

Moninaisuudessaan yhtenäinen

Euroopan unionin määrittelemisen ja solidaarisuuden rakentaminen

Helsingin Sanomien uutisissa.

Maija Aaltonen

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Kevät 2015

Viestintätieteiden laitos

Jyväskylän yliopiston

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Maija Aaltonen	
Työn nimi – Title Moninaisuudessaan yhtenäinen. Euroopan unionin määritelmät ja solidaarisuuden rakentaminen Helsingin Sanomien uutisissa.	
Oppiaine – Subject Journalistiikka	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Huhtikuu 2015	Sivumäärä – Number of pages 104
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tässä tutkielmassa selvitetään sitä, miten Euroopan unioni määritellään Helsingin Sanomien uutisissa ja miten lehden uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta. Tarkastelun kohteena ovat toukokuussa 2014 pidetyt EU-parlamenttivaalit ja aineisto on kerätty aikaväliltä 1.4.-30.6.2014.</p> <p>Metodina tässä tutkielmassa on käytetty sisällön erittelyä. Aineistoa on luokiteltu EU:n määritelmien, puhujien, toimijoiden, teemojen, näkökulmien, identiteettien, suhtautumisen sekä arvojen perusteella.</p> <p>Helsingin Sanomien uutisissa EU määriteltiin kaikkein useimmin poliittisesti ja uutisissa käsiteltiin aiheena eniten politiikkaa. Ääneen pääsivät kaikkein useimmin poliitikot ja asiantuntijat. Toimijoita taas olivat useimmin EU-maat, EU-instituutiot sekä EU-maiden ja Suomen poliitikot. Näkökulma uutisissa oli useimmin eurooppalainen, mitä tukee se, että esiintyneistä ”me”-identiteeteistä suurimmassa osassa ”meiksi” katsottiin EU tai sen jäsenmaat. Muiksi leimattiin kaikista useimmin Venäjä, johon suhtauduttiin joko kriittisesti tai negatiivisesti. Eurooppalaisista arvoista tärkeimpänä pidettiin yhtenäisyyttä, mikä korostui Ukrainan kriisistä uutisoidessa. Myös turvallisuutta ja rauhaa pidettiin tärkeinä arvoina.</p> <p>Tutkielma osoittaa, että Helsingin Sanomien uutisissa EU on ennen kaikkea poliittinen kokonaisuus, josta uutisoitaessa esiin pääsevät jäsenmaiden poliitikot ja EU-instituutiot. Eurooppalaista solidaarisuutta taas korostetaan uutisissa suosimalla eurooppalaista näkökulmaa ja tekemällä selvää eroa unioniin ja Eurooppaan kuuluvien sekä sen ulkopuolella olevien välille. Samalla korostetaan eurooppalaisia arvoja ja ennen kaikkea yhteisyyttä – siis solidaarisuutta.</p>	
Asiasanat – Keywords EU, solidaarisuus, EU-journalismi, sisällön erittely, Helsingin Sanomat	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja – Additional information	

KUVIOT

KUVIO 1	EU:n määritelmät kategorioittain
KUVIO 2	Uutisten puhujat kategorioittain
KUVIO 3	Uutisissa esiintyneet toimijat kategorioittain
KUVIO 4	Aktiivisimmat suomalaiset poliitikot
KUVIO 5	Aktiivisimmat muiden EU-maiden poliitikot
KUVIO 6	Aktiivisimmat muiden maiden poliitikot
KUVIO 7	Aktiivisimmat EU-poliitikot
KUVIO 8	Useimmin toimijoina esiintyneet instituutiot
KUVIO 9	Useimmin toimijoina esiintyneet EU-maat
KUVIO 10	Useimmin toimijoina esiintyneet EU:n ulkopuoliset maat
KUVIO 11	EU-uutisissa käsitellyt teemat kategorioittain
KUVIO 12	EU-uutisten näkökulmat kategorioittain
KUVIO 13	Uutisissa esiintyneet ”me”-identiteetit
KUVIO 14	Uutisissa esiintyneet ”muut”-identiteetit
KUVIO 15	Uutisten ”meidän” suhtautuminen uutisten ”muihin”
KUVIO 16	EU-uutisissa esiintyneet arvot kategorioittain

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

KUVIOT

1 JOHDANTO	6
2 TAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET	10
2.1. Lyhyesti aiemmasta tutkimuksesta	10
2.2. Euroopan unionin määrittelemisen haasteet	12
2.2.1. Maantieteellinen Eurooppa	13
2.2.2. Poliittinen Eurooppa	15
2.2.3. Kulttuurinen Eurooppa	16
2.3. Solidaarisuus	17
2.3.1. EU:n kansalaisuus solidaarisuuden ilmentymänä	20
3 EUROOPAN UNIONI UUTISISSA	22
3.1. EU-journalismin historia Suomessa	22
3.2. Helsingin Sanomat EU:n asialla	25
3.3. ”Tylsää ja etäistä” – EU-journalismin kritiikki	27
4 MEDIA SOLIDAARISUUDEN RAKENTAJANA	30
4.1. Media ja identiteetti	30
4.2. Eurooppalainen identiteetti mediassa	32
5 AINEISTO JA MÄÄRÄLLINEN SISÄLLÖN ANALYYSI	34
5.1. Aineisto ja tutkimuskysymykset	34
5.2. Metodi	37
5.2.1. Metodin käyttö tässä tutkimuksessa	40
5.3. Metodien haasteet	49
6 MÄÄRÄLLISEN SISÄLLÖN ANALYYSIN TULOKSET	50
6.1. Helsingin Sanomien Euroopan unioni	50
6.1.1. EU:n määritelmät	50
6.1.2. Puhujat	53
6.1.3. Toimijat	55
6.1.4. Teemat	62

6.2. Eurooppalaisuus Helsingin Sanomissa	64
6.2.1. Näkökulmat	64
6.2.2. Identiteetit	66
6.2.3. ”Meidän” suhtautuminen ”muihin”	70
6.2.4. Arvot	72
7 POHDINTA	76
7.1. Millainen on Helsingin Sanomien EU?	76
7.2. Miten uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta?	79
8 LOPUKSI	82
8.1. Tutkimuksen luotettavuudesta	83
8.2. Jatkotutkimus	85

KIRJALLISUUS

LIITTEET

1 JOHDANTO

”Emme saata yhteen valtioita, yhdistämme ihmisiä.”

- Jean Monnet

Suomi on ollut Euroopan unionin jäsen vuodesta 1995 lähtien, siis jo 20 vuotta. EU ja Suomi ovat kulkeneet yhdessä pitkän matkan, jonka aikana unioni on laajentunut ja yhteisvaluutta euro on korvannut usean jäsenmaan oman rahan. Unioni on kokenut myös ensimmäisen suuren kriisinsä, jolla on ollut vaikutuksia kaikkiin sen jäsenmaihin. Eurooppalainen-lehden päätoimittaja Hannu-Pekka Ikäheimo onkin osuvasti todennut Euroopan unionin kattavan koko elämänpiirimme (Eurooppalainen 2/2013, 12).

EU:sta on kirjoitettu maamme mediassa varsin ahkerasti ja EU-journalismin historia on paljon pidempi kuin Suomen jäsenyys unionissa. Tutkimukset paljastavat suomalaisten saavan suurimman osan EU-tietämyksestään median välityksellä (Mörttinen 2000, 112; Haavisto 2012, 18). Samalla tutkimukset kertovat kuitenkin myös surullisempaa tarinaa: suomalaisten EU-tietämys on eurooppalaista keskimäärää heikompaa (Haavisto 2012, 17). Jos suomalaiset ovat EU-tietämyksessään riippuvaisia mediasta, on varsin aiheellista kysyä, millaista suomalainen EU-journalismi todellisuudessa on?

Vieraillessaan Suomessa syyskuussa 2013 EU-komissaari Viviane Reding totesi toimittajien vihaavan hyviä uutisia, mikä on vaikuttanut myös EU-uutisointiin (Eurooppalainen 2/2013, 13). EU-journalismi mielletäänkin varsin usein valikoivaksi ja kielteiseksi, ja huoli EU-journalismin tilasta on laaja: Muun muassa eurooppalaisten kansalaisjärjestöjen yhteenliittymä European Year of Citizens Alliance ilmaisi vuoden 2013 loppuraportissaan huolensa mediassa käytävän EU-keskustelun tasosta. Huoli on aiheellinen, sillä media muokkaa käsitystämme maailmasta valikoimalla tiettyjä aiheita ja mielipiteitä, joita meille esitetään. Kysymys kuuluukin: Millaisen Euroopan unionin media meille tarjoaa? Juuri tämä kysymys on tämän pro gradu -tutkielman kohteena.

Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, tulee tarkastella sitä, mitä Euroopan unionilla oikeastaan tarkoitetaan. EU:n yksiselitteinen määrittäminen on kuitenkin äärimmäisen haastavaa, ja liikkeelle on lähdettävä nimenomaan siitä, mitä EU:lla kussakin yhteydessä

tarkoitetaan. EU voidaan määritellä ainakin maantieteellisesti, poliittisesti ja toisinaan myös kulttuurisesti. Joidenkin mielestä Euroopan maantieteelliset rajat kulkevat siellä, missä EU:n rajat kulkevat. Asia ei kuitenkaan ole niin yksinkertainen, sillä esimerkiksi kokoomuksen kansanedustaja Kimmo Sasi totesi vuonna 2007 antamassaan haastattelussa, että Turkista tulee vielä jonain päivänä Euroopan unionin jäsen (Eurooppalainen 1/2007, 8). Sitä vastoin EU:n konventin entisen puheenjohtajan Valéry Giscard d'Estaig'n mukaan Turkki ei kuulu Eurooppaan nyt tai koskaan ja maan jäsenyys tarkoittaisi unionin loppua, sillä turkkilaiset eivät ole eurooppalaisia (Kiljunen 2005, 75). Euroopan laajentuminen itään ja etenkin Turkin mahdollinen EU-jäsenyys on aiheuttanut kiivasta keskustelua unionin rajojen sijainnista.

Poliittisesti katsottuna Euroopan unionilla tarkoitetaan usein EU:n päättäviä elimiä, toisin sanoen institutionaalista EU:ta. Uutisissa nämä päättävät elimet eivät kuitenkaan aina pääse esille, vaan toisinaan EU henkilöityy niiden jäsenmaiden päättäjiin, jotka pääsevät EU-asioissa muita enemmän ääneen. Esimerkiksi eurokriisin myllertäessä Euroopassa Saksan liittokansleri Angela Merkel esiintyi uutisissa huomattavasti muiden maiden päättäjiä useammin puhuttaessa Kreikan tai muiden kriisimaiden tukipaketeista (Harjuniemi & Herkman 2013, 24).

Tämän tutkimuksen yhtenä tarkoituksena on selvittää, miten maamme suurin päivälehti, Helsingin Sanomat, määrittelee Euroopan unionin uutisissaan. Tarkastelen uutisista sitä, millaisilla sanoilla EU:sta puhutaan: Puhutaanko euromaista, unionin jäsenmaista, päättävistä elimistä vai puhuvatko EU:n äänellä kenties jäsenmaiden päättäjät? Millainen siis on se EU, jonka Helsingin Sanomat meille tarjoaa?

Euroopan unionin määritelmien ohella tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten Helsingin Sanomien uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta. Liittyessämme Euroopan unioniin lähes 20 vuotta sitten, meistä tuli suomalaisten ohella eurooppalaisia. Solidaarisuudella tarkoitankin tässä tutkimuksessa nimenomaan sitä yhteisyyden tunnetta, jonka Euroopan kansalaiset jakavat keskenään.

Euroopan integraatio ja eurooppalainen solidaarisuus ovat olleet Euroopan unionin agendalla sen perustamisesta lähtien. Solidaarisuuden ajatuksesta muistutetaan jopa unionin tunnuslauseessa: ”Moninaisuudessaan yhtenäinen”. Lause viittaa siihen, että vaikka unioni koostuu monesta erilaisesta maasta, ne muodostavat yhdessä eheän kokonaisuuden, Euroopan

unionin. Ajatus Euroopan kansalaisista esiintyi ensimmäistä kertaa yli 20 vuotta sitten Maastrichtin sopimuksessa ja se on säilynyt tähän päivään asti.

Mikä sitten on median rooli tässä eurooppalaisten yhteenkuuluvuuden tunteessa? Mustosen (2000, 119-122) mukaan median rooli tulee esille nimenomaan tällaisten identiteettien rakentumisessa: media esittelee meille ne käyttäytymistavat, asenteet ja ideat, joiden kautta työstämme omaa minuuttamme. Samalla sosiaalinen identiteettimme rakentuu nimenomaan erilaisten sosiaalisten ryhmien jäsenyyden kautta. Koska media vahvistaa tällaisten ryhmien identiteettiä, sitä pidetään ryhmiä yhdistävänä ja koossapitävänä voimana. Tarjotessaan meille eurooppalaista samaistumis pohjaa, media siis vahvistaa eurooppalaista solidaarisuutta.

Eurooppalaisen solidaarisuuden suurimpana kompastuskivenä on kuitenkin pidetty sitä, että yhteisen eurooppalaisen median puutteessa tukeudumme kansallisiin tiedonlähteisiin. Kansalliset media uutisoivat EU-asioista kansallisesta näkökulmasta, jonka vuoksi eurooppalainen näkökulma puuttuu ja jää näin kansalaisille vieraaksi. Median voima perustuu kuitenkin siihen, että kierrättämällä tiettyjä tarinoita ja jättämällä toiset huomiotta media joko vahvistaa tai heikentää identiteettiämme (Tapper 2000, 6). Näin ollen eurooppalaisen näkökulman puuttuminen nimenomaan heikentää eurooppalaista identiteettiä oman kansallisen identiteetin vahvistuessa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on siis selvittää, miten Helsingin Sanomien uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta? Tarkastelen uutisista sitä, erotellaanko uutisissa ”meitä” ja ”muita”, puhutaanko siis eurooppalaisista vai suomalaisista – vai kenties molemmista.

Olen muotoillut tutkimuskysymykseni seuraavasti: 1. Miten Euroopan unioni määritellään Helsingin Sanomien uutisissa? 2. Miten uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta, jos ne rakentavat sitä ollenkaan? Avaan tutkimuskysymyksiäni ja tarvitsemiani apukysymyksiä tarkemmin luvussa 5.3.

Seuraavassa luvussa esittelen tälle tutkimukselle suuntaa antaneita aiempia tutkimuksia ja tämän tutkimuksen keskeisimpiä käsitteitä. Luvussa kolme avaun tutkimukseni teoreettista pohjaa. Luvussa viisi kerron tutkimastani aineistosta ja valitsemastani metodista sekä sen soveltamisesta tässä tutkimuksessa. Metodien esittelemisen jälkeen avaun saamiani tuloksia

tutkimuskysymyskerrallaan luvussa kuusi, minkä jälkeen analysoin saamiani tuloksia tarkemmin luvussa seitsemän. Tämän jälkeen pohdin saamieni tulosten merkitystä ja viimeisessä luvussa kerron tarkemmin tutkimukseni validiteetista ja esitän mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 TAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

2.1. Lyhyesti aiemmasta tutkimuksesta

Thornborrow, Haarman ja Duguid (2012) ovat tutkineet eurooppalaisen identiteetin diskursseja Britannian, Italian ja Ranskan tv-uutisissa. Tutkimuksessa selvitettiin, miten eurooppalaista identiteettiä rakennettiin diskursiivisesti ja representoitiin televisiuutisissa. He kiinnittivät erityistä huomiota siihen, miten maat asetettiin uutisissa Euroopan jäsenmaiksi ja miten se saattoi vaikuttaa eurooppalaisen identiteetin konseptualisointiin.

Italiassa ja Britanniassa maat esitettiin itsenäisinä jäsenvaltioina. Kahdessa esimerkissä Britannia kuvattiin ”edelläkävijäksi vihreässä politiikassa”, kun samasta asiasta uutisoidessa Ranskassa kirjoitettiin Euroopan näyttävän tietä. Italian uutisissa taas kerrottiin maan olevan jäljessä muihin verrattuina. Ranskassa tarkastelluista uutisista oli löydettävissä kaiken kaikkiaan vain yksi tapaus, jossa Ranska mainittiin erillisenä, itsenäisenä valtiona suhteessa Euroopan unioniin. Tämä asettelu on tutkimuksen mukaan avain asemassa siinä, miten identiteettiä representoidaan diskursiivisesti EU-uutisissa. (emt.)

Thornborrow, Haarman ja Duguid (2012) tarkastelivat myös ”ihmisiä Euroopassa”. Kaikista kolmesta maasta löytyi erilaisia esimerkkejä konseptista: Italiassa puhuttiin kansalaisista, Britanniassa ihmisistä ja Ranskassa eurooppalaisista. Tutkijoiden mukaan tämä osoittaa, että Ranskan uutisissa yleisölle esitettiin selkeä eurooppalaisen identiteetin konsepti, joka ei tehnyt eroa eurooppalaisten ja ranskalaisten välille. Italiassa yleisölle esitettiin konsepti, jossa oli sekä eurooppalaisia että italialaisia. Britanniassa eurooppalaisten ja kansalaisten konseptit puuttuivat kokonaan, ja ”ihmisillä” viitattiin useimmiten Britannian kansalaisiin. Britannian uutisissa tehtiin selvä ero ”meidän” ja ”muiden” välille. Ranskan uutisissa EU ja Ranska erotettiin toisistaan vain kerran, Italiassa taas oltiin jossain Britannian ja Ranskan mallien välillä.

Williams, Piazza ja Giuliani (2012) ovat puolestaan tutkineet Eurooppa-sanat tarkoitus-englanniksi, italiaksi ja ranskaksi. Heidän tärkein löydöksensä on se, että kaikilla näillä kielillä on olemassa monta Eurooppaa: maantieteellinen Eurooppa, poliittinen Eurooppa sekä kulttuurinen Eurooppa. Tutkimusta toiselle asteelle vievät Marchi ja Partington (2012), jotka

lähestyvät ajatusta Euroopasta historiallisesta näkökulmasta. Heidän mielestään on merkittävää, että toisinaan esimerkiksi Britannian katsotaan kuuluvan Eurooppaan, toisinaan taas ei. Vastaus riippuu pitkälti siitä, katsotaanko asiaa maantieteen, politiikan vai kulttuurin näkökulmasta. Marchin ja Partingtonin (emt.) mukaan näyttäisi siltä, että urheilun näkökulmasta tarkasteltu Eurooppa on kaikkein laajin: Esimerkiksi Israelin ja Turkin jalkapallojoukkueet osallistuvat Euroopan Mestarien liigaan, vaikkei niiden katsota esimerkiksi maantieteellisesti kuuluvan Eurooppaan. Vaikka tieteilijöitä ja tutkijoita ei urheilu juurikaan kiinnosta, urheilutapahtumilla on suuri sosiologinen merkitys ja mediassa urheilua pidetään selvästi tärkeänä.

Dugalès ja Tucker (2012) ovat tarkastelleet Euroopan unionin kolmen tärkeimmän instituution - Euroopan komission, Euroopan parlamentin sekä Euroopan neuvoston - esiintymistä Ranskan ja Britannian uutisissa. Heidän tutkimuksensa osoittaa, että näistä kolmesta eniten palstatilaa sai Euroopan komissio, joka tutkijoiden mukaan näyttäytyy EU:n sydämenä. Dugalèsin ja Tuckerin (emt.) tutkimuksessa ei kuitenkaan tartuta siihen, ketkä EU-uutisissa yleisesti pääsevät ääneen, mikä taas kiinnostaa itseäni. Pidän tärkeänä Harjuniemen ja Herkmanin (2013) huomiota, että toisinaan EU-uutisissa keskitytään tiettyjen maiden päättäjien sanomisiin: Esimerkiksi Saksan liittokansleri Angela Merkel sai huomattavan paljon palstatilaa muiden maiden päättäjiin verrattuna eurokriisin aikana. Pidän tätä tärkeänä oman tutkimukseni kannalta siksi, että Euroopan unioni voi näin helposti henkilöityä johonkin poliitikkoon ja samalla maahan, mikä taas muuttaa EU:n määritelmää.

Harjuniemi ja Herkman (2013) ovat tutkineet myös eurokriisin käsittelyä Suomen mediassa ja sen vaikutuksia kansalaisten näkemyksiin EU:sta. Heidän mukaansa eurokriisistä tuli 2010-luvun alussa vakaa aihe, joka nähtiin ennen kaikkea eurooppalaisena kriisinä. Mielenkiintoista on se, että vuonna 2012 tehdyn Eurobarometri-kyselyn mukaan Euroopan unionin imago oli eurokriisistä huolimatta parantunut eurooppalaisten silmissä ja euroa pidettiin yhtenä eurooppalaisen identiteetin peruspilarina (Eurobarometri 2012). Eurooppalaiset kokivat, että eurokriisin voittaminen oli yksi EU:n instituutioiden tärkeimmistä tehtävistä. Pew Research Consortium (2013) -tutkimus kertoo, että yhteisön tuki eurovaluutalle pysyi vahvana läpi Euroopan. Tämän perusteella euron tuki siis jopa kasvoi. Näiden tutkimusten valossa Harjuniemi ja Herkman (2013) esittävät, että eurokriisi yhdisti eurooppalaisia ja lisäsi kiinnostusta unionin toimintaan. Vaikka yleisöä puhuteltiin kansallisesta näkökulmasta, media käsitteli eurokriisiä eurooppalaisena asiana. Kriisin käsittelytapa nimenomaan

yhteisenä asiana onkin Harjuniemen ja Herkmanin mukaan parhaimmillaan saattanut jopa edistää ylikansallista keskustelua unionin ja sen valuutan tulevaisuudesta.

Nämä kaikki esiteltyt tutkimukset antavat tavalla tai toisella suuntaa myös tälle pro gradu - tutkielmalle. Tutkiessani eurooppalaista solidaarisuutta aion Thornborrown, Haarmanin ja Duguidin (2013) tapaan havainnoida muun muassa sitä, miten Suomi on Helsingin Sanomien uutisissa asetettu suhteessa Euroopan unioniin ja eurooppalaisiin: Onko uutisissa olemassa ”meitä” ja ”muita”, puhutaanko uutisissa pelkästään eurooppalaisista vai kenties pelkästään suomalaisista. Harjuniemen ja Herkmanin (2013) tutkimus osoittaa, miten tärkeästä asiasta on kyse: puhumalla yhteisestä kriisistä media vahvisti eurooppalaista identiteettiä erottelun sijaan.

Koska tarkastelen tässä tutkimuksessa myös Euroopan unionin määritelmiä, Marchin ja Partingtonin (2012) tutkimus antaa omalleni pohjaa. Tarkastelemalla sitä, millaisia teemoja EU-uutisissa käsitellään, saan yhdenlaisia tuloksia siitä, miten EU nähdään. Esimerkiksi se, käsitteleekö uutinen taloutta tai politiikkaa kertoo jo paljon. Dugalesin ja Tuckerin (2012) anti tälle tutkimukselle tulee ilmi tarkastellessani sitä, mitkä instituutiot uutisissa pääsevät EU-asioissa ääneen. Jos tiedon lähteenä on jokin EU:n tärkeimmistä instituutioista tai niiden edustajista, EU nähdään todennäköisesti poliittisesti. Harjuniemen ja Herkmanin (2013) innoittamana aion kuitenkin syventää tätä kysymystä tutkimalla, pääsevätkö joidenkin tiettyjen maiden päättäjät ääneen toisia päättäjiä tai instituutioita useammin.

Tässä luvussa esittelin muutamia kiinnostavimpia aiempia tutkimuksia, joista olen ottanut mallia oman tutkimukseni tekemiseen. Tarkemmat yksityiskohdat tämän tutkimuksen menetelmistä esittelen luvussa 5.

2.2. Euroopan unionin määrittelemisen haasteet

Tämän tutkimuksen kannalta ehdottomasti tärkein käsite on Euroopan unioni, jonka selittäminen saattaa vaikuttaa turhalta. Ruonala (2011, 14) kuitenkin tiivistää määrittelyn tärkeyden hyvin sanoessaan ”Euroopan unioni on monille vain kirjainyhdistelmä EU”, jonka toimintaa pidetään kuitenkin usein vaikeaselkoisena. Usein Euroopan unionia pidetään myös Euroopan synonyymiä, vaikka Ruonalan (emt., 15) mukaan todellisuus on toinen: koska EU:n

jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä, EU:ta tulisi pitää ennemminkin valtioiden liittona. Euroopan Ruonala (emt.) näkee ennemminkin kokonaisuutena, joka muodostuu sekä maantieteellisistä että henkisistä aspekteista. Esittelen tässä luvussa muutamia yleisimpiä EU:n ja Euroopan määritelmiä, joita hyödynnän myös tässä tutkimuksessa.

Williamsin, Piazzan ja Giulianin (2012) mukaan Eurooppa voidaan määritellä kolmella tavalla: maantieteellisesti, poliittisesti tai kulttuurisesti. Jotkut ajattelevat maantieteellisen EU:n olevan synonyymi maantieteelliselle Euroopalle, jolloin Euroopan rajat kulkisivat siellä, missä EU:n rajat kulkevat. Toisten mielestä kyseessä on kaksi täysin eri asiaa. Useimmiten EU:sta ja Euroopasta puhuttaessa viitataan maantieteellisen kokonaisuuteen vaikkei ole olemassa juurikaan yksimielisyyttä siitä, mitä tuohon kokonaisuuteen kuuluu.

Poliittisen EU:n sydämenä pidetään Euroopan komission, Euroopan neuvoston sekä Euroopan parlamentin muodostamaa kokonaisuutta (Dugalès & Tucker 2012; Ruonala 2011). Tässä määritelmässä ongelmaksi muodostuu EU:n jäsenmaiden osuus päätöksenteossa. Kulttuurisen Euroopan ja EU:n rajojen taas katsotaan kulkevan siellä, missä yhteiset arvot ja normit vaihtuvat toisiksi. Tässä määrittelyssä kompastuskiveksi muodostuu se, että EU:n jäsenmaidenkin kulttuurit saattavat poiketa toisistaan suuresti.

Euroopan unionin ja Euroopan määrittelyn haastavuudesta parhaana esimerkkinä toimii Turkki. Joidenkin maantieteellisten määritelmien mukaan Turkki on Euroopassa, toisten mukaan se sijaitsee Aasiassa. Poliittisesti Turkki on demokraattinen valtio, minkä vuoksi se voisi olla myös Euroopan unionin jäsen. Kulttuurisesti Turkki on islamilainen valtio, mikä taas joidenkin mielestä erottaa sen ”kristillisestä” Euroopasta. (Raunio & Tiilikainen 2002, 25; Ruonala 2011, 69.) Tässä näkökulmassa unohdetaan kuitenkin esimerkiksi se suuri joukko muslimeja ja muiden uskontojen edustajia, jotka jo asuvat EU:n jäsenmaissa ja ovat näin ollen myös eurooppalaisia (Ruonala 2011, 15).

2.2.1. Maantieteellinen Eurooppa

Maantieteellisestä näkökulmasta Euroopan unionia ja Euroopan mannerta pidetään usein synonyymeinä toisilleen. Näin yksinkertainen määritelmä ajautuu kuitenkin ongelmiin jo siinä, että Euroopan unioni rajoittuu maantieteellisesti 28:n jäsenvaltioon jättäen

ulkopuolelle monia Euroopan mantereeseen kuuluvaksi katsottuja alueita, esimerkiksi Norjan ja Sveitsin. Eurooppaan katsotaan yleisesti kuuluvan 50 valtiota – siis selvästi EU:ta enemmän.

Kiljusen (2005, 72) mukaan Euroopan mantere rajautuu lännessä Atlantin valtameren, pohjoisessa Pohjoiseen jäämereen, idässä Uralvuoriin ja Uraljokeen, kaakossa Kaspianmereen, Kaukasusvuoriin ja Mustaanmereen sekä etelässä Välimeren. Encyclopedia Britannica taas laskee Islannin osaksi Eurooppaa. Wikipedia laajentaa Eurooppaa entisestään lisäämällä kartalle Azorit. Grolier International Encyclopedia antaa Euroopan eteläisimmäksi pisteeksi Cape Tarifan Espanjassa, jolloin Kreikka ja Kypros rajautuisivat maanosan ulkopuolelle. Suurimpia ongelmia määrittelyn kannalta tuottaa kuitenkin esimerkiksi se, että osan Venäjää katsotaan maantieteellisesti kuuluvan Eurooppaan. Näin Euroopan raja kulkisi siis yhden valtion keskellä.

Suurin kysymysmerkki sijaitsee kuitenkin Turkin kohdalla. Sen ei maailmanlaajuisesti katsota kuuluvan Eurooppaan, vaikka esimerkiksi Istanbulilla on sekä aasialaiset että eurooppalaiset koordinaatit. Maantieteellinen sijainti tekee Turkista siis jo puoliksi eurooppalaisen. Turkin jäsenyys Euroopan unionissa veisi unionin kuitenkin yhä lähemmäs Lähi-itää, mikä aiheuttaisi mahdollisesti uuden ongelman: jos Turkki liittyisi unioniin, pitäisikö EU:n silloin harkita myös muiden Lähi-idän maiden jäsenyyksiä? (Raunio & Tiilikainen 2002, 25.)

Lisää maantieteellisiä ongelmia aiheuttaa se, että EU voidaan jakaa moneen osaan. Esimerkiksi euromaat muodostavat oman 19 valtiota kattavan kokonaisuutensa (ks. esim. Ruonala 2011, 68). Toisen poikkeuksen tekee Euroopan neuvosto, johon kuuluu 47 jäsenvaltiota. Euroopan neuvoston kautta määritelty Eurooppa sisältäisi myös Turkin ja Venäjän, jotka maantieteellisesti kuuluvat osittain sekä Aasiaan että Eurooppaan (Marchi & Partington 2012, 212).

Euroopan maantieteellisten rajojen määrittelemisen on äärimmäisen haastavaa monestakin syystä. Ensinnäkin Euroopan unionin rajojen laajentumispotentialille ei ole määritelty rajoja. Toiseksi unioni tuo laajentuessaan mukanaan myös valtioiden väliset rajat. Voiko siis olla, etteivät Euroopan rajat välttämättä vastaa tiettyä täsmällisesti määriteltyä maantieteellistä kokonaisuutta? (Raunio & Tiilikainen 2002, 25.)

2.2.2. Poliittinen Eurooppa

Poliittista Eurooppaa pidetään usein synonyyminä Euroopan unionin päättävillä elimillä. Näin määriteltynä ongelmia aiheuttaa EU:n jäsenmaat ja niiden rooli sen päätöksenteossa. Etenkin kansalaisten näkökulmasta katsottuna poliittisen Euroopan määrittelystä tekee haastavaa se, että EU-päätöksenteko mielletään varsin monimutkaiseksi (Ruonala 2011, 62). Ruonala (emt., 12) määrittelee Euroopan unionin koostuvan valtioista, jotka ovat demokraattisia ja eurooppalaista etua tavoittelevia. Liittyminen Euroopan unioniin siis tarkoittaa, että EU:n toimielimet saavat osan niiden päätäntävällästä, mutta valtiot säilyttävät silti itsenäisyytensä.

Ministerineuvosto, komissio ja parlamentti ovat Euroopan unionin päätöksentekoprosessin keskeisimmät toimijat. Näiden ohella EU:n päätöslistan sisältöön vaikuttavat suuresti Eurooppa-neuvoston eli jäsenmaiden pääministerien ja presidenttien kokoukset. Komission päätehtävinä ovat säädösten toimeenpano ja toimeenpanon valvonta, laki- ja muiden päätösaloitteiden tekeminen sekä komission itsenäisen päätäntävällän käyttäminen. Unionin keskeisenä lainsäätöelimenä taas toimii ministerineuvosto. Parlamentti puolestaan on EU:n kansalaisten silmissä merkittävässä asemassa, sillä se on toimielimistä ainoa, jonka kokoonpanoon kansalaiset pystyvät vaaleissa vaikuttamaan. Parlamentin rooli päätöksenteossa riippuu kuitenkin päätöksentekosäännöstä ja toisinaan sillä on vaikutusvaltaa, toisinaan valta on ministerineuvostolla. (Mattila 2002, 106-109; Ruonala 2011, 30-50; Raitio 2011, 20.)

EU:n ja jäsenmaiden välinen vallanjako liittyy vahvasti myös rajojen muotoutumiseen, eikä jäsenmaita tai EU:ta voi pitää suvereenina perinteisessä mielessä. Näin ollen EU:n alueella sijaitsevien rajojen voikin sanoa vastaavan jonkinlaista ”semi-suvereenien” kokonaisuuksien mallia. (Moisio 2002, 239-240.) Unionin laajentumiset ovat muokanneet myös sen hallittavuutta ja luonnetta. Suuriksi ja keskisuuriksi luokiteltavia jäsenmaita on nykyään pieniksi luokiteltavia vähemmän. Suuremmilla jäsenillä on paljon valtaa, mutta pienten valtioiden painoarvo on suhteellisen suuri niiden asukaslukuun nähden. Pienien ja isojen maiden edustajat istuvat kuitenkin neuvottelupöydissä tasavertaisina, ja molemmilla on yhtäläiset oikeudet. Suuriksi maiksi lasketaan Puola, Ranska, Saksa, Espanja ja Britannia. Pieniä maita EU:ssa on siis yhteensä 14. (Ruonala 2011, 64.)

Jäsenmaiden hallituksilla on aina ollut unionin rakenteissa vahva rooli, ja poliittisen Euroopan kannalta yksi merkittävimmistä termeistä onkin hallitustenvälisyys. Hallitustenvälisyydellä tarkoitetaan sitä, että jäsenmaiden hallituksilla on EU:n päätöksenteossa toimielimiä painavampi merkitys. Jäsenmaat tekevät päätöksiä kuitenkin vain niistä asioista, jotka todella halutaan toteuttaa, ja usein suuriksi luokiteltujen jäsenmaiden ehdoin. Yhteisöllisyyttä on tämän vuoksi pidetty hallitustenvälisyyden vastakohtana, mikä tarkoittaa EU:n toimielinten harjoittamaa ylikansallista päätöksentekoa. Koska komission on toisinaan katsottu toimivan pienten jäsenmaiden etujen mukaisesti, etenkin pienet jäsenmaat ovat usein korostaneet yhteisöllisyyden merkitystä. (emt.)

2.2.3. Kulttuurinen Eurooppa

Ruonalan (2011, 105) huomauttaa, että vaikka Euroopan rajoja pidetään usein vain maantieteellisinä ja poliittisina, ne perustuvat myös uskontoihin ja ideologioihin. Esimerkiksi 1700-luvulla Eurooppa rajattiin Uralvuoriin, vaikka sen henkinen raja kulki lähempänä. Kiljunen (2005, 74) lähestyy Euroopan rajojen määrittelyä kulttuurihistorian kautta: eurooppalainen arvopohja perustuu hänen mukaansa sekä kristilliseen uskoon, valistusajan humanismiin, hellenistiseen filosofiaan että roomalaiseen oikeuteen.

Smith (1995, 139) taas arvelee eurooppalaisuuden aatteen heikon tason johtuvan siitä, ettei Euroopalla ole yhteistä esihistoriaa tai edes kokemusta yhteisestä menneisyydestä. Uskonnon määrittämät rajatkaan eivät kanna kovin pitkälle, vaikka uskonnon kautta on perusteltu esimerkiksi Turkin kelpaamattomuutta EU:n jäseneksi. Ruonala (2011, 15) kuitenkin huomauttaa, että tältä kantilta katsottuna unohdetaan esimerkiksi se suuri joukko muslimeja, jotka jo ovat EU:n kansalaisia, koska he asuvat EU-maissa.

Kulttuurisesti määritelty Eurooppa aiheuttaa kuitenkin ongelmia, sillä esimerkiksi Suomen ja Italian kulttuureissa on suuriakin eroja. Kulttuurisessa mielessä ei voida väittää, että EU:n rajat olisivat samat Euroopan kanssa, sillä eurooppalaisuuden tunne leviää paljon EU:ta laajemmalle. Niin kutsuttua eurooppalaista humanistista arvopohjaa taas on yritetty ankkuroida EU:n perustuslaissa, jonka mukaan esimerkiksi kuolemantuomiot sallivat maat eivät voi olla EU:n jäseniä. Näin katsottuna esimerkiksi Venäjä ei jaa eurooppalaista arvopohjaa. Aloittaessaan neuvottelut unionin jäsenyydestä, myös Turkki joutui taipumaan ja

luopumaan kuolemantuomioista. (Kiljunen 2005, 89.) EU:n perustuslakia onkin pidetty EU:n arvot määrittävänä tekijänä. Arvot on perustuslaissa määritelty seuraavasti:

”-- ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.” (emt., 78.)

Ei liene yllättävää, että perustuslakia kirjoitettaessa suurin kiista koski nimenomaan kristillisiä arvoja ja niiden sisällyttämistä arvot määrittävään toiseen artiklaan. Aiemmin mainittujen muslimien ohella unionin jäsenmaita asuttaa runsas joukko muiden kuin kristillisen uskonnon edustajia, ja uskonnon vapaus on perusoikeuksista keskeisimpiä. (emt., 78-79.)

Euroopan unioni itse on rajannut Euroopan kulttuurisesti niin, että unionin jäseneksi haluavien Euroopan valtioiden on kunnioitettava EU:n arvoja ja edistettävä niitä yhdessä. Myös tunnuslause ”moninaisuudessaan yhtenäinen” korostaa kulttuurien kirjoa. Kiljunen (emt., 76) kuitenkin muistuttaa olemassa olevasta riskistä: Moninaisuudessaan yhtenäisen Euroopan on oltava avoin, eikä se voi sulkea muuta maailmaa ulkopuolelleen. Se ei myöskään voi tehdä kovinkaan tiukkaa rajaa ”meidän” ja ”muiden” välille. Kiljunen (emt.) toteaa:

”Siksi Turkin jäsenyys unionissa tulee aikanaan olemaan poikkeuksellisen haastava ja arvokas asia. -- perustuslakiin saatiin liitettyksi erityinen luku ’Unioni ja sen lähiympäristö’. Se osoittaa tietä yhteistyön Euroopalle. Itään ei tarvita aita, vaan portteja.”

2.3. Solidaarisuus

Solidaarisuuden käsitettä on mahdotonta selittää kovin yksinkertaisesti, koska sillä voidaan tarkoittaa monenlaisia asioita. Tätä tutkimusta tehdessä olenkin saanut huomata, että käsitteen määrittelemine onnistuu parhaiten sitä kontekstia vasten, josta on kulloinkin kyse. Annan seuraavaksi lyhyen selityksen käsitteelle yleisesti. Luvussa 2.3.1. selitän tarkemmin, mitä solidaarisuus tarkoittaa Euroopan unionissa ja siten tässä tutkimuksessa.

Yksinkertaisimman ja lyhyimmän selityksen käsitteelle tarjoaa Merriam Webster Online Dictionary, jonka mukaan solidaarisuus tarkoittaa ”yhtenäisyyttä, (ryhmänä tai luokkana) joka tuottaa tai pohjautuu yhteisiin etuihin, tavoitteisiin ja standardeihin”. Tavallisten englanti-suomi -sanakirjojen mukaan ”solidarity” tarkoittaa suomeksi tiivistetysti yhteisyyttä, siis solidaarisuutta. Solidaarisuudella tarkoitetaan siis ”jonkinlaista sosiaalista tunnetta, jota yksilö kokee joltain tiettyä ryhmää kohtaan” (Niznik 2012, 31). Teoreettisesti nykykäsitteet solidaarisuudesta voidaan jakaa kolmeen kategoriaan. Normatiivinen solidaarisuus perustuu ideaan jaetuista uskomuksista ja sosiaalisista normeista, strukturaalinen solidaarisuus ideaan jaetuista materiaalisista kiinnostuksenkohteista ja rationaalinen solidaarisuuden pohjana on ajatus yhteisistä riippuvuuden ja kontrollin mekanismeista. Solidaarisuuden moderneihin muotoihin kuuluu myös tiiviisti yhteiset ponnistelut jaettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. (emt., 31-32.)

Yhden selkeimmistä selityksistä tarjoaa Benedict Andersson (2007, 39), joka ehdottaa kansakuntien määritelmäksi kuvitteellisia poliittisia yhteisöjä, jotka on kuviteltu samaan aikaan sekä rajallisiksi että täysvaltaisiksi. Kyseiset yhteisöt ovat kuviteltuja nimenomaan siksi, etteivät kaikki jäsenet voi koskaan tuntea tai tavata toisiaan, mutta kaikilla yhteisön jäsenillä on mielikuva jaetusta yhteydestä. Näin ollen Anderssonin (emt.) mukaan kaikkein varhaisimmat kasvokkainkontakteihin perustuneet kylät eivät olleet kuviteltuja, mutta niitä suuremmat yhteisöt olivat.

Tällaiset kuvitellut kansakunnat ovat kuitenkin rajallisia äärellisten mutta joustavien rajojensa ansiosta. Juuri nämä rajat erottavat ne toisista yhteisöistä. Kuvitellut kansakunnat ovat kuitenkin täysvaltaisia vapautensa ansiosta. Kansakunnat käsitetäänkin syväksi, toisensa läpileikkaavaksi toveruudeksi, joka on myös Anderssonin (emt.) mukaan syy siihen, miksi miljoona ihmisiä ovat omasta tahdostaan kuolleet tällaisten rajallisten kuvitelmiensä puolesta. (emt., 40-41).

Tämä esitetty määritelmä kuvitelluista yhteisöistä soveltuu hyvin myös solidaarisuuteen, varsinkin kun kyse on eurooppalaisesta solidaarisuudesta. Vaikka kaikki eurooppalaiset eivät voi koskaan tavata toisiaan, he tuntevat kuitenkin jonkintasoista yhteenkuuluvuutta toistensa kanssa. Vaikka mielipidemittausten mukaan (ks. esim. Haavisto 2012, 14) suurin osa suomalaisista tuntee itsensä ensisijaisesti suomalaiksi, he tuntevat itsensä myös eurooppalaisiksi. Tunne voimistuu etenkin Euroopan ulkopuolelle matkustaessa. Ongelmia

eurooppalaisessa solidaarisuudessa tuottaa Anderssonin (2007, 40) määritelmän toinen kohta, jonka mukaan kuvitelluilla kansakunnilla on äärelliset rajat. Euroopan maantieteellinen määrittelemisen on haastavaa, sillä eurooppalaisuuden tunne leviää EU:n rajoja laajemmalle alueelle. Esimerkiksi turkkilaiset kokevat itsensä eurooppalaisiksi, mutta kaikki eurooppalaiset eivät näe asiaa samalla tavalla (Kiljunen 2005, 72). Lisäksi EU:n määrittelemistä hankaloittaa se, että laajentuessaan se tuo mukanaan myös valtioiden rajat (Mörttininen 2000, 100).

Samoilla linjoilla Anderssonin (2007) kanssa on myös Advocate General Fennely (1997, Barnard 2010, 80 mukaan), jonka mukaan ”solidaarisuus on luonnostaan ei-kaupallinen toimi, jossa yksi sosiaalinen ryhmä tukee tahattomasti toista”. Fennelyn (emt.) lähestymistapa pohjautuu Anderssonin (2007) mainitsemaan solidaarisuuden veljelliseen puoleen. Fennelyn (1997, Barnard 2010, 80 mukaan) mukaan solidaarisuus merkitsee siis kahta asiaa: Toisaalta se merkitsee koko sosiaalisen ryhmän piirrettä ja toisaalta tiettyjä siteitä ryhmän jäsenten välillä. Ryhmän piirteistä hän antaa esimerkiksi korkean yhdistymisen tason tai sisäisen liiton eli yhteenkuuluvuuden ja yhteisyyden tietyn ryhmän välillä. Jäsenten välisistä siteistä esimerkkinä toimii toimet resurssien yhdistämiseksi yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Steinar Stjernø (2005, 17-19) taas toteaa, että keskeinen ero voidaan tehdä kahdenlaisten käsitysten välille: Ensimmäisissä solidaarisuus ymmärretään normeina, jotka edistävät sosiaalista integraatiota. Toisissa solidaarisuus ymmärretään jonkin ryhmän jäsenten välisenä suhteena. Jälkimmäisessä ryhmässä solidaarisuus on henkilökohtainen suhde, joka sitoo yhteen ryhmän ihmisiä sosiaalisissa suhteissa. Kun ryhmä määritellään sen jäsenten sosiaalisten suhteiden kautta, solidaarisuus toimii voimana, joka joko ottaa ryhmään mukaan tai sulkee siitä ulos. Näin ymmärrettynä solidaarisuus siis joko yhdistää tai erottaa. Stjernø (emt.) ei kuitenkaan ole varma, osuvatko edellä mainitut kuvaukset täysin solidaarisuuden idean keskiöön. Stjernø (emt.) sen sijaan väittää, että kaikki hänen tarkastelemansa konseptit osoittavat kahteen tarpeelliseen solidaarisuuden arvoon: yksilön tulisi identifioitua toisten kanssa jossakin määrin, ja että yksilön ja muiden välillä tulisi olla yhteisöllisyyden tunne. Seurauksena voidaan väittää, että kaikki nämä ideat solidaarisuudesta viittaavat jonkinlaiseen inklusiivisuuteen.

2.3.1. EU:n kansalaisuus solidaarisuuden ilmentymänä

Luvussa 2.3. esitelly Benedict Anderssonin (2007) määritelmä kuvitelluista yhteisöistä soveltuu erinomaisesti eurooppalaisen solidaarisuuden selittämiseen. Sen lisäksi että tunnemme itsemme eurooppalaisiksi, olemme myös Euroopan unionin kansalaisia, sillä EU:n jäsenvaltioiden kansalaisista tulee automaattisesti myös EU:n kansalaisia. Tätä kansalaisuutta ei siis voi anoa, eivätkä jäsenmaiden kansalaiset voi myöskään päättää olla olematta EU:n kansalaisia. Omaamamme kaksi kansalaisuutta eivät kuitenkaan taistele toistensa kanssa, vaan ennemminkin täydentävät toisiaan. (Ikäheimo 2013b, 8; Raunio & Tiilikainen 2002, 271.)

Raunio ja Tiilikainen (2002, 270) toteavat osuvasti, että ”EU on nyt ja vastaisuudessa niin jäsenvaltioidensa, kansojen kuin kansalaistensakin liitto”. Eurooppalaisuudessa onkin kyse yhteisestä sivistyksellisestä ja kulttuurisesta perustasta (ks. esim. Ruonala 2011), ja EU:n kansalaisuutta voidaan pitää tämän henkisen siteen tunnustamisena ja toteuttamisena. Koska monelle esimerkiksi suomalaisuus on eurooppalaisuutta merkittävämpää, Euroopan unionia voidaan pitää omanlaisenaan arvoyhteisönä, jossa kansallisvaltioilla on omat selkeät roolinsa.

EU:n kansalaisuuden ei siis ole tarkoitus olla kansallisia identiteettejä vastaan vaan nimenomaan korostaa yhteisiä juuria ja historiaa, ja siten myös vahvistaa yhteistä eurooppalaista identiteettiä. EU on kuitenkin erilaisista yhteiskunnista muodostuva kokonaisuus ja kaikilla näillä yhteiskunnilla on oma historiansa, kulttuurinsa sekä niin taloudelliset kuin sosiaalisetkin eronsa. Eurooppaa kutsutaankin toisinaan kansoista koostuvaksi palapeliksi, jossa eheä kokonaisuus muodostuu vain kaikkien palasten avulla. Yhteisen historian kunnioittaminen on ehdottoman tärkeä osa EU:n historiaa ja sen elinkaarta. (Anttila 2013, 11.)

Vaikka Eurooppa on jo integroitunut tiettyyn pisteeseen asti, integraation syventyminen entisestään lisää ylikansallisia identiteettiryhmiä ja siten myös yhteisyyden tunnetta. Koska identiteetti muodostuu monesta eri viiteryhmästä, myös samaistumisen kohteita on monenlaisia: Niin harrastukset, poliittiset suuntaukset kuin huoli ilmastonmuutoksestakin yhdistävät ihmisiä maa- ja kielirajojen yli. Tällaisten ylikansallisten identiteettiryhmien lisääntyminen ja eurooppalaisen identiteetin vahvistuminen eivät kuitenkaan vähennä kansallisten identiteettien merkitystä – ihminen on kuitenkin aina kotoisin jostakin. (Pietilä 2008, 5; Kivikuru 2000, 27.)

EU:n kansalaisuuden ja eurooppalaisen identiteetin heikkoa tasoa on selitetty monilla tavoin. Euroopan unioni on muun muassa myöntänyt, että unionin ja sen kansalaisten välillä on syvä kuilu (Euroopan komissio 2006, 2). Eurooppalainen Suomi ry:n puheenjohtaja Riitta Myller on vastaavasti todennut, että unionin kohtaama uskottavuusongelma olisi ratkaistavissa kansalaisten kiinnostuksen kasvulla (Eurooppalainen 1/2013, 2). Kansalaiset tulisi saada ymmärtämään, että osallistuminen eurooppalaiseen demokratiaan on yhtä tärkeää kuin kansalliseen demokratiaan osallistuminen. Myllerin (emt.) mukaan kansalaisten tulisi ymmärtää, että Eurooppa muodostuu nimenomaan heistä.

Parantaakseen tilannetta, Euroopan komissio nimitti vuoden 2013 Euroopan kansalaisten teemavuodeksi, jonka perimmäisenä tarkoituksena oli juhlistaa unionin kansalaisuuden 20-vuotispäivää (ks. esim. Huuska 2013, 5). Vuodella oli kuitenkin kaksi muutakin tarkoitusta: Sen avulla haluttiin sekä lisätä kansalaisten tietoa EU-kansalaisten oikeuksista että lisätä kiinnostusta EU-asioihin, saada heidät vaikuttamaan ja osallistumaan entistä aktiivisemmin (Huuska 2013, 5). Teemavuodelle asetettujen tavoitteiden vuoksi vuoden 2012 lopulla tehtiin kaikissa jäsenmaissa laaja Eurobarometrikysely (Eurobarometri 365), jonka avulla haluttiin selvittää, mitä kansalaiset tietävät omista oikeuksistaan. Tärkeimmät tulokset voi tiivistää seuraaviin havaintoihin: EU:n kansalaisuuden käsite oli monille vieras, monet tunnistivat kansalaisuuteen liittyviä oikeuksia, mutta vain harva tiesi miten toimia, jos näitä oikeuksia loukataan (Ikäheimo 2013b, 8).

Tässä tutkimuksessa näen eurooppalaisen solidaarisuuden Euroopan unionin kansalaisuutena, joka siis perustuu sekä unionin jäsenyyteen että henkiseen siteeseen. Tärkein perustelu tulkinnalleni juontuu siitä ajatuksesta, että Euroopan kansalaisina olemme kaikkia samaa kansalaisuutta, jolloin myös luonnollisesti tunnemme kuuluvamme yhteen. Eurooppalainen solidaarisuus on siis sitä veljeyttä ja samanlaisuutta, jota eurooppalaiset toisiaan kohtaan tuntevat. Luvussa 4 avaan tarkemmin eurooppalaisen solidaarisuuden ja median suhdetta.

3 EUROOPAN UNIONI UUTISISSA

3.1. EU-journalismin historia Suomessa

Vaikka jäsenyys Euroopan yhteisössä vaikutti varsin epätodennäköiseltä Suomessa vielä 1990-luvun alussa, euroaika mediassamme oli kuitenkin jo aluillaan. Kauppalehti lähetti ensimmäisenä kirjeenvaihtajansa Brysseliin jo vuonna 1988 Helsingin Sanomien seuraten pian perässä. Kotimaassa uuteen aikaan valmistauduttiin toimittajille järjestetyn Eurooppa-koulutuksen avulla. Euroopan neuvoston toimintaa käsitellyt kurssi herätti toimittajien mielenkiinnon myös Euroopan yhteisöjen sisämarkkinaohjelmaa kohtaan. Suuren suosionsa vuoksi ensimmäinen kurssi sai pian jatkoa ”Euroopan yhdentyminen – uhka vai mahdollisuus?” -kurssista. Kurssin aihe kuvastaa hyvin sitä, miten aihe tuolloin koettiin samalla etäiseksi, mutta kiinnostavaksi. (Mörttinen 2000, 95-96.)

Toimittajat ja mediatilat pitivät koulutusta hyvänä ja tärkeänä asiana Suomen EU-jäsenyyden lähestyessä. EU-jäsenyyttä vastustaneet tahot näkivät koulutuksen kuitenkin käännytyksenä, jonka perimmäisenä tarkoituksena he pitivät sitä, että kansalaisille saataisiin jaettua väritettyä tietoa. Myös jäsenyyttä kannattaneet viralliset Suomen edustajat kritisoivat kurssia, sillä he eivät omasta mielestään päässeet vaikuttamaan koulutuksen sisältöön riittävästi. Koulutuksen kysyntä kasvoi kuitenkin jatkuvasti kritiikistä huolimatta, kun etenkin rahanliitto ja lähestyvän Suomen EU-puheenjohtajuus lisäsivät toimitusten haasteita. (Mörttinen 2000, 96.)

EU-hakemuksen jättämisen jälkeen myös suomalainen toimituskulttuuri koki muutoksia. Ministeriön virkamiehet nousivat keskeiseen rooliin järjestäessään toimittajille ”off-the-record” -tilaisuuksia, joissa toimittajille kerrottiin meneillään olevista keskusteluista ja niiden sisällöistä. Tieto oli vapaasti käytettävissä, mutta lähteiden tuli pysyä salassa. Suomessa tällainen menettely oli uutta, vaikka monissa kansainvälisissä yhteyksissä näin olikin menetelty aina. (Ruonala 2011, 156; Mörttinen 2000, 97.)

EU-uutisointia leimasi kuitenkin vahvasti se, että jäsenmaiden tiedotusvälineet kirjeenvaihtajineen katsoivat uutisaiheita aina kansallisesta näkökulmasta (Sydow 1999, Mörttinen 2000, 100 mukaan). Edustustot halusivat tarjota kotimaansa toimittajille tiedotus- ja taustatilaisuuksia, joissa asioita käsiteltiin kansallisesta näkökulmasta. Toinen syy oli se,

että media halusi selvittää yleisölleen EU-päätösten vaikutukset mahdollisimman tarkasti. Suomalaisen diplomaattien mukaan suomalaisen EU-journalismin pahin puute oli, ja on edelleen, se, että eurooppalainen näkökulma puuttuu kokonaan. Virkamiesten mukaan median tulisi selittää kansalaisille yhdentymisen historiallisia taustoja ja sen syitä. Tämän kautta haluttaisiin taata, että varsin usein etäisenä, epäselvänä ja epäloogisena pidetty EU-päätöksenteko saisi tietynlaisen hyväksynnän. (Mörttinen 2000, 100.)

Eurooppalaista journalismia ei kuitenkaan ole havaittavissa niin Suomessa kuin muissa jäsenmaissakaan (emt). Taloussanomalehti Financial Times on päässyt monien mielestä lähimmäksi sitä, mitä ylikansallinen tiedonlevitys mahdollisesti voisi olla; lehdestä on tullut Brysselissä arvokas apuväline niin EU-toimielinten ja jäsenmaiden virkailijoille kuin kirjeenvaihtajillekin. Lehti on saavuttanut niin selvän etulyöntiaseman, että EU-koneisto jopa vuotaa aiheita sille ennakkoon. Suomalaisille EU-journalisteille tärkeimmäksi apuvälineeksi Mörttinen (2000, 101) nimeää uutistoimisto Reutersin. Reutersilla on erityinen EU Briefing -palvelu, jonka kautta toimittajat saavat uutistiedot, kalenterit tulevista tapahtumista sekä arkistopalvelun, jonka kautta kymmenien muiden tiedotusvälineiden EU-kirjoittelun seuraaminen on helppoa.

Median rooli EU-asioissa on ollut Suomessa laajempi kuin monissa muissa maissa. 1990-luvun alussa tieto EU-jäsenyyden historiallisista taustoista oli varsin puutteellista, eikä alan oppimateriaalia ollut saatavilla. Tämän vuoksi koulut ja muut oppilaitokset tukeutuivat tiedotusvälineisiin Eurooppa-tietoa jakaessaan. Valmistautuminen EU:n jäsenäänestykseen vuonna 1994 korosti median pedagogista roolia entisestään, sillä mediat julkaisivat EU-tietopaketteja sekä ohjelmasarjoja unioniin liittymisen vaikutuksista. Samanlaisia piirteitä oli löydettävissä myöhemmin myös EMU-päätösten alla, vaikkei aiheesta kansanäänestystä järjestettykään. (Mörttinen 2000, 103).

Olisi kuitenkin vähättelyä väittää median roolin rajoittuneen opettamiseen, sillä tiedotusvälineet olivat vahvasti mukana myös kampanjoinnissa sekä poliittisessa pelissä. Maamme tärkeimmät ja suurimmat mediat olivat jäsenyyden kannalla alusta lähtien. Vaikka EU-vastustajat saivat suunvuroja, heidän suurin heikkoutensa oli tunnettujen ja uskottavien vetäjien puute. Viimeinen isku EU-kielteisille oli se, kun suurimmat lehdet päättivät lopulta osallistua myös kansanäänestyskampanjaan EU-myönteisten riveissä. Niin Sanoma Osakeyhtiön, Aamulehti-yhtymän kuin TS-yhtymänkin lehdet julkaisivat sivujen kokoisia

mainoksia, joissa kehoitettiin tukeeman Suomen jäsenyyttä. Ongelmalliseksi tilanteen teki se, ettei yleisö voinut aina erottaa, missä ero kampanjoiden ja journalismin välillä kulki. Toimituksen yrittivätkin turhaan korostaa artikkeleissaan omistajien kannanottojen ja uutisoinnin eroja. (emt. 103)

Mediatalojen omistajat eivät kuitenkaan olleet yksin EU-myönteisyydessään, sillä tutkimuksissa on ilmennyt, että myös toimittajat ovat kannattaneen EU-jäsenyyttä. Esimerkiksi Tuomo Mörä on haastatellut väitöskirjaansa (1999) varten maamme suurimpien tiedotusvälineiden toimituspäälliköitä, EU-toimittajia sekä Brysselissä olevia kirjeenvaihtajia. Mörän haastattelemista 41 toimittajasta peräti 32 kertoi kannattaneensa Suomen EU-jäsenyyttä vain seitsemän vastustaessa sitä. Mörä ei kuitenkaan väitä, että toimittajien omat kannat olisivat vaikuttaneet heidän kirjoittamiinsa juttuihin – ennemminkin suomalaista EU-journalismia kallisti jäsenyyden kannalle käytetyt tiedonlähteet, jotka nekin olivat EU-myönteisiä (Mörttinen 2000, 104).

Suomalaisista tiedotusvälineistä eniten EU-aiheita käsittelee Helsingin Sanomat (Mörttinen 2000, 104). Helsingin Sanomien, Ylen sekä STT:n uutisointi kattaa niin huippukokoukset, neuvoston istunnot ministeritasolla kuin komission ja parlamentin toiminnankin – siis EU:n ylimmän päätöksenteon. Maakunta- ja paikallismediat sen sijaan keskittyvät EU-rahoitteisiin hankkeisiin. Maaseutualueilla luonnollisesti eniten palstatilaa saa EU:n maatalouspolitiikka. (emt. 104-105.) Vahvimmin Brysseliin ovat levittäytyneet STT, Yle sekä Helsingin Sanomat, joilla kaikilla on ainakin yksi toimittaja Brysselissä. Vakituisesti kirjeenvaihtajia Brysselissä pitävät myös Kauppalehti ja Maaseudun Tukevaisuus sekä MTV¹. (emt. 107.)

Kaiken kaikkiaan suomalaisen median rooli niin maamme EU-ratkaisuissa kuin kansalaisten unionitodellisuudenkin rakentumisessa on ollut varsin merkittävä. Niin jäsenyysäänestyksen aikaan kuin rahaliittoratkaisuakin pohdittaessa media on ollut monelle ainoa ja siten myös tärkein informaation lähde. Toisaalta uutisointi ei ole saanut suomalaisia kiinnostumaan EU-päätöksenteosta tai integraatiosta, minkä todistaa europarlamenttivaalien alhainen osallistumisprosentti. Mörttisen (2000, 113) mukaan median pitäisikin pystyä tuomaan suomalaisten elämiin vaikuttava päätöksenteko entistä ymmärrettävämmiin kansalaisille. EU-uutisoinnin ongelmana onkin se, että se on yhä vain raportointia päätöksenteon yläkerroksista.

¹ <http://www.finland.eu/public/default.aspx?nodeid=39372>

3.2. Helsingin Sanomat EU:n asialla

Helsingin Sanomien entinen päätoimittaja Janne Virkkunen kertoo Jukka Holmbergin väitöskirjaa (2004, 88) varten antamassaan haastattelussa, ettei lehti ota kantaa minkään tietyn puolueen puolesta, mutta se on valmis julkisesti kannattamaan tärkeinä pitämiään asioita. Yksi tällaisista oli Suomen liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995, jota Helsingin Sanomissa kannatettiin varsin avoimesti. Virkkusen mukaan lehti ei kuitenkaan ole sitoutunut virallisesti mihinkään muuhun kuin lukijoihinsa: edes pääkirjoituksissa ilmaistu virallinen kanta ei sido toimittajia kirjoittamaan näiden kantojen mukaisesti. (emt.)

Samassa haastattelussa (Holmberg 2004, 88-89) Virkkunen toteaa, että lehden kanta näkyy parhaiten siinä, mitkä asiat ovat päässeet esille. Muuten lehti haluaa varmistaa uutisointinsa tasapuolisuuden takaamalla, että myös Helsingin Sanomille tärkeissä asioissa, kuten esimerkiksi EU-kysymyksissä, vastakkaisetkin näkemykset pääsevät esiin. Virkkusen mukaan uutisten tekoon kuuluu aina valintoja, vaikka lehden toimituskulttuurissa onkin tavoitteena mahdollisimman tasapuolisten uutisten kirjoittaminen. Periaatteena on tuottaa aineistoa, joka kertoo lukijoille, mikä maailmassa on olennaista ja tärkeää. Tarjotun aineiston pohjalta ihmisten tulisi voida päätellä itse miten asiat ovat.

Helsingin Sanomien tie EU-journalismin parissa on pitkä. Lehti oli toinen suomalainen media, joka lähetti kirjeenvaihtajan Brysseliin 80-luvun lopulla. Kirjeenvaihtajana työskenteli Renny Jokelin, jonka toimintatapa sai ristiriitaisen vastaanoton: Hänen mukaansa Suomen tulisi suosia pidättyväistä linjaa integraatiokysymyksissä ja kannatti kommentteissaan Tanskan mallia poikkeusoikeuksista kiinnipitämisessä. Kommenttien takia Brysselissä työskennelleet suomalaiset virkamiehet käänsivät toisinaan jopa selkänsä Jokelinille. Virkamiehet valittivat kirjeenvaihtajasta jopa Helsingin Sanomien johtoportaiseen, joka kuitenkin piti Jokelinin puolia. Samalla lehden pääkirjoituksissa ja kolumneissa esiintyneet mielipiteet olivat myönteisempiä ja Suomen Eurooppa-politiikkaa ymmärtävämpiä. (Mörttinen 2000, 95-96.)

Puhakka ja Ridell (1996) ovat tutkineet EU-välikysymyksen uutisointia Helsingin Sanomissa vuonna 1994. Tutkimuksessa selvitettiin, miten välikysymyksessä esiintyneet poliitikot saivat uutisissa näkyvyyttä. Puhakan ja Ridellin (emt., 195) tarkastelu toi esiin huomattavia vivahteita: Heidän tekemänsä määrällinen vertailu osoitti, että Helsingin Sanomat käänsi tilanteen hallituspuolueiden hyväksi. Uutisoinnissa esiintynyt suhtautuminen hallitukseen ja

oppositioon taas näyttäytyi mutkikkaampana. Tärkein syy tähän oli välikysymyksen liittyminen EU-jäsenyyteen sekä sen ehtoihin. EU-myönteisistä ja EU-kriittisistä puhujista uutisoidessaan Helsingin Sanomat nosti esiin pääministeri Esko Ahon ja suurimman oppositiopuolueen puheenjohtajan EU-myönteisiä kantoja selvästi vahvemmin. Toimimalla näin Helsingin Sanomat liittoutui jäsenyyden kannattajien kanssa. (emt. 177-179.)

Helsingin Sanomat asettuikin jo varhaisessa vaiheessa jäsenyyden kannalle ja julkaisi muun muassa kansanäänestyksen alla ilmoituksen, jossa se toi esiin kannattavansa Suomen EU-jäsenyyttä. Toimimalla näin Helsingin Sanomat ei tarjonnut mahdollisuutta vertailuun vaan tavallaan ohjasi lukijoita tiettyyn suuntaan. (Puhakka & Ridell 1996, 177-197; Mörttinen 2000, 103.)

Helsingin Sanomien EU-myönteisyys on aiheuttanut epäilyjä myös kansanäänestyksen jälkeen. Suomen markan ollessa kytkettynä EMU-pyrkimyksen vuoksi valuuttakurssimekanismiin vuonna 1996, Helsingin Sanomien vastaavan päätoimittajan Janne Virkkusen ja EU-komissaari Erkki Liikasen läheiset välit herättivät ihmetystä (Mörttinen 2000, 99). Mörttisen (emt.) mukaan EMU-päätösten ollessa kriittisessä vaiheessa, Liikasen näkemykset päättyivät jopa Helsingin Sanomien pääkirjoituksiin. Helsingin Sanomat julkaisi noihin aikoihin myös yhden pääkirjoituksen, johon Liikasen ajatukset heijastuivat lähes sanatarkasti. Myöhemmin Helsingin Sanomat asettui kannattamaan Suomen liittymistä varsinaiseen rahaliittoon laajalla ja selittävällä pääkirjoituksella. Tapaus herätti Suomessa vilkasta keskustelua median roolista päätöksenteossa. Kannan selkeää esiintuomista pääkirjoituksissa pidettiin kuitenkin huomattavasti parempana tapana kuin omistajien maksamia ilmoituksia, jollaisia nähtiin kansanäänestyksen alla.

Mörttisen (emt., 104-105) arvion mukaan Helsingin Sanomat käsittelee sivuillaan eniten unioniin liittyviä aiheita Suomessa (ks. myös. Harjuniemi & Herkman 2012). Vuonna 1999 lehti yritti jopa aktivoida kansalaisia äänestämään europarlamenttivaaleissa julkaisemalla sarjan juttuja EU-päätöksenteosta ja parlamentin toiminnasta. Nykyään Helsingin Sanomilla on yksi kirjeenvaihtaja Brysselissä².

² <http://www.finland.eu/public/default.aspx?nodeid=39372>

3.3. ”Tylsää ja etäistä” – EU-journalismin kritiikki

EU-journalismin tie Suomen mediassa on ollut pidempi kuin maamme EU-jäsenyys. Samalla voisi sanoa tien olleen lähes yhtä kivinen. Vaikka Euroopan unionista uutisoidaan paljon, EU-journalismilla on omat ongelmansa: Kansalaisten mielestä EU-uutisilla ei ole yhteyttä heidän elämäänsä ja uutiset ovat vaikeaselkoisia. Toimittajien mielestä kansalaiset eivät ole kiinnostuneita EU-aiheista ja Euroopan unionin mukaan unionin ja kansalaisten välille on muodostunut syvä kuilu (Euroopan komissio 2006). Suomalaiset saavat kuitenkin suurimman osan EU-tietämyksestään mediasta (Mörttinen 2000, 112). Tutkimukset taas osoittavat, että suomalaisten tietämys EU-asioista on keskimääräistä heikompaa (Haavisto 2012, 17). Eurooppalainen-lehden päätoimittajan Hannu-Pekka Ikäheimon (Eurooppalainen 2/2013, 12) mukaan EU-journalismia onkin usein haukuttu valikoivaksi tai kielteiseksi. Tästä julkisimman lausunnon on antanut syyskuussa 2014 Suomessa vierailnut EU-komissaari Viviane Reding, jonka mukaan ”journalistit vihaavat hyviä uutisia” (emt.).

Muun muassa Alastalo (1996) on tutkinut kansalaisten mielipiteitä EU-uutisoinnista. Tutkimusta varten tehdyissä teemahaastatteluisissa selvisi, että yli puolet vastanneista koki, että uutisointi tuki EU-jäsenyyttä jättäen kriittiset äänet pimentoon. Vastajien mielestä EU:n vastustus oli suurempaa maissa, joissa media toi enemmän kriittisiä näkemyksiä esiin. Alastalon (emt., 135-146) mukaan epäily ei ollut aiheeton: syksyllä 1994 suuret lehtitalot kampanjoivat Suomessa EU-jäsenyyden puolesta. Alastalo (emt. 146-148) tiivistää, että suurin ongelma kansalaisten mielestä oli se, että EU jäi aiheena arkielämälle varsin etäiseksi ja EU-uutisten kieli oli hankalasti ymmärrettävää. EU-keskustelua leimasikin jonkinlainen ”pakko”, sillä EU-kysymys määriteltiin Suomen historian tärkeimmäksi poliittis-taloudelliseksi asiaksi, johon oli pakko ottaa kantaa. Kansalaisia tämä median tärkeänä pitämä kysymys ei kuitenkaan kiinnostanut, eikä prosessia jaksettu seurata, koska yhteys kansalaisten omaan elämään puuttui.

Hellsten (1997) on samaa mieltä siitä, että esimerkiksi Helsingin Sanomissa oltiin vahvasti viemässä Suomea Euroopan unioniin jäsenyyttä edeltävinä vuosina. Hellstenin (emt. 112-114) mukaan Helsingin Sanomien uutisoinnissa rakennettiin ennen kaikkea uhkakuvaa siitä, mitä tapahtuisi, jos Suomi myöhästyisi ”EU-junasta”. Keskustelu Euroopan integraatiosta Suomessa perustuikin tuolloin metaforisiin ajatuksiin eurooppalaisuuden ja suomalaisuuden kohtaamisesta. Suomalainen EU-journalismi määritteli Euroopan suomalaisista arvoista käsin.

Eurooppa koostui Hellstenin (emt., 120-123) mukaan ideaalityyppisestä sivistyneestä ja ihannoidusta eurooppalaisuudesta. Media välitti kuvaa, jonka mukaan Suomen oli kunniallista kuulua tähän Eurooppaan.

Kansalaisten mielestä tällaiset EU-tavoitteet olivat toki hienoja, mutta samalla kovin etäisiä (Sassi 2008, 71). Euroopan komissio joutuikin vuonna 2006 tunnustamaan Valkoisessa kirjassaan kuilun, joka unionin ja sen kansalaisten välillä vallitsee (Euroopan komissio 2006, 2). Euroopan unionin ongelmana journalistisesta näkökulmasta pidetäänkin sitä, että päätöksenteosta on tullut ylikansallista, mutta yleiseurooppalainen media puuttuu.

Kriitikoiden mielestä suomalaisesta mediasta puuttuu kriittinen ja tutkiva EU-journalismi: kirjeenvaihtajat ovat kiinni päivittäisuutisissa, eivätkä tavallisten toimittajien perustiedot riitä unionin asioiden tutkimiseen kotimaasta käsin. Euroopassa on toki ollut moniakin yrityksiä luoda myös ylikansallista mediaa, mutta useimmiten yritykset ovat kaatuneet. Jäljelle jääneet mediat, kuten Voice of Europe tai Euronews, eivät ole kovinkaan suosittuja tiedonlähteitä. Suurimpana ongelmana pidetäänkin sitä, että kiinnostus median Eurooppa-uutisiin on vähäistä: ihmisiä kiinnostavat enemmän kansalliset ja paikalliset uutiset, joilla on suurempi yhteys heidän arkielämäänsä. Vuonna 2006 tehdyssä AIM Research Consortium - tutkimuksessa selvisi, että eri EU-maiden toimittajien mielestä EU-aiheet kiinnostavat yleisöä melko vähän. (Mörä 2008, 91-96; Mörttinen 2000, 113; Uskali 2007, 11).

Ylikansallista ja eurooppalaisena pidettävää journalismia ei ole olemassa siis sen enempää Suomessa kuin muissakaan jäsenmaissa (Mörttinen 2000, 100). Taloussanomalehti Financial Times on lähimpänä sitä, mitä ylikansallinen uutisointi voi olla. Brysselissä lehdestä on tullut arvokas apuväline niin EU-toimielinten ja jäsenmaiden virkailijoille kuin toimittajillekin. Etulyöntiasemaa korostaa myös esimerkiksi se, että EU-koneisto vuotaa tarkoituksella uutisaiheita lehdelle. Yhtenä ongelmana EU-journalismissa pidetäänkin usein sitä, että mediat ja kirjeenvaihtajat kirjoittavat EU-uutisia yleensä omista kansallisista näkökulmistaan (Sydow 1999, Mörttinen 2000, 100 mukaan). Myös EU-edustustot antavat maansa toimittajille tietoa omista kansallisista lähtökohdista. Kytkemällä EU-asioita kansallisiin näkökulmiin toimittajat haluavat tuoda päätöksiä ja niiden todellisia vaikutuksia lähemmäs kansalaisten arkielämää (Mörttinen 2000, 100). Suomalaiset diplomaatit pitävätkin juuri tätä ongelmallisena: heidän mukaansa EU-journalismin suurin kompastuskivi on nimenomaan eurooppalaisen näkökulman puuttuminen (emt.).

Näyttää siis siltä, että EU-aiheisten uutisten kysyntä on melko vähäistä. Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimittaja Paavo Rautio toteaaakin Eurooppalainen-lehden (2/2013, 14) haastattelussa, että journalismista tehdään lähes poikkeuksetta kahdenlaisia väitteitä: Toisaalta toimittajien väitetään salaavan asioita tietoisesti, toisaalta mediaa pidetään elitistisenä. Toimittajien salailun osalta Rautio toteaa, että EU-journalismin ongelmana on prosessien pitkä kesto. Uutisoitavia prosesseja seurataan vuosien ajan, eikä samoja asioita voida tuoda esille uudelleen. Samanlaisiin tuloksiin päätyi myös Alastalo (1996, 135-149), jonka tekemistä haastatteluista selvisi kansalaisten ärsyntyminen pitkäkestoisiin prosesseihin: median tapa seurata prosessien etenemistä ärsytti, koska se edellytti aiemmin uutisoidun muistamista. Ajatus elitistisyydestä taas saattaa Raution (Eurooppalainen 2/2013, 12) mukaan johtua siitä, että uutisissa kirjoitetaan useimmiten eliitin, kuten Euroopan komission päätöksistä. EU-journalismin tilasta on kuitenkin Raution (emt.) mukaan syytä olla huolissaan, sillä etenkin analyttinen ja ”hidas” uutisointi Euroopan unionin asioista on jäänyt taka-alalle.

EU-journalismi on siis saanut suhteellisen paljon kritiikkiä osakseen. Kansalaiset pitävät uutisointia puolueellisena, salailevana ja tylsänä, koska toimittajat eivät ole osanneet luoda kansalaisten näkökulmasta tarpeellista yhteyttä EU-asioiden ja kansalaisten välille. Toimittajien mielestä kansalaiset taas eivät ole EU-asioista kiinnostuneita, eikä uutisoinnin parantamiseen ole syytä siten panostaa. Euroopan unionin näkökulmasta taas yhteisen eurooppalaisen median puuttuminen on merkittävä ongelma, sillä tällä hetkellä kansalliset mediat tekevät uutisia aina kansallisesta näkökulmasta. Yhteisen eurooppalaisen identiteetin puuttuminen, tai ainakin sen vähäinen merkitys, luokin siis jatkuvasti syvenevää kuilua kansalaisten ja EU:n välille. (ks. esim. Mörä 2008.)

4 MEDIA SOLIDAARISUUDEN RAKENTAJANA

4.1. Media ja identiteetti

Medialla on suuri merkitys sekä yksilöllisen ja kansallisen identiteetin rakentumisessa että maailmankuvamme muokkaamisessa. Media tarjoaa meille käyttäytymistapoja, asenteita ja ideoita, joita käytämme minuutemme rakentamisessa. Ymmärryksen lisääminen ja minuuden rakentuminen voi tapahtua myös median kautta. (Mustonen 2000, 119.)

Persoonallisen identiteetin lisäksi minuutemme rakentuu myös sosiaalisten identiteettien, siis sosiaalisten ryhmien jäsenyyksien kautta (Mustonen 2000, 119-122). Mediaa pidetään usein myös ryhmiä yhdistävänä ja koossapitävänä voimana. Jos ymmärrämme ryhmät ja yhteisöt Anderssonin (2007) tapaan kuviteltuina yhteisöinä, joiden välillä vallitsee veljeyden ja yhteenkuuluvuuden tunne huolimatta siitä, etteivät jäsenet koskaan tapaa kaikkia toisia jäseniä, media tarjoaa tällaisille ryhmille samaistumis pohjia. Lukemalla samansuuntaisia ajatuksia kuin meillä itsellämmekin on, identifikaatio samanlaisesti ajatteleviin voimistuu. (Tapper 2000, 5-6).

Identiteetti voidaankin nähdä prosessina, jossa median tarjoamille tiedoille ja kokemuksille annetaan merkityksiä omasta historiasta ja kulttuurista käsin (Tapper 2000, 5-6). Vuosien saatossa mediaa onkin käytetty tietoisesti identiteettien lujittamiseen niin hyvässä kuin pahassa (Kivikuru 2000, 43-44). Esimerkiksi suuret mediaspektaakkelit aina urheilukisoista suurmiesten hautajaisiin ovat olleet suosittu keino kollektiivisten identiteettien vahvistamiseen. Toisenlaisen esimerkin taas tarjoaa Hitlerin Saksa, jossa joukkoviestintää käytettiin tehokkaasti hyväksi identiteetin lujittamisessa (emt., 42). Yksi keino identiteettien vahvistamiseen on median käyttämä erottelu ”meihin” ja ”muihin”. Media vahvistaa esimerkiksi kansalaisten yhteisyyden tuntemuksia hahmottelemalla tutun ja vieraan rajoja (Kivikuru 2000, 21; Schlesinger 1997, 2-3). Sitomalla toisia osapuolia yhteen ja eristämällä toisia, rakennetaan kollektiivista toimintaprosessia (Schlesinger 1997, 68).

Identiteettien lisäksi media muokkaa kuvaamme ympäröivästä maailmasta. Päättämällä mitkä asiat julkisuuteen päätyvät, media päättää puolestamme, mistä asioista meillä on mielipiteitä (ks. esim. Tapper 2000, 6). Kehystämällä uutisia tietyllä tavalla media taas tavallaan päättää,

mitä mieltä olemme. Kehystämällä tarkoitetaan juuri niitä valintoja, joiden avulla mediasisältöä tuotetaan. Kehystämiseen kuuluvat niin kielelliset kuin visuaalisetkin keinot, joiden avulla tapahtumista rakennetaan halutunlainen kuva (Seppänen & Väliaverron 2012, 97-103).

Media muokkaa siis sekä meitä että maailmankuvaamme. Esimerkiksi ulkomailla tapahtuvat asiat välittyvät meille selkeimmin median kautta (Tapper 2000, 6). Suomi on ollut Euroopan unionin jäsen jo vuodesta 1995 lähtien ja olemme suomalaisten lisäksi myös eurooppalaisia. Kuvamme Euroopan unionista ja sen toiminnasta on kuitenkin pitkälti peräisin mediasta (ks. esim. Mörttinen 2000). Median rooli varsinkin EU-asioissa on monessa suhteessa ollut etenkin Suomessa tavallista merkittävämpi. Esimerkiksi vielä 1990-luvun alussa tieto oli puutteellista eikä oppimateriaaleja juuri ollut, minkä myötä tiedotusvälineistä tuli opetusvälineitä. Koulut olivat median varassa jakaessaan tietoa Euroopan unionista. Samalla media oli mukana poliittisessa päätöksenteossa ja kampanjoinnissa EU-jäsenyyden puolesta. Enemmistö medioista oli jäsenyyden kannalla. (Mörttinen 2000, 103.) Yleisö ei voinut aina hahmottaa, missä raja kampanjoiden ja journalismin välillä kulki, mikä vaikutti myös ihmisille syntyneeseen kuvaan asioista.

Yhteiskuntaa, kulttuuria sekä yksilön muutoksia hahmoteltaessa identiteetistä muodostuu sekä vaativa että keskeinen käsite. Kansallisten sekä kulttuuristen yhteisyyttä korostavien piirteiden korostuessa identiteetin merkitys kollektiivisena ja samaan aikaan kokoavana voimana kasvaa. Ympäristömme on kuitenkin jatkuvassa muutoksessa, minkä vuoksi median merkitys identiteetin tuottajana on korostunut. Medialla on suuri merkitys sekä yhteisyyden tuottajana että erojen tekijänä. (Tapper 2000, 5-6.)

Modernia yhteisöllisyyttä pohdittaessa median keskeinen rooli nousee jälleen esille. Kohdistamalla ihmisten katseen saman aikaisesti samaan suuntaan, media kertoo mikä on tärkeää ja mistä taas tulisi olla huolissaan. Tällainen symboliseksi ymmärrettävä yhteisyys mahdollistaa yhdistävät identiteetit sekä kuvitteellisen ”kansallisen”. Media kertoo meille uudelleen ja uudelleen keitä olemme, mistä olemme tulossa ja keitä emme ole. Tällä tavalla meille rakentuu kollektiivinen muisti ja tietoisuus, joita tarvitaan kansallisten identiteettien rakentamisessa. (Valtonen 2000, 73-75.)

4.2. Eurooppalainen identiteetti mediassa

Kollektiivisena pidetty kansallinen identiteetti perustuu siis tietynlaisille erotteluille, joita muun muassa media ylläpitää. Esimerkiksi puhumalla ”meistä” ja ”muista” media tekee näiden kahden välille eroa. ”Me” olemme luonnollisesti kollektiivisen identiteetin keskiössä kun taas ”muut” ovat selkeästi joitain muita. Mediassa kansallista identiteettiä tuotetaan joko osoittamalla ”muiden” olevan sellaisia, jotka eivät kuulu ”meihin” tai vaihtoehtoisesti korostamalla oman identiteetin piirteitä. (Tapper 2000, 229.) Anderssonin (2007, 39-41) mukaan kansakuntia määriteltessä rajoilla on merkittävä rooli juuri siksi, että rajojen takana on toisia kansakuntia. Mikään kansakunta ei siis rajaudu koko ihmiskuntaan vaan aina on olemassa ”meitä” ja ”muita”.

Koska Euroopan unioni koostuu monesta erilaisesta maasta, kulttuurisia eroavaisuuksia on virallisissa asiakirjoissa pidetty maanosan peruspiirteenä. Eroavaisuuksia on pidetty varjeltavana rikkautena, joita tulee sekä tukea että suojella. (Moring 2000, 203.) Kuten kaikissa kulttuureissa, myös eurooppalaisuudessa on pohjimmiltaan kysymys yhteisestä kulttuurisesta ja sivistyksellisestä perustasta. Myös suomalainen yhteiskuntamme on aikoinaan perustettu omaamme kulttuurisen ja sivistyksellisen perustan varaan.

Vaikka Euroopan kansalaisuudella on pitkä historia, eurooppalaisuuden tunteen heikkoa tasoa on usein perusteltu nimenomaan eurooppalaisen median puutteella (Mörä 1999; Mörttinen 2000). Eurooppalaisen median puuttuessa tukeudumme tiedonsaannissa kansallisiin medioihin, jotka kirjoittavat EU-asioista kansallisista lähtökohdista. Tämän vuoksi eurooppalainen näkökulma jää kansalaisille vieraaksi. Kierrättämällä toisia tarinoita ja vaikenemalla toisista, media joko vahvistaa tai heikentää identiteettiämme (Tapper 2000, 6). Eurooppalaisen näkökulman puuttuminen mediasta siis heikentää eurooppalaista identiteettiä kansallisen identiteetin vahvistuessa. Mustonen (2000, 119) muistuttaa samalla, että media on kollektiivisia identiteettejä tuottava ja ylläpitävä tekijä, minkä vuoksi eurooppalaisen näkökulman uupumista pidetään eurooppalaisuuden kannalta merkittävänä tekijänä.

Toisenlaisen näkökulman tarjoaa Harjuniemen ja Herkmanin (2012) tekemä tutkimus eurokriisiuutisoinnin vaikutuksista kansalaisten mielipiteisiin. Heidän mukaansa eurokriisistä tuli maamme mediassa vakaa aihe 2010-luvun alussa, ja kriisi nähtiin ennen kaikkea eurooppalaisena kriisinä (emt., 19). Mielenkiintoista on myös se, että vuonna 2012 tehdyn

Eurobarometri-kyselyn mukaan Euroopan unionin imago oli eurooppalaisten silmissä parantunut eurokriisistä huolimatta ja euroa pidettiin yhtenä eurooppalaisen identiteetin peruspilarina. Eurooppalaiset kokivat, että eurokriisin voittaminen oli yksi EU:n instituutioiden tärkeimmistä tehtävistä. Pew Research Consortium (2013) -tutkimuksen tulokset kertovat, että yhteisön tuki eurovaluutalle on pysynyt vahvana läpi Euroopan. Vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen perusteella euron tuki oli joissain maissa jopa kasvanut edeltävään vuoteen verrattuna.

Harjuniemi ja Herkman (2013) esittävätkin, että eurokriisi on yhdistänyt eurooppalaisia ja lisännyt kiinnostusta EU:n toimintaan. Suomalainen media on Harjuniemen ja Herkmanin (2013) mukaan käsitellyt eurokriisiä yhteisenä eurooppalaisena asiana, vaikka yleisöä onkin puhuteltu kansallisesta näkökulmasta. Vaikka kriisi on ollut vaikea, siihen on saattanut sisältyä jopa mahdollisuus yhteiseen eurooppalaiseen julkiseen keskusteluun. Yhteisen valuutan yhteinen kriisi ja sen käsittelytapa mediassa on siis parhaassa tapauksessa saattanut edistää ylikansallista keskustelua eurovaluutan ja samalla koko unionin tulevaisuudesta. (Harjuniemi & Herkman 2013, 60.)

5 AINEISTO JA MÄÄRÄLLINEN SISÄLLÖN ANALYYSI

5.1. Aineisto ja tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa tarkastelen Euroopan unionin määritelmiä ja eurooppalaisen solidaarisuuden rakentumista Helsingin Sanomien uutisissa keväällä 2014. Avaan tutkimuskysymyksiäni tarkemmin tämän luvun lopussa. Valitsin Helsingin Sanomat tutkimukseni kohteeksi kahdesta varsin yksinkertaisesta syystä: Lehti on maamme suurin, ja kuten tutkimukset osoittavat, myös arvostetuin (Kunelius, Noppari & Reunanen 2009, 112). Lisäksi Helsingin Sanomat uutisoi suomalaisista lehdistä EU-asioista kaikkein aktiivisimmin (Harjuniemi & Herkman 2013, 15).

Tarkastelen uutisia keväällä 2014 pidettyjen EU-parlamenttivaalien ajalta, jolloin EU-aiheisia uutisia on luonnollisesti ollut paljon. Koska määrällinen tutkimus sallii runsaan aineiston, otan tarkasteluun mukaan uutisia yhteensä kolmelta kuukaudelta. Tarkastelen uutisia kuukaudelta ennen vaaleja, itse vaalikuulta sekä kuukaudelta vaalien jälkeen eli huhtikuulta, toukokuulta sekä kesäkuulta 2014. Kattavampien tulosten saamisen vuoksi näen tarpeelliseksi tarkastella uutisointia niin vaaleja edeltävältä kuin niitä seuraavalta kuulta. Vaikka uutisia oli luonnollisesti eniten toukokuussa, suurin osa niistä käsitteli puhtaasti eurovaaliehdokkaita. Jos olisin tarkastellut uutisia pelkästään toukokuulta, tutkimukseni tulokset olisivat vääristyneet varsin yksipuolisen uutisoinnin takia.

Valitsin kyseisen ajankohdan kahdesta syystä. Ensimmäiseksi siksi, että vaalien aikaan EU asiat olivat mediassa pinnalla ja toiseksi siksi, että eurooppalainen solidaarisuus tulee esiin mielestäni parhaiten vaaleissa. Olen määritellyt eurooppalaisen solidaarisuuden tässä tutkimuksessa EU:n kansalaisuudeksi, siis eurooppalaisuudeksi (ks. luku 2.3.1). Tämä ilmenee vaaleissa niin, että juuri ne, jotka tuntevat itsensä eurooppalaisiksi, äänestävät myös eurooppalaisissa vaaleissa. Vain EU:n kansalaisilla on äänioikeus EU-vaaleissa. Lisäksi vuosi 2013 oli Euroopan kansalaisten teemavuosi, jonka tuloksena myös EU-vaaleista uutisoitiin aiempaa enemmän.

Lähtiessäni tekemään tutkimustani otin alun perin mukaan kaikki EU:ta koskevat uutiset valitsemieni kuukausien ajalta. Koska EU-vaalien kanssa samaan aikaan oli käynnissä myös

Euroviisut, päätin lopulta jättää aineistostani pois kaikki Euroviisuja koskevat uutiset. Itävaltalaisen Conchita Wurstin voiton vuoksi Euroviisu-uutiset olivat osittain poliittisia ja aineistooni sopivia, mutta suurimmaksi osaksi ne olivat kuitenkin viihteellisiä, Euroviisujen kulusta ja tuloksista kertovia.

Aineistoani kasvattivat myös lukuisat EU-aiheiset mielipidekirjoitukset, jotka päädyin lopulta rajaamaan tutkimukseni ulkopuolelle. Mielipidekirjoitukset ovat välillä varsin kärjistäviä ja aina mielipidesidonnaisia, eivätkä ne siitä syystä soveltuneet aineistooni. Päätin kuitenkin ottaa mukaan Helsingin Sanomien toimittajien kirjoittamat mielipidekirjoitukset sekä lehden pääkirjoitukset. Suurin osa tällaisista kolumneista oli sijoitettu varsinaisen uutisen viereen, jolloin ne ovat helposti myös lukijoiden luettavissa. Lehden omien toimittajien kolumneilla on myös painoarvoa siinä mielessä, että niissä esiintyvät kannat heijastuvat myös itse lehteen. Helsingin Sanomia on pidetty EU-myönteisenä lehtenä, minkä vuoksi kolumnien ja pääkirjoitusten tarkasteleminen on myös mielenkiintoista.

Muiden uutisten valintakriteerinä oli yksinkertaisesti se, että niiden tuli käsitellä selkeästi Euroopan unionia, ja unionin tuli olla uutisten keskiössä. Keväällä 2014 uutisoitiin paljon myös esimerkiksi Ukrainan kriisistä, jossa EU:lla on myös ollut oma roolinsa. Monissa uutisissa EU mainittiinkin ohimennen, muttei sillä ollut varsinaista pääroolia uutisissa. Tällaiset uutiset olen myös jättänyt käsittelemättä, sillä halusin tarkastella uutisia, joissa EU on pääroolissa. EU-vaaliuutisointi ei rajausten kannalta ollut myöskään yksinkertaisemmasta päästä. Ajattelin ensin sisällyttää kaikki eurovaaleja koskevat uutiset aineistoon, mutta uutisten lähempi tarkastelu osoitti, etteivät läheskään kaikki niistä olleet aineistoni kannalta olennaisia. Suurimmassa osassa vaaliuutisia puhuttiin yhdestä tai kahdesta ehdokkaasta lähes henkilökuvien tavoin, ja toukokuussa suurin osa uutisista kertoi yksittäisten poliitikkojen pärjäämisestä vaaleissa. Vaikka vaalit olivat tarkasteluni ajankohta, tällaisilla uutisilla ei ollut tutkimukseni kannalta merkitystä. Otin huomioon vaaliuutisista ne, jotka kertoivat vaaleista yleisemmällä tasolla ja siten liittyivät myös suoraan Euroopan unioniin. Sama pätee tulosuutisointiin, jolloin otin aineistooni jälleen ne uutiset, jotka koskettivat EU:ta ja käsitelivät tuloksia laajemmin.

Otin aineistoa valitessani huomioon Helsingin Sanomien kaikki osastot, mukaan lukien kulttuuri ja urheilu osastot. Urheilusivuille ei kuitenkaan sijoittunut yhtään tähän tutkimukseen sopivaa uutista ja kulttuurisivuillakin niitä oli vain muutama. Tällaisten

osastojen kohdalla rajaaminen oli erityisen haastavaa, sillä monien uutisten otsikoissa mainittiin Eurooppa, mutta itse uutinen oli lopulta henkilöhaastattelu tai kertoi pelin tuloksista tai uudesta taidenäyttelystä. Tällaisten uutisten ottaminen tutkimukseeni mukaan ei olisi tuonut sille lisäarvoa, sillä Eurooppa-sanan mainitsemista ei voi pitää Euroopasta puhumisena.

Kaiken kaikkiaan aineiston rajaaminen oli tutkimuskysymyksen huomioiden hankalampaa kuin osasin odottaa, sillä EU:sta ja Euroopasta puhutaan niin monenlaisissa yhteyksissä. Molemmat myös mainitaan uutisissa varsin usein ilman, että niistä varsinaisesti puhutaan sen enempää. Tekemieni rajausten jälkeen aineistooni kuuluu yhteensä 245 uutista. Näistä 75 ilmestyi huhtikuussa, 109 toukokuussa ja 55 kesäkuussa. Tämän tutkimuksen aineistona käytettyjen uutisten lista löytyy kokonaisuudessaan liitteestä 4.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on: 1. Miten Euroopan unioni määritellään Helsingin Sanomien uutisissa? Tähän kysymykseen vastatakseni olen muotoillut kolme apukysymystä: 1.1. Millaisia EU:n määritelmiä uutisista löytyy? 1.2. Ketkä EU-asioissa pääsevät ääneen? 1.3. Ketkä esiintyvät uutisissa toimijoina? 1.4. Mitä teemoja EU-uutisissa käsitellään? EU:n määritelmiä tarkastellessani tutkin aineistostani sitä, millaisilla termeillä EU:sta puhutaan. Puhutaanko esimerkiksi euroalueesta, Euroopasta vai EU-maista. Tässä tutkimuksessa tarkoitan ääneen pääseville tahoille poliitikkoja, EU-toimielimiä, EU-päätäjiä ja niin edelleen. En siis tarkastele uutisten lähteitä uutistoimistojen näkökulmasta vaan mielenkiintoni kohteena on nimenomaan se, ketkä EU-asioissa saavat puheenvuoroja. Koska monet uutiset olivat analyttisiä, eikä niissä välttämättä haastateltu ketään, päätin tarkastella myös uutisten toimijoita. Toimijoilla tarkoitan tahoja, jotka esiintyvät uutisissa jonkinlaisessa aktiivisessa roolissa. EU-uutisten teemoja tarkastellessa kiinnitän huomiota siihen, millaisia teemoja uutisissa käsitellään: puhutaanko taloudesta, politiikasta vai kenties jostain muusta.

Toinen pääkysymykseni on: 2. Miten uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta, jos ne rakentavat sitä ollenkaan? Tähän kysymykseen vastatakseni tarvitsen seuraavia apukysymyksiä: 2.1. Onko uutisissa erotettavissa ”meitä” ja ”muuta” ja keitä nämä ”me” ja ”muut” ovat? 2.2. Onko uutiset kirjoitettu suomalaisesta vai eurooppalaisesta näkökulmasta? 2.3. Millaisia arvoja uutisissa tuodaan esille? Uutisten ”meillä” ja ”muilla” tarkoitan sitä, millaisia erotteluja esimerkiksi EU:n ja muiden maiden välille tehdään ja puhutaanko näistä ”muiksi” luokiteltavista maista kriittisesti, myönteisesti, neutraalisti tai kielteisesti. Uutisten näkökulmalla tarkoitan sitä, onko uutinen kirjoitettu kansallisesta vai

eurooppalaisesta näkökulmasta. Yhteisillä arvoilla taas on suuri merkitys solidaarisuuden rakentumisessa ja ihmisten identifioitumisessa, minkä vuoksi uutisissa esiintyvien arvojen tarkastelu on tärkeää. Tarkastelen uutisista sitä, millaisia tärkeinä pidettyjä arvoja niissä ilmenee.

5.2. Metodi

Metodinani tässä tutkimuksessa tulen käyttämään määrällistä sisällönanalyysia, toiselta nimeltään sisällön erittelyä. Metodini englanninkielisellä termillä, content analysis, voidaan viitata joko laadulliseen tai määrälliseen sisällönanalyysiin. Suomeksi eron tekeminen näiden kahden välille on kuitenkin huomattavasti helpompaa: sisällön erittelyllä tarkoitetaan määrällistä menetelmää kun taas sisällönanalyysi viittaa laadulliseen. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 105-106.) Koska tämän tutkimuksen aineisto on laaja, metodina käytän nimenomaan sisällönanalyysin määrällistä muotoa.

Pietilä (1976, 54) määrittelee sisällön erittelyn menettelytapojen joukoksi, joiden avulla aineistoa havainnoidaan ja siitä kerätään tietoja. Viestinnän tutkimuksessa on tärkeää, että sisältöä voidaan tulkita ja kuvata mahdollisimman tarkasti, sillä sisältö representoi tarkoitusta, jonka kautta ryhmä kommunikoi keskenään (Berelson 1952, 13). Croucher ja Cronn-Mills (2015, 26) määrittävät sisällön erittelyn tutkimusmenetelmäksi, joka kuvailee systemaattisesti, kategorisoi ja tekee tulkintoja viestinnällisestä aineistosta. Määrällinen sisällön analyysi tieteellisenä menetelmänä mahdollistaa sisällön erilaisten tasojen kuvailun mahdollisimman tiiviissä muodossa. Se ei kuitenkaan johda valmiisiin tai lopullisiin tuloksiin, vaan sisällön erittely tulee käsittää tiedon ja havaintojen keruuseen kohdistuvaksi menettelytavaksi. Kun sisällön erittely nähdään yhtenä tietojen keräämisen muotona toisten joukossa, se pääsee oikeuksiinsa (Pietilä 1976, 55). Pietilän (emt.) mukaan ulkopuolisten ilmiöiden suhdetta sisällöllisiin ilmiöihin selvittävässä tutkimuksessa päästään merkityksellisempiin tuloksiin kuin pintapuolisella tutkimussisällön kuvailulla.

Croucher ja Cronn-Mills (2015, 206-207) toteavat, että vaikka sisällön erittelyä harjoitettiin sen varhaisimmissa muodoissa jo 1700-luvulla, metodi kehittyi varsinaisesti vasta toisen maailman sodan aikana, jolloin Yhdysvaltojen hallitus pestasi Harold Laswelin tutkimaan propagandaa. Kyseiset projektit paljastivat propagandan laajuuden ja sen vaikutukset

julkiseen mielipiteeseen. Hiljalleen persoonallisista piirteistä kiinnostuneet ihmiset alkoivat käyttää sisällön erittelyä ihmisten käyttäytymisen tutkimiseen ja lopulta sisällön erittelyä alettiin käyttää median, mainosten sekä kaikenlaisten viestinnällisten sisältöjen analysoimiseen. Tällä hetkellä metodia käytetään tutkittaessa muun muassa mediaprosesseja ja median vaikutuksia.

Sisällön erittelyn avulla voidaan tutkia kaikenlaisia viestejä: puhuttuja, kirjoitettuja sekä visuaalisia. Metodien monipuolisuuden ansiosta sen avulla voidaan tarkastella niin mainoksia kuin Instagram-kuviakin. (Neuman 2011, 361.) Sisällön erittelyä voidaankin pitää massamedian tutkimuksen nopeimmin kasvavana metodina. Helpottamaan menetelmän käyttöä on kehitetty myös tietokoneohjelmia sekä sähköisiä tietokantoja, jotka helpottavat laajempien aineistojen käsittelyä ja keräämistä (Neuendorf 2002, 1-2).

Berelsonin (1952, 15) mukaan sisällön analyysia käyttävän tutkimuksen tulee olla systemaattista, objektiivista ja määrällistä. Menetelmä keskittyy siihen, mitä sanotaan, sen sijaan, että se pyrkisi selittämään, miksi sisältö on sellaista kuin se on. Sisällön analyysin, kuten minkä tutkimuksen tahansa, lähtökohtana on aina ongelma, joka määrittää, mitä tietoja aineistosta kerätään. Tietojen keruuseen kuuluu aineiston läpikäyminen sekä tapahtumien ylöskirjaaminen (Pietilä 1976, 57). Jos tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jonkin dokumenttijoukon sisältöä, pyritään rakentamaan mallia, joka esittää tarkastelun kohteena olevaa sisältöä tiiviimmässä muodossa (emt.). Myös yleistettävissä tutkimuksissa joudutaan tutkittavasta sisällöstä luomaan supistettu ja yleistetty malli, jonka suhteita sen ulkopuolisiin ilmiöihin tämän jälkeen tutkitaan.

Fisken (2001, 179-183) mukaan sisällön erittely on menetelmänä parhaimmillaan, kun tutkimuksen kohteena oleva aineisto on mahdollisimman suuri. Aineistoa valitessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, mikä on tutkimuksen tarkoitus ja millainen aineisto tähän tarkoitukseen parhaiten sopii. Kolmanneksi tutkijan tulee kuvailla valittua aineistoa mahdollisimman tarkasti: tutkimuksesta tulee käydä ilmi, miksi kyseinen materiaali on valittu, kuinka paljon sitä on ja miksi kyseinen ajankohta on valittu tarkastelun kohteeksi. (Croucher & Cronn-Mills 2015, 209.) Sisällön erittely toimii menetelmänä niin, että tietyistä viestintäjärjestelmistä lasketaan valittuja yksikköjä. Laskettavana yksikkönä voi olla mikä tahansa, mitä tutkimuksessa halutaan selvittää. Fisken (2001, 179-183) mukaan menetelmän

ainoana vaatimuksena on, että yksiköt ovat helposti tunnistettavissa ja säännöllisesti esiintyviä.

Sisällön erittelyn kategoriat voidaan luoda joko aiemman teorian tai valitun aineiston pohjalta. Jos kategoriat päätetään luoda tutkimuksen aineiston perusteella, puhutaan induktiivisesta sisällön erittelystä. Tutkimuksessa käytettävät kategoriat eivät saisi olla päällekkäisiä, vaan niiden tulisi olla yhtä eksklusiivisia. Kategorioiden päällekkäisyys tekee erojen merkitsemisestä hankalampaa. (Croucher & Cronn-Mills 2015, 209-110.)

Sisällön analyysi vaatiikin sisällön elementtien määrittämistä. Tärkeinä pidettyjen asioiden laskemiseksi on käytettävä tiettyjä perusluokituksia. Sisällön analyysillä voidaan siis selvittää tukeeko esimerkiksi tutkimuksen kohteena oleva sanomalehti jotain tiettyä näkökulmaa kiistanalaisessa asiassa. Tätä voidaan selvittää aiheen saaman palstatilan, aiheita käsittelevien artikkelien määrän, asiaa puoltavien lauseiden määrän tai muiden valittujen termien avulla. Tällaiset termit ovat sisällön analyysin luokkia. Luokkia ovat siis ne sisällön elementit joita esiintymät kuvastavat. Luokkia luodessa on tärkeää päättää, tarkastellaanko tekstistä yksittäisiä sanoja, lauseita vai kokonaisia kappaleita. Sen jälkeen on erotettava toisistaan luokitusyksiköt sekä listausyksiköt; on päätettävä millä perusteella sisältöä analysoidaan tai luokitellaan sekä millä perusteella sitä taulukoidaan. (Berelson 1952, 135-137.)

Sisällön erittely on metodina varsin käyttökelpoinen, mutta silläkin on rajoituksensa. Metodien avulla ei esimerkiksi pystytä tutkimaan syy-seuraussuhteita. Vaikka sisällön erittely voi osoittaa muuttuvia trendejä tai tunnistaa kategorioita ja teemoja, metodi ei pysty vastaamaan siihen, miksi nämä kategoriat tai teemat ilmenevät. Sisällön erittelyä tehdessä tuleekin olla varovainen, ettei tuloksia yliarvioida. (Croucher & Cronn-Mills 2015, 214-215.)

Sisällön analyysi kestää tai kaatuu kategorioidensa ansiosta (Berelson 1952, 147).

Kategorioiden muodostaminen ja tarkka selittäminen on metodille tärkeää. Omassa tutkimuksessani luokittelen sisällöstä muun muassa sitä, millä eri tavoin Euroopan unioni on uutisissa määritelty. Luen uutiset aluksi läpi ja poimin aineistossa esiintyneitä määritelmiä. Tämän jälkeen yhdistelen löytämäni määritelmät laajemmiksi kategorioiksi, esimerkiksi *poliittinen*, *taloudellinen*, *maantieteellinen* ja niin edelleen. Lopulta lasken miten useasti EU on määritelty milläkin tavalla. Luvussa 5.3. kuvailen tutkimukseni mahdollisia ongelmia.

5.2.1. Metodien käyttö tässä tutkimuksessa

Sisällön erittelyyn perustuvan tutkimuksen merkittävin vaihe on tutkittavaa ilmiötä kuvaavien sisältöluokkien valinta ja määrittely. Koska määrittely lähtee liikkeelle tutkimuskysymyksistä ja tutkimuksen ongelmasta, selkeiden tutkimuskysymysten olemassaolo helpottaa työtä. Näin ollen aineistoa voidaan lukea tiettyä tarkoitusta varten. (Krippendorff 2004, 32.)

Tutkimuksessa käytettävät sisältöluokat voidaan valita joko rakentamalla ne itse tutkittavan sisällön pohjalta tai ne voidaan vaihtoehtoisesti luoda jonkin tietyn teorian tai viitekehyksen pohjalta. Sisältöluokkien rakentaminen aineiston pohjalta vaatii aineistoon tutustumista jo ennen varsinaisen tutkimuksen tekemistä sekä ratkaisemaan etukäteen millaisten sisältöluokkien avulla se olisi parhaiten kuvattavissa ja miten siitä saataisiin irti kaikki tarvittavat ilmiöt. (Pietilä 1976, 97.) Koska tässä tutkimuksessa tutkimus- ja apukysymyksiä on monta, kategorioiden luominen aineiston pohjalta tuntui luonteeltaan. Esimerkiksi uutisissa esiintyviä arvoja olisi ollut mahdotonta muotoilla ilman aineistoon tutustumista. Tällaista sisällön erittelyn muotoa kutsutaan myös asiasisältöjä kuvailevaksi, koska kategoriat eivät suoraan juonnu mistään teoriasta.

Käytännössä olen menetellyt niin, että selailin aineistoni kerran läpi listaamatta sen enempää mitään tietoja ylös. Kun olin saanut jonkinlaisen yleiskuvan aineistoni sisällöstä, hahmottelin sopivalta tuntuvia kategorioita. Tämän jälkeen vertasin luomiani kategorioita aineistooni uudelleen. Testaus tuli tarpeeseen, sillä luomani kategoriat olivat alun perin varsin laajoja, eikä niiden avulla olisi saatu tarpeeksi tarkkoja tuloksia. Päätin luoda pääkategorioilleni alakategorioita, joiden avulla saatoin koodata aineistoa yksityiskohtaisemmin. Tämän jälkeen testasin luomani pää- ja alakategoriat uudelleen pienellä osalla aineistoani.

Sisällön erittelyä käytävissä tutkimuksissa yleisimmin käytettyjä luokitusyksiköitä ovat sanat, lausumat, juttu ja henkilöahho (ks. esim. Pietilä 1976, 109). Tulen tässä tutkimuksessa käyttämään muutamia erilaisia luokitusyksiköitä tutkimuskysymyksestä riippuen, sillä toisiin kysymyksiin voidaan vastata parhaiten tarkastelemalla sanoja, toisiin tarvitaan lausumia tai kokonaisia juttuja. Pietilän (emt.) mukaan sana on pienin mahdollinen luokitusyksikkö, jota voidaan käyttää sellaisten sisältöluokkien yhteydessä, joiden alkiot ovat yksittäisiä sanoja. Jos taas alkiot ovat yhtä sanaa pidempiä, myös luokitusyksikön tulee olla. Luokittelu helpottuu, jos alkio ja luokitusyksikkö ovat yhtä suuria.

Tutkimukseni laajemmat pääkategoriat ovat *EU:n määritelmät, puhujat, toimijat, teemat, identiteetit, näkökulmat, suhtautuminen* sekä *arvot*. Nämä pääkategoriat on juonnettu suoraan tutkimuskysymyksistäni. Käyn seuraavaksi kategorioitani läpi hieman yksityiskohtaisemmin ja kerron tarkemmin kunkin kategorian indikaattoreista, alakategorioista ja itse koodaamisesta. Havainnollistan koodaamista myös aineistoni uutisista otettujen tekstiesimerkkien avulla, ja käyttämäni luokitusrunko löytyy kokonaisuudessaan liitteestä 2.

Ensimmäinen laajempi kategoriani on siis *EU:n määritelmät*, joka jakautuu viiteen alakategoriaan. Alakategoriat ovat *maantieteellinen, poliittinen, taloudellinen, kulttuurinen* sekä *muut*. Kategorioiden indikaattoreina tässä tapauksessa toimivat lausumat, joilla tarkoitetaan useammasta sanasta koostuvia kokonaisuuksia. Ajattelin alun perin käyttää indikaattoreina pelkkiä sanoja, sillä määritelmät ovat yleensä muotoa *euroalue, EU-maat, EU-komissio* ja niin edelleen. Viimeisen testauksen yhdessä törmäsin kuitenkin ongelmaan: konteksti, jossa määritelmät esiintyvät, sanelee niiden merkityksen. Päädyin siis laajentamaan indikaattoreitani yksittäisistä sanoista lausumiksi, jotta aineistoni koodauksen reliabiliteetti vahvistui.

”Parlamentin valtaa valinnassa kasvatettiin Lissabonin sopimuksella. Sopimus viittaa siihen, että eurovaalien tulos on ’huomioitava’.” (11.6., A30)

”Vanha mantere huolestui, kun Obama käänsi katsettaan Euroopan sijasta Aasiaan.” (4.6., A29)

”Euroopan tilastoviranomaisen Eurostatin ennakkotietojen mukaan euroalueen inflaatiovauhti hidastui maaliskuussa 0,5 prosenttiin.” (1.4., A29)

”Lappeenrannan perinteisessä balettigaalassa nähdään elokuussa eurooppalaista klassista tanssia.” (6.4., C17)

Yllä olevat sitaatit ovat esimerkkejä EU:n määritelmien koodaamisesta. Ensimmäisessä sitaatissa puhutaan EU:n parlamentin vallasta, mikä selkeästi viittaa poliittiseen määritelmään. Yksi mielenkiintoisimmista poliittisista määritelmistä oli tapa puhua Brysselistä jonkinlaisena EU:n keskipisteenä. Tämä viittaa politiikkaan siten, että EU:n keskeisimmät elimet sijaitsevat nimenomaan Brysselissä. Toinen sitaatti kuvastaa tapausta, jossa EU on määritelty maantieteellisesti. Sitaatissa puhutaan selkeästi Euroopasta mantereena, mikä viittaa suoraan maantieteelliseen määrittelyyn. Kolmas sitaatti kuvastaa tapausta, jossa EU:n määritelmä on taloudellinen. Sitaatissa puhutaan sekä inflaatiosta että euroalueesta, jotka molemmat viittaavat talouteen. Monissa taloudellisissa määritelmässä viitattiin myös Euroopan

keskuspankkiin, euromaihin tai kriisimaihin. Viimeisessä sitaatissa puhutaan kulttuurista eurooppalaisen tanssin muodossa. Kulttuuriseen määritelmään viittaa nimenomaan eurooppalainen tanssi: ei puhuta suomalaisesta tai ruotsalaisesta tanssista, vaan eurooppalaisesta, mikä viittaa Euroopan kulttuuriin.

Toinen pääkategoriani on *puhujat*, joka jakautuu seuraaviin alakategorioihin: *suomalaiset poliitikot, muiden EU-maiden poliitikot, EU-poliitikot, muiden maiden poliitikot, suomalaiset asiantuntijat, muiden EU-maiden asiantuntijat, EU-asiantuntijat, muiden maiden asiantuntijat* ja *muut*. Tässä tapauksessa indikaattoreina ovat toimineet puhtaasti yksittäiset sanat, jotka ovat siis pienimpiä mahdollisia luokitusyksiköitä (Pietilä 1976, 109). Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että puhujien tittelit eivät usein ole sen pidempiä, eikä tässä yhteydessä ole tarvetta kiinnittää huomiota kontekstiin. Puhujilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa niitä tahoja, joita uutisissa on haastateltu ja jotka siis siten pääsevät EU-aiheissa ääneen. Tätä kategoriaa koodatessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että esimerkiksi EU:n talouskomissaari Olli Rehn sekä muut suomalaiset europarlamentaarit koodataan kategoriaan *EU-poliitikot* niin pitkään, kuin heidän tittelissään mainitaan EU. Toukokuussa suurimmasta osasta alettiin puhua eurovaaliehdokkaina, jolloin heidät on koodattu puhtaasti kansallisuuden perusteella.

"Tuntuu mukavalta. Kaikki onnittelivat, ja Merkel tuli heti ensimmäisenä. Nuori mies on sen verran ujo, että ei halattu", Stubb kertoi." (27.6., A10)

"Olen sanonut, että ehdokkaani komission puheenjohtajaksi on Juncker -- Mutta se ei ollut pääteemamme täällä", Merkel toisti aiemman kantansa." (11.6., A30)

"Suomi on oikein hyvä, oikein läheinen naapuri", Lavrov sanoi. 'Kumpikaan meistä ei ole koskaan pettänyt toista.'" (10.6., A6)

"Mielestämme tämä on merkittävä kokonaisuus. Olemmeko maalissa? Vastaus on ei. Me emme ole maalissa", Draghi sanoi lehdistötilaisuudessa Frankfurtissa." (6.6., A34)

Yllä olevat sitaatit toimivat esimerkkeinä eri kategorioihin koodatuista puhujista.

Ensimmäisessä sitaatissa puhuja on suomalainen poliitikko, toisessa taas muun EU-maan poliitikko. Kolmannessa sitaatissa puhujana on Venäjän pääministeri Sergei Lavrov, joka koodataan kategoriaan *muiden maiden poliitikot*. Viimeisessä sitaatissa ääneen pääsee Euroopan keskuspankin pääjohtaja Mario Draghi, joka siis koodataan kategoriaan *EU-poliitikot*.

Seuraavana pääkategoriana on *toimijat*, joka siis kattaa kaikki sellaiset henkilöt, maat ja instituutiot, jotka ovat uutisissa toimijoina. Indikaattoreina toimivat lausumat kuten *EU päätti*, *EKP ennusti*, *pääministeri Jyrki Katainen on todennut* ja niin edelleen. Uutisissa olevia toimijoita ei ole siis varsinaisesti haastateltu, mutta heidän kerrotaan tehneen jotain. Alakategorioita tässä tapauksessa ovat *suomalaiset poliitikot*, *muiden EU-maiden poliitikot*, *EU-poliitikot*, *muiden maiden poliitikot*, *suomalaiset instituutiot*, *muiden EU-maiden instituutiot*, *EU-instituutiot*, *EU-maat*, *muut maat* ja *muut*. Indikaattoreina toimivat jälleen yksittäiset sanat. Myös tässä kategoriassa tulee huomioida, että esimerkiksi suomalaiset europarlamentaarikit koodataan heidän nykyisen tehtävänsä perusteella *EU-poliitikot* -kategoriaan.

”Perjantai oli päivä, jolloin Saksan liittokansleri Angela Merkel sai tarpeekseen. Hän tarttui kokouslähteiden mukaan EU-maiden huippukokouksessa kynään ja rustasi uusiksi Ukrainaa käsittelevän päätöslauselman. Pois lensivät ympäripyöreät paheksunnat, tilalle tuli tiukkasanainen vaatimuslista, jonka Merkel saneli muille kokoustajille.” (28.6., B2)

Yllä olevassa esimerkkitilanteissa toimijana on Saksan liittokansleri Angela Merkel, joka koodataan kategoriaan *muiden EU-maiden poliitikot*. Merkel on sitaatissa puhtaasti toimijana, sillä häntä ei ole haastateltu, mutta hänen kerrotaan uutisessa tekevän jotakin.

Neljäntenä pääkategoriana toimivat EU-uutisten *teemat*. Alakategorioita ovat tässä tapauksessa *politiikka*, *talous*, *Ukrainan kriisi*, *juridiikka* sekä *muut*. Koska valitsemani ajankohta sijoittui europarlamenttivaaleihin, jolloin meneillään oli myös Ukrainan kriisi, ei ole yllätys, että suuri osa aineistostani käsitteli näitä teemoja. Samaan aikaan myös Euroopan keskuspankki oli tekemässä historiallista stressitestiä euromaiden pankeille, mikä näkyi talousuutisten suurena määränä. Näiden kategorioiden indikaattoreina toimivat lausumat, jotka jollain tavalla kertovat, millaisia aiheita uutisissa käsitellään. Useimmat uutiset käsittelivät kuitenkin monia aiheita, minkä vuoksi lausumien tarkastelu on kokonaisten uutisten tarkastelua antoisampaa. Jos olisin tarkastellut kokonaisia uutisia, jokainen uutinen olisi sijoittunut vain yhteen kategoriaan. Pienempien yksiköiden tarkastelun ansiosta uutiset saatiin sijoitettua tarkemmin useampaankin kategoriaan, sillä monissa uutisissa puhuttiin monesta eri aiheesta. Esimerkiksi Ukrainan kriisistä uutisoidessa puhuttiin usein sekä politiikasta, taloudesta että armeijasta.

Edellä esitellyt kategoriat vastaavat siis ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Seuraavaksi esittelen toisen tutkimuskysymyksen kannalta merkittäviä kategorioita. Niistä ensimmäinen on *näkökulma*, jolla tarkoitetaan sitä, onko uutinen kirjoitettu suomalaisesta vai eurooppalaisesta näkökulmasta. Alakategorioita ovat siis *suomalainen* ja *eurooppalainen*. On selvää, että toisinaan näkökulma oli jokin muu, mutta tällöin rivi on jätetty koodausrungossa tyhjäksi. Päädyin tähän ratkaisuun puhtaasti siksi, että mielenkiintoni kohteena on nimenomaan se, miten suomi on asetettu suhteessa EU:hun. Lisäksi muita näkökulmia oli vain muutama, eikä niiden luetteloiminen erikseen olisi tuonut juuri lisäarvoa tähän tutkimukseen. Tässä kategoriassa indikaattoreina toimivat kokonaiset tekstikappaleet (ks. esim. Pietilä 1976, 111).

”Eurooppalaisten äänestysintoa on pyritty lisäämään puolueiden eurooppalaisilla kärkiehdokkailla.” (16.5., A5)

”Merkittävämpää parlamentin uskottavuuden kannalta on se, kuinka moni Euroopan unionin kansalainen vaivautuu vaaliurnille.”

Edellä esitetyt esimerkit kuvastavat tapauksia, joissa näkökulma on ollut eurooppalainen. Ensimmäisessä sitaatissa puhutaan sekä eurooppalaisten äänestysinnosta että eurooppalaisista kärkiehdokkaista. EU-maita, Suomea tai muita maita ei ole tässä lausumassa erotettu toisistaan, vaan puhutaan yleisesti eurooppalaisista. Toisessa sitaatissa puhutaan Euroopan unionin kansalaisista sen sijaan, että puhuttaisiin pelkästään suomalaisista, minkä vuoksi näkökulma on tässä tapauksessa eurooppalainen.

”Suomi haluaa edetä samassa rintamassa muiden EU-maiden kanssa, mutta karsastaa talouspakotteita. Henkilöihin ja Krimillä toimiviin yrityksiin kohdistuvissa pakotteissa Suomi ei näe ongelmaa. Suomi pelkää, että talouspakotteet ja niistä mahdollisesti seuraavat Venäjän vastatoimet vahingoittaisivat suomalaisyrityksiä.” (13.5., A20)

”Suomessa on haluttu, että yritykset ja työmarkkinajärjestöt saavat päättää palkkatasosta itse, eikä EU:lle anneta tässä valtaa.” (23.5., A20)

Yllä olevat sitaatit taas ovat malleina niistä tapauksista, joissa näkökulma on ollut suomalainen. Ensimmäisessä sitaatissa Suomi erotetaan selkeästi muista EU-maista ja samalla todetaan, ettei Suomi ole täysin samaa mieltä muiden EU-maiden kanssa pakotteista. Toisessa sitaatissa puhutaan siitä, ettei Suomessa haluta antaa EU:lle lisää valtaa. Suomi on jälleen erillisenä toimijana suhteessa Euroopan unioniin, mikä viittaa suomalaiseen näkökulmaan.

Seuraava kategoriani on *identiteetti*, joka niin ikään jakautuu kahteen pienempään kategoriaan, ”*meihin*” ja ”*muihin*”. Tämä on ehkä kategorioistani vaikein, sillä sopivien indikaattorien löytäminen oli haastavaa. ”Meillä” ja ”muilla” tarkoitan tässä tutkimuksessa sitä, mitkä toimijat nähdään uutisissa yhtenäisenä joukkona ja mitkä toimijat suljetaan tämän joukon ulkopuolelle. Esimerkiksi Ukrainan kriisiä käsittelevissä uutisissa ”me” muodostui useimmiten Euroopan unionista ja ”muut” Venäjältä. Indikaattoreina tässä kategoriassa toimivat kokonaiset tekstikappaleet, sillä pienemmät yksiköt saattavat johtaa harhaan. Näitä kategorioita koodatessa on otettu myös huomioon laajempi konteksti, jossa tekstikappaleet ovat esiintyneet.

”Presidentti Niinistö toivoisi EU:n tiivistän puolustusyhteistyötä.” (8.6., A6)

”EU:n jäsenenä Suomi on tuominut Venäjän toimet Ukrainassa ja ollut mukana langettamassa Venäjälle pakotteita.” (10.6., A6)

”EU haluaa neuvotella EU:n 28 maan voimalla ja massalla, ja Venäjä haluaa aina bilateraaliset sopimukset.” (10.6., A6)

Edellä esitetyt sitaatit ovat esimerkkejä tapauksista, joissa uutisissa on esiintynyt ”me”-identiteettejä. Kuten ensimmäisessä esimerkissäkin, monessa uutisessa puhuttiin EU:n yhteistyön tiivistämisestä ja siitä, miten maiden tulisi toimia yhdessä etenkin Venäjää vastaan. Toisessa sitaatissa puhutaan siitä, miten Suomi on EU:n jäsenenä sitoutunut noudattamaan EU:n tekemiä päätöksiä, mikä viittaa EU-maiden yhtenäisyyteen. Kolmannessa sitaatissa puhutaan jälleen yhteisestä EU:sta, jonka kaikki 28 jäsenmaata toimivat yhdessä.

”Kun Liettua on päässyt jäseneksi, euron ulkopuolella on enää yhdeksän EU-maata. Näistä kahdella, Britannialla ja Tanskalla, ei ole aikomustakaan liittyä euroon. Muiden pitää ponnistella ainakin periaatteessa kohti yhteisvaluuttaa. Useimmat haluavatkin. Euro ei siis ole suinkaan kuolemassa, vaan laajenee.” (8.6., A5)

”Jos tilanne on sama seuraavan korkokokouksen lähestyessä, EKP:n on siirryttävä puheista tekoihin. Euroalueen todellinen uhka on deflaatio, ei kiihtyvä inflaatio. Jos nykyiseen talouden hyhmään ja kasvavan työttömyyden aikaan lisätään ripaus deflaatiota, lopputulos on koko euroalueen kannalta murhaava.” (10.4., A5)

”Kauppaneuvottelujen alku takkuili pahasti, sillä Yhdysvallat jäi viime syksynä kiinni Saksan liittokansleri Angela Merkelin vakoilusta.”

Yllä olevat sitaatit kuvastavat uutisissa esiintyneitä ”muut”-identiteettejä. Ensimmäisessä sitaatissa muiksi leimataan sellaiset EU-maat, jotka eivät kuulu euroalueeseen. Uutisessa uskottiin euroalueen kasvavan ja vahvistuvan sekä muodostavan EU:n keskiön. Toisessa sitaatissa näkyy EKP:n ja euromaiden välinen vastakkainasettelu, joka oli varsin yleinen

asetelma aineistoni uutisissa. Euromaiden silmissä EKP:n toimet ovat riittämättömiä, mikä oli yleisin syy vastakkainasetteluun. Kolmannessa sitaatissa muiksi leimataan Yhdysvallat, joka tässä tapauksessa on jäänyt kiinni Merkelin vakoilusta.

Identiteetti-kategoriaa täydentää myös kategoria *suhtautuminen*, jonka avulla olen tarkastellut sitä, miten uutisten ”me” suhtautuvat ”muihin”. Tämän kategorian olen jakanut neljään alakategoriaan: *positiivinen*, *negatiivinen*, *kriittinen* sekä *neutraali*.

”Viime viikolla EKP kertoi uusista rahapoliittisista toimista, joilla on tarkoitus kamppailla deflaatiota eli yleisen hintatason laskua vastaan. Onnistuuko Draghi jälleen taikatempussaan? Tuskin, sillä päätöksissä on perustavanlaatuinen ongelma.” (13.6., A35)

Yllä olevassa sitaatissa puhutaan EKP:n ongelmista. Uutisessa puhuttiin yleisesti siitä, että euromaat eivät enää jaksa uskoa pankin tai sen pääjohtajan lupauksiin ja EKP:n toimia pidettiin riittämättöminä. Suhtautuminen on siis tässä kyseisessä tapauksessa ollut kriittistä.

”Cameron aikoo painostaa EU-maiden johtajat ennenäkemättömään äänestykseen siitä, esittävätkö he Junckeria EU-komission johtoon. Ehdokkaasta ei ole aiemmin äänestetty. Suurin osa EU-maista – myös Saksa ja Saksan liittokansleri Angela Merkel – on Junckerin puolella ja samalla Britannian kantaa vastaan.” (24.6., A16)

Yllä olevassa esimerkkitilaatissa tehdään varsin selväksi se, että Britannia on muista poikkeavan kantansa kanssa yksin ja muut EU-maat ovat selvästi eri mieltä. Lisäksi puhutaan suoraan siitä, että muut EU-maat, etenkin Saksa, ovat Britannian kantaa *vastaan*. Tämän vuoksi suhtautuminen on kriittistä.

”Kaksi kolmesta oli samaa mieltä sellaisen väittämän kanssa, että ’epävakaan Venäjän naapurina Suomen on turvallisempaa olla EU:n jäsen kuin EU:n ulkopuolella’. Näin eivät ajatelleet pelkästään ne, jotka unioniin halusivat.” (3.4., A5)

Tässä sitaatissa todetaan, että jopa ne, jotka muuten vastustivat Suomen EU-jäsenyyttä, ovat samaa mieltä siitä, että EU on tarjonnut Suomelle turvaa Venäjältä. EU:hun suhtaudutaan sitaatissa positiivisesti, sillä koko uutisen pääpointtina oli se, että EU-jäsenyys on tuonut Suomelle enemmän hyvää kuin huonoa. Positiivinen suhtautuminen EU:ta kohtaan korostui erityisesti Ukrainan kriisistä uutisoidessa, sillä EU:n katsottiin tuovan nimenomaan turvaa jäsenilleen.

”EU-maat uhkasivat perjantaina Venäjää uusilla kohdennetuilla talouspakotteilla, jos se ei ryhdy pikaisesti toimiin Ukrainan tilanteen rauhoittamiseksi. Unioni antoi

Venäjälle ja Ukrainan separatisteille maanantaihin asti aikaa täyttää neljä ehtoa.”
(28.6., A10)

Yllä olevassa sitaatissa puhutaan nimenomaan siitä, että EU-maat *uhkaavat* Venäjää ja siitä, että EU on asettanut maalle aikarajan, jonka rikkomisesta seuraa rangaistus. Joissakin aiemmissa uutisissa puhuttiin pakotteiden koventamisen mahdollisuudesta, kun taas tässä kyseisessä tapauksessa on siirrytty jo suoraan uhkaan ja tekoihin. Näistä syistä suhtautuminen Venäjään on negatiivista.

Viimeinen kategoriani kattaa uutisissa esiintyneet *arvot*. Listaamiani arvoja ovat *rauha, turvallisuus, uskonto, yhtenäisyys ja muut*. Näihin olen päätenyt sekä aineistoni että aiemman tutkimuksen pohjalta. Olen määritellyt luvussa 2.2.3. kulttuurisen Euroopan käsitteen, jonka perusteella valitsin esimerkiksi uskonnon yhdeksi alakategoriakseni. Myös näissä kategorioissa indikaattoreina toimivat tekstikappaleet.

”Turkin haluttiin lähentyvän unionia taloudellisten etujen ohella myös siksi, että EU halusi levittää arvomaailmaansa ja ideologiaansa laajemmalle. -- ’Ensimmäinen muslimikandidaatti Turkki on yrittänyt kaksi vuosisataa integroitua läntiseen sivilisaatioon, ja nyt maa on ottanut yrityksessään historiallisen askeleen’, Hürriyet-lehti kirjoitti.” (3.4., A35)

”Esimerkiksi loppiainen ja helatorstai ovat Euroopassa yleisesti vapaapäiviä. Pitkäperjantai sen sijaan on esimerkiksi katolisessa Ranskassa ja Italiassa työpäivä. Kirkko vastustaa arkipyhien siirtoa ennen kaikkea opillisista ja historiallisista syistä mutta on huolissaan myös ihmisten jaksamisesta työelämässä.” (19.4., A4)

Ensimmäinen sitaatti kuvaa hyvin uskonnollista erottelua Turkin ja Euroopan välillä. Vaikka uskontoa ei välttämättä nähty negatiivisena asiana, se piti kuitenkin mainita useissa Turkkiä käsittelevissä uutisissa. Toinen sitaatti oli yksi niistä harvoista, joissa puhuttiin uskonnosta eurooppalaisessa kontekstissa ja joissa mainittiin katolilaisuus. Kyseisessä uutisessa keskusteltiin Euroopan tasolla siitä, tulisiko arkipyhät poistaa kokonaan tai siirtää viikonlopulle.

”Stubb kaivaa taskustaan energiapatukan. ’Vähän energiaa. Mutta tämä on hieno päivä ja muistuttaa Euroopan perusajatuksista. Rauha, vakaus, vauraus, turvallisuus.”
(10.5., A18)

”Viro ja Suomi EU:n jäsenenä – ja Viro myös Naton jäsenenä – tuntevat itsensä paljon turvallisemmiksi kuin monet muut kansat.’ -- ’Me emme enää ikinä halua jäädä yksin’, Rõivas totesi.” (16.4., A29)

Ensimmäisessä sitaatissa arvot on lueteltu suoraan, mikä tosin oli aika harvinaista. Kyseisessä sitaatissa Euroopan perusajatuksina ja samalla arvoina nähdään muun muassa rauha sekä turvallisuus. Toisessa sitaatissa arvoina taas pidetään turvallisuutta ja yhteisyyttä. EU nähdään yhtenäisenä kokonaisuutena, jonka jäsenyys tuo turvallisuutta.

”Toisen syyn EU-sopimattomuudelle on Turkin pääministeri Recep Tayyip Erdogan osoittanut viime aikoina varsin selvästi esimerkiksi estämällä kansalaisilta pääsyn Twitteriin ja Youtubeen. Eurooppaan ei haluta enää yhtään yksinvaltiasta.” (3.4., A35)

”Yksi meistä -aloite sotii monia sellaisia asioita vastaan, joiden puolesta EU kamppailee. Kuten naisten oikeudet. Köyhissä maissa asuvien naisten terveys. Äitiyskuolemien ehkäisy.” (13.4., B7)

”Runsaan kahden viikon kuluttua järjestetään eurovaalit. Sukupuolten välinen tasa-arvo on kampanjoinnissa taka-alalla. -- Jälkeenpäin katsoen kriisi on iskenyt eurooppalaisiin miehiin ja naisiin eri tavalla. On kuitenkin vaikea sanoa, kummat ovat kärsineet enemmän.” (8.5., A5)

”Kaikki eurokansanedustajat saavat samaa palkkaa jäsenmaasta ja ahkeruudesta riippumatta. Palkat maksetaan parlamentin budjetista ja niihin sovelletaan EU-verotusta.” (11.5., A22)

Yllä olevat sitaatit kuvastavat kategoriaan *muut* sijoittuneita arvoja. Kahdessa ensimmäisessä sitaatissa puhutaan ihmisoikeuksista ja kahdessa viimeisessä sitaatissa sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Näiden lisäksi joissain uutisissa puhuttiin demokratiasta, jota pidettiin myös tärkeänä arvona. Tähän kategoriaan sijoittuneet tekstikappaleet olivat yleisesti varsin hajanaisia ja vain muutamia kertoja esiintyviä.

Kuten voi kuvitella, sama juttu voi sisältää moneen kategoriaan sopivia indikaattoreita. Pietilä (1976, 113) suosittelee kirjaamaan jutut, jotka sisältävät useampaan sisältöluokkaan kuuluvia alkioita kaikkiin niihin sisältöluokkiin, joiden alkioita se sisältää. Koska useimmissa käyttämissäni kategorioissa indikaattoreina toimivat suhteellisen pienet yksiköt, niiden kirjaaminen useampaan kategoriaan ei ole ongelmallista. Jos indikaattoreina toimivat suuremmat yksiköt, olen pyrkinyt selvittämään kontekstin avulla yhden kategorian, johon indikaattori parhaiten sopii. Edellä mainitut tutkimuskysymykset, kategoriat ja indikaattorit muodostavat siis tutkimukseni luokitusrunгон eli koodausohjeen, joka löytyy kokonaisuudessaan liitteestä 2.

5.3. Metodien haasteet

Kuten kaikilla metodeilla, myös sisällön analyysillä on Berelsonin (1952, 169-195) mukaan ongelmansa. Merkittävin niistä koskee tutkimuksen validiteettia. Kuten Berelson (emt.) totesi, sisällön analyysi kestää tai kaatuu luokkiensa ansiosta, jotka kuitenkin ovat aina tutkijan määrittämiä ja tulkitsemia. Omassa tutkimuksessani ongelmaksi saattaa muodostua se, ovatko tulkintani – joiden perusteella siis aineistoa taulukoin – yleistettäviä. Berelsonin (emt.) mukaan validiteettia koskevan ongelman voi kuitenkin kiertää määrittämällä kategoriat huolellisesti ja valitsemalla indikaattorit harkitusti. Tämä ei kuitenkaan ole helppoa varsinkaan silloin, jos kategoriat pohjautuvat johonkin muuhun kuin käytettävään aineistoon. Omalla kohdallani huomasin, että kategorioiden ja indikaattorien valitseminen oli huomattavasti helpompaa kun aineisto oli käyty jo kertaalleen silmäillen läpi.

Yksi keino luotettavuuden tarkistamiseen onkin pilottitestausta, jolla tarkoitetaan sitä, että kategorioiden luomisen ja indikaattorien päättämisen jälkeen osa aineistosta käydään näiden avulla läpi. Tällä tavoin voidaan varmistaa, että kategoriat ja indikaattorit todella sopivat käytettävään aineistoon ja että aineistosta saadaan kaikki tarpeellinen irti. (Croucher & Cronn-Mills 2015, 213.) Olen myös tässä tutkimuksessa menetellyt niin, että testasin koodausrunkoani kymmeneen prosenttiin aineistostani eli yhteensä 25 uutiseen. Tämän jälkeen lisäsin puuttuvia kategorioita ja poistin turhia. Pilottitestausta oli tämän tutkielman kannalta erityisen tärkeää, sillä luokiteltavia asioita on varsin paljon. Testauksen jälkeen saatoin edelleen lisätä tai poistaa turhia kategorioita ilman, että olisin tehnyt turhaa työtä.

Tutkimukseni on kuitenkin kenen tahansa toistettavissa, sillä tässä tutkimuksessa käytetty koodausrunko ja koodausohjeet löytyvät liitteistä 1, 2 ja 3. Niissä on selitetty yksityiskohtaisesti miten tutkimus on toteutettu ja miten se voidaan toistaa.

6 MÄÄRÄLLISEN SISÄLLÖN ANALYYSIN TULOKSET

Euroopan unioni näyttäytyi aineistoni uutisissa varsin monenlaisissa rooleissa. Vaikka valitsemani ajankohta sijoittui europarlamenttivaaleihin, samaan aikaan oli käynnissä muun muassa Ukrainan kriisi, josta uutisoidessa EU oli usein keskeisessä asemassa. Kahden suuren tapahtuman vuoksi tutkimusaineistooni kertyi yhteensä 245 uutista.

Tässä luvussa käyn sisällön erittelyn avulla saamiani tuloksia läpi kategoria kerrallaan. Aloitan EU:n määritelmiin liittyvistä kategorioista, joiden jälkeen siirryn solidaarisuutta kuvaaviin kategorioihin. Luettelo aineistooni kuuluvista uutisista löytyy liitteestä 4, koodausohjeet ja esimerkit liitteistä 1, 2 ja 3. Luvussa 7 analysoin tarkemmin saamiani tuloksia ja pohdin niiden merkityksiä.

6.1. Helsingin Sanomien Euroopan unioni

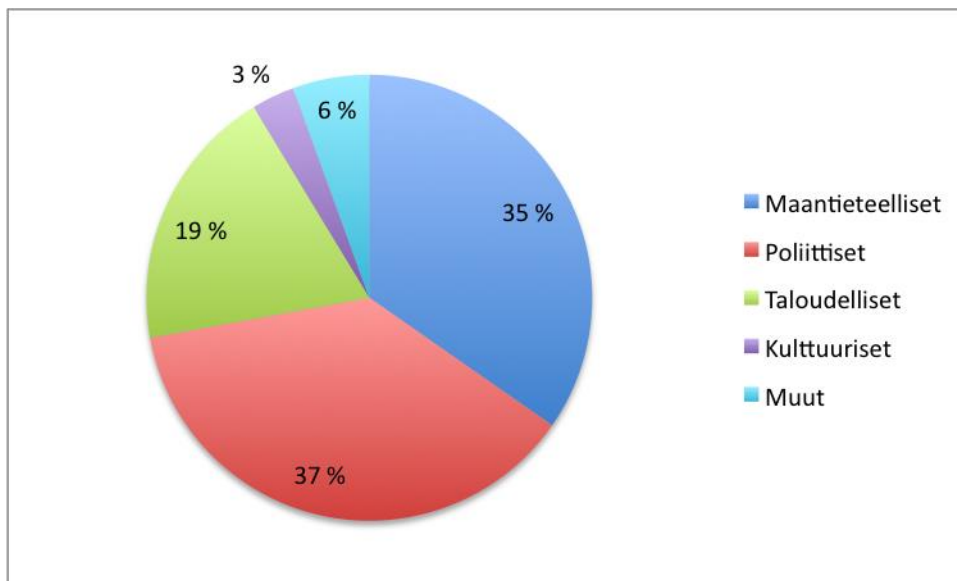
Tämän tutkielman yhtenä tarkoituksena oli selvittää, miten Euroopan unioni on määritelty Helsingin Sanomien uutisissa, ketkä uutisissa pääsevät ääneen ja millaisia teemoja EU-uutisissa käsitellään. Esittelen tuloksiani pääasiallisesti kuvioiden avulla, jolloin kategorioiden ilmentymistä on helpompi ymmärtää. Olen verrannut kunkin alakategorian indikaattorien määrää pääkategorioiden indikaattorien määrään. Kuvioiden ohella esittelen joitain tuloksia myös uutisista poimittujen tekstiesimerkkien kautta.

6.1.1. EU:n määritelmät

Aineistooni kuuluvista 245 uutisesta löytyi yhteensä 808 EU:n määritelmää. Kaikkein suurin osuus, 37 prosenttia, aineistoni määritelmistä oli poliittisia. Kaikista määritelmistä 35 prosenttia oli maantieteellisiä, 19 prosenttia taloudellisia ja kolme prosenttia oli kulttuurisia (ks. kuvio 1).

Tässä kohtaa saattaa tuntua ajankohtaiselta kysyä, miksi olen laskenut kulttuuriset määritelmät erikseen, kun niitä on muihin kategorioihin verrattuna suhteellisen vähän. Olen

luonut kategoriani aineistoni, tutkimuskysymysteni sekä osittain luvussa 2 esiteltyjen aiempien tutkimusten pohjalta. Williamsin, Piazza ja Giulianin (2012) mukaan Eurooppa määritellään kaikkein useimmin joko maantieteellisesti, kulttuurisesti tai poliittisesti, minkä perusteella kulttuuristen määritelmien tarkastelu on aiheellista. Samalla tämän tutkielman toisena tarkoituksena on tarkastella eurooppalaista solidaarisuutta, joka taas perustuu yhteiseen kulttuuriin (ks. esim. Ruonala 2011). Vaikka kulttuuristen määritelmien esiintyminen oli suhteellisen vähäistä, vähäisilläkin tuloksilla on merkitystä laajemmassa kontekstissa. Palaan selittämään ja pohtimaan tuloksiani tarkemmin luvussa 7.

Kuvio 1. EU:n määritelmät kategorioittain.

Kaikkein useimmin EU on Helsingin Sanomien uutisissa nähty poliittisena kokonaisuutena. Kaikista aineistossani esiintyneistä määritelmistä 37 prosenttia oli poliittisia. Tulosten selittäminen ei ole vaikeaa: meneillään olivat sekä europarlamenttivaalit että Ukrainan kriisi, jossa EU nähtiin myös usein aktiivisena toimijana. Määritelmien runsasta määrää voidaan pohjustaa myös sillä, että EU-instituutiot olivat uutisten pääsääntöisiä toimijoita (kuvio 3). Aineistosta oli havaittavissa myös se, että EU-instituutioista kaikkein useimmin mainittiin EU-parlamentti, jonka kasvaneesta vallasta puhuttiin monessakin uutisessa. Toiseksi eniten puhuttiin pelkästä EU:sta.

Euroopan unionin maantieteellisten määritelmien suuri määrä tulee yllätyksenä. Tuloksia selittää kuitenkin parhaiten se, että Helsingin Sanomien uutisissa EU rinnastetaan varsin usein Eurooppaan, joka tässä tutkimuksessa nähdään pääsääntöisesti maantieteellisenä

määritelmänä. Määritelmiä kategorisoidessani olen kuitenkin aina ottanut huomioon sen kontekstin, jossa kukin määritelmä on esiintynyt, sillä konteksti saattaa muuttaa yksittäisten sanojen tai lauseiden merkityksiä. Suurimmassa osassa uutisista Euroopasta puhuttiin varsin yleisesti ilman sen kummempaa kontekstia, mikä selittää määritelmien esiintymisen suurta määrää.

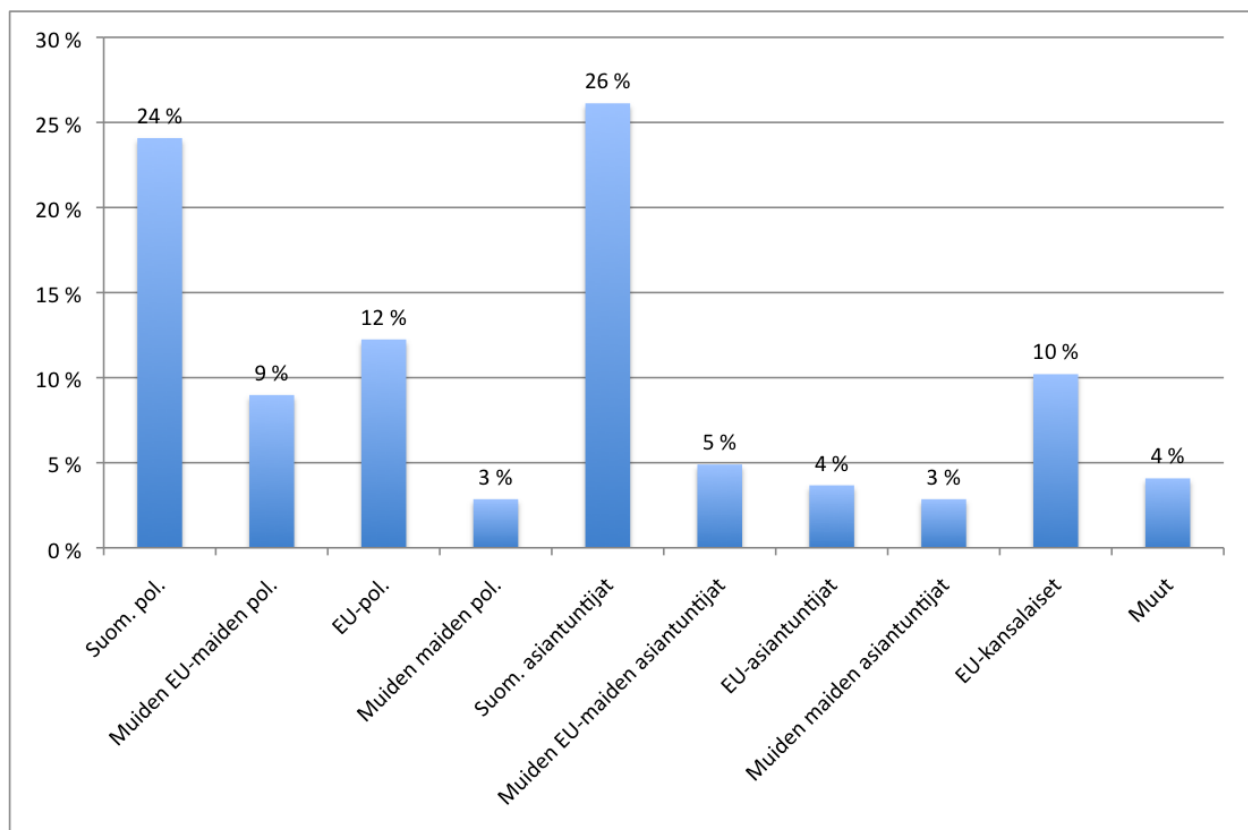
Kolmanneksi useimmin EU nähtiin taloudellisena kokonaisuutena. Indikaattoreita taloudellisille määritelmille olivat muun muassa euroalue, Euroopan keskuspankki sekä se, että monet uutiset käsittelivät pääasiallisesti taloutta. Myös tässä tapauksessa huomioon on otettu se konteksti, jossa määritelmä on ilmentynyt. Taloudellisten määritelmien määrää selittää se, että Euroopan keskuspankki oli tuolloin järjestämässä historiallista stressitestiä ja sijoitti keskuspankin tarkkailijoita euromaiden pankkeihin. Vaikka eurokriisi jäikin ajankohtani uutisissa Ukrainan kriisin varjoon, Kreikan ja Portugalin taloustilanteet selittävät osaltaan taloudellisten määritelmien määrää. Lisäksi EU:n Venäjälle asettamat pakotteet olivat taloudellisia, mikä kasvatti taloudellisten määritelmien määrää.

Kulttuurisia määritelmiä taas oli aineistossani vain kolme prosenttia. Suurimmaksi osaksi tällaiset määritelmät esiintyivät uutisissa, joissa puhuttiin Turkin mahdollisesta EU-jäsenyydestä. Turkin sopimattomuutta perusteltiin usein kulttuurisilla eroavaisuuksilla, kuten uskonnolla tai maan ihmisoikeustilanteella. Kulttuuriuutisia aineistossani esiintyi vain muutamia. Näissä puhuttiin tanssista tai arkkitehtuurista eurooppalaisessa kontekstissa. Kulttuuristen määritelmien vähäisyys on kuitenkin mielenkiintoinen tulos jo itsessään. Yhteistä eurooppalaista kulttuuria ei juurikaan uutisissa esiintynyt, mutta esimerkiksi eurooppalaisia arvoja tuotiin esiin sitäkin enemmän (ks. luku 6.2.4).

Kategoriaan *muut* on koodattu kaikki sellaiset määritelmät, jotka eivät sopineet luomiini kategorioihin. Tällaisia olivat muun muassa sellaiset uutiset, joissa puhuttiin EU:n tuomioistuimesta tai EU-joukoista sotilaallisessa mielessä. Tähän kategoriaan soveltuvia määritelmiä oli yhteensä kuusi prosenttia.

6.1.2. Puhujat

Puhujilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sellaisia henkilöitä ja tahoja, joita on uutisissa haastateltu. Yllättävää oli tosin se, että haastateltavia löytyi koko aineistosta varsin vähän, yhteensä vain 245 kappaletta. Suurin osa Helsingin Sanomien uutisista oli analyttisiä, eikä haastatteluja sen vuoksi juuri ollut. Puhujien vähäisen esiintymisen vuoksi olen listannut tarkemmin uutisten toimijat luvussa 6.1.3. Alkuperäinen tarkoitukseni oli luoda tarkempi taulukko eniten ääneen päässeistä puhujista, mutta suurin osa esiintyi vain kerran tai kaksi, eikä taulukon tekeminen sen vuoksi olisi tuonut juurikaan lisäarvoa tähän tutkimukseen. Puhujien vähäinen määrä on kuitenkin kiinnostava tulos jo itsessään.

Kuvio 2. Uutisten puhujat kategorioittain.

EU-uutisissa ääneen pääsivät kaikkein useimmin suomalaiset asiantuntijat, joiden joukko oli varsin kirjava. Suurin osa asiantuntijoista oli joko politiikan tai talouden asiantuntijoita, kuten suomalaisten pankkien pääekonomisteja tai erinäisten yliopistojen tutkijoita. Toiseksi eniten puhujia oli Suomen poliittiselta kentältä. Useimmiten ääneen pääsivät silloinen pääministeri Jyrki Katainen, eurooppaministeri Alexander Stubb sekä ulkoministeri Erkki Tuomioja. Katainen pääsi ääneen varsin monenlaisissa uutisissa, eniten vaaleihin liittyvässä

uutisoinnissa, sillä hän oli ehdolla moniin EU:n kärkivirkoihin. Stubbin kohdalla tilanne oli varsin samanlainen, tosin tultuaan pääministeriksi kesäkuun lopulla Stubbia haasteltiin monissa EU-politiikkaa koskevissa uutisissa. Suomalaisten puhujien runsasta esiintymistä selittää parhaiten se, että tarkastelun kohteena oli suomalainen sanomalehti. Monissa uutisissa haluttiin tuoda EU-aiheita lähemmäs lukijoita kertomalla, miten päätökset tai pakotteet vaikuttavat suomalaisten elämiin. Myös EU-vaalit olivat vuonna 2014 henkilövaalit, minkä vuoksi suomalaiset ehdokkaat pääsivät ääneen muita enemmän.

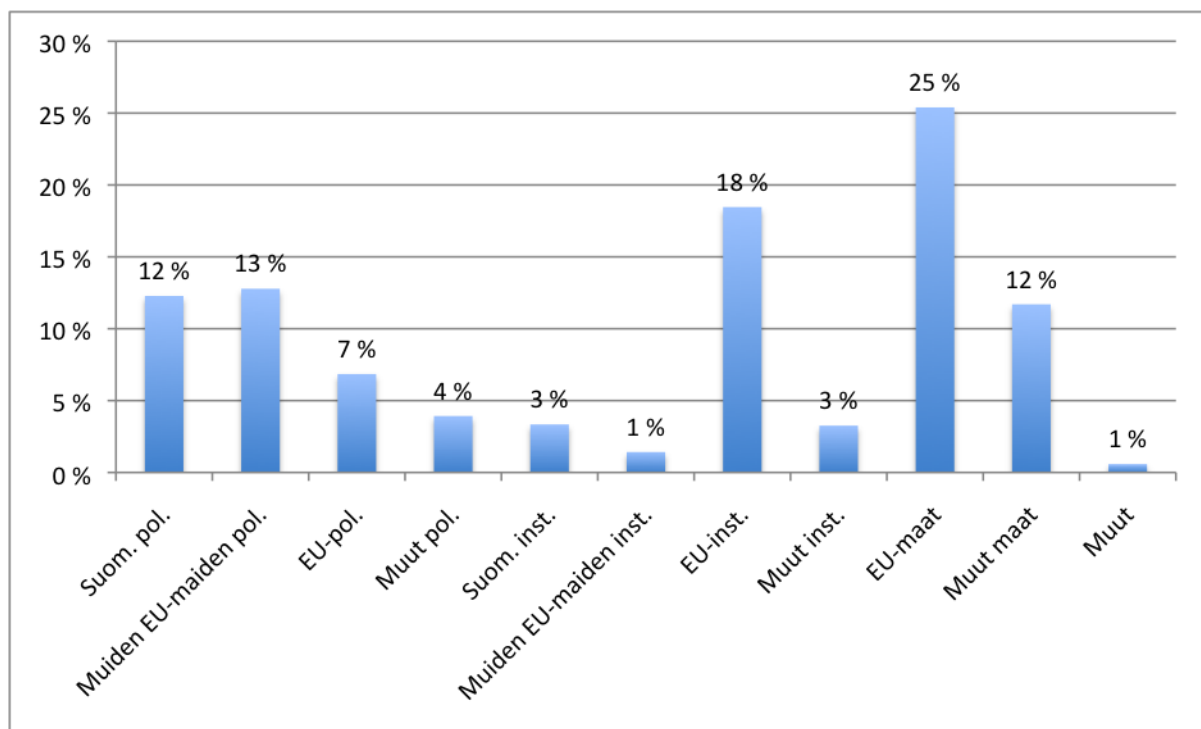
Kolmanneksi suurin kategoria on *EU-poliitikot*, johon sijoittui 12 prosenttia aineistoni puhujista. EU-poliitikoista useimmin ääneen pääsi suomalainen talouskomissaari Olli Rehn, joka oli ehdolla eurovaaleissa. Rehnin esiintymistä lisäsi myös se, että hän joutui lopulta luopumaan komissaarinsalkustaan. Myös EU-politiikan konkarit Martin Schulz ja Jean-Claude Juncker pääsivät ehdokkuutensa ansiosta usein ääneen. Molemmat olivat ehdolla kärkivirkoihin ja Junckerin mahdollinen nimitys komission johtoon aiheutti runsasta vastustusta Britanniassa. Myös Euroopan keskuspankin pääjohtaja Mario Draghi sai talousuutisissa äänensä varsin usein kuuluviin.

Neljänneksi suurin kategoria on *EU-kansalaiset*, johon sijoittui eri EU-maiden kansalaisia. Kansalaisia oli haastateltu EU-päätöksentekoon liittyen ja äänestäjiä vaaleihin liittyen. Ennen vaaleja kysyttiin aikovatko kansalaiset yleensäkin äänestää, kun taas vaalien jälkeen keskityttiin siihen, millaisia ajatuksia tulokset herättivät. Kategoriaan *Muiden EU-maiden poliitikot* sijoittui yhdeksän prosenttia kaikista puhujista. Muiden EU-maiden poliitikoista useimmin puhui Saksan liittokansleri Angela Merkel sekä Britannian pääministeri David Cameron. Kategoria *Muiden maiden poliitikot* kattoi kolme prosenttia aineistoni uutisista. Useimmin ääneen pääsivät Venäjän pääministeri Sergei Lavrov sekä maan presidentti Vladimir Putin.

Loput valitsemani kolme kategoriaa jäivät varsin pieniksi. EU-asiantuntijat kattoivat neljä prosenttia kaikista puhujista, muiden EU-maiden asiantuntijat viisi prosenttia ja muiden maiden asiantuntijat kolme prosenttia. Tulosta selittää ehkä parhaiten se, että useimmissa uutisissa haastateltiin suomalaisia tahoja, jotka kertoivat päätösten vaikutuksesta nimenomaan Suomeen.

6.1.3. Toimijat

Toimijoilla on tarkoitettu tässä tutkimuksessa sellaisia henkilöitä, instituutioita ja maita, jotka ovat uutisissa aktiivisessa roolissa, mutta joita ei kuitenkaan ole haastateltu. Kategoriaan on koodattu kaikki sellaiset lausumat, joissa jokin yllä mainituista tahoista tekee jotain tai osallistuu johonkin toimintaan. Tarkemmat ohjeet tämän kategorian koodaamiseen löytyy liitteestä 3.

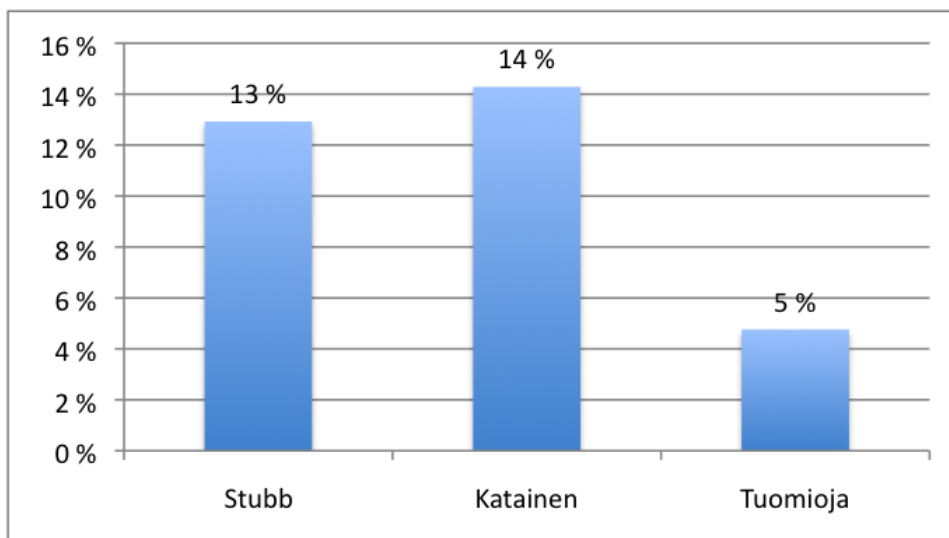
Kuvio 3. Uutisissa esiintyneet toimijat kategorioittain.

Aineistoni EU-uutisissa esiintyi yhteensä 1 119 toimijaa, siis huomattavasti enemmän kuin puhujia. Toimijoiden suurta määrää selittää parhaiten uutisten analyttisyys sekä haastattelujen vähäinen määrä. Lisäksi aineistossani oli melko paljon toimittajien kirjoittamia kolumneja ja lehden pääkirjoituksia, joissa ei juuri koskaan haastatella ketään. Kaikkein useimmin aineistossani olivat toimijoina EU-maat, jotka kattoivat 25 prosenttia kaikista aineistoni toimijoista.

Seuraavaksi useimmin toimijoina olivat EU-instituutiot ja kolmanneksi useimmin muiden EU-maiden poliitikot. Sekä suomalaiset poliitikot että muut kuin EU-maat kattoivat 12 prosenttia kaikista aineistossani esiintyneistä toimijoista. EU-maiden poliitikot kattoivat seitsemän prosenttia aineistossani esiintyneistä toimijoista. Muut poliitikot, suomalaiset

instituutiot, muut instituutiot, muiden EU-maiden instituutiot sekä muut kattoivat toimijoista vain muutaman prosentin osuuden.

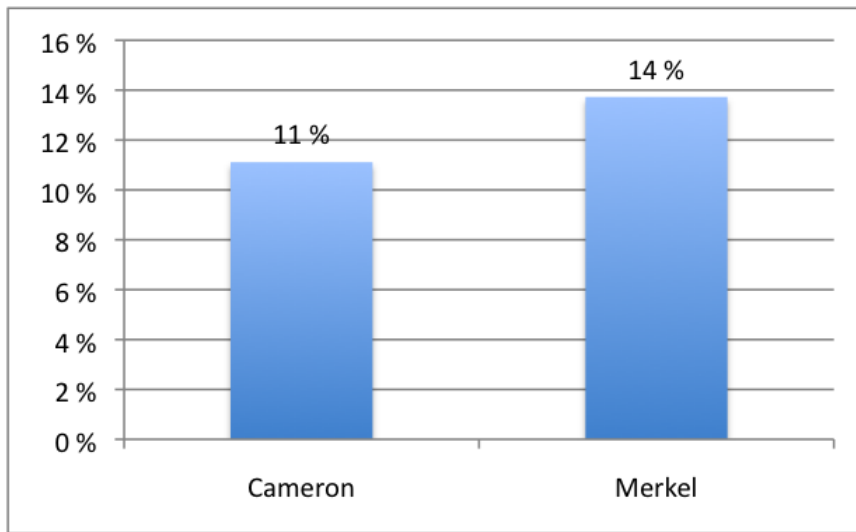
Maiden runsasta esiintymistä selittää se, että Helsingin Sanomien uutisissa kirjoitetaan maiden tekevän tai päättävän jotain. Monissa uutisissa sanottiin Suomen päättävän, Saksan ryhtyvän tai esimerkiksi Britannian vastustavan. Lisäksi Ukrainan kriisistä uutisoidessa EU:n lisäksi toimijana oli varsin usein Venäjä, ei niinkään maan presidentti. EU-instituutioiden esiintymistä selittää se, että uutisissa puhuttiin varsin usein pelkästä EU:sta. Vaalien yhteydessä taas puhuttiin eri instituutioiden rooleista EU:n päätöksenteossa.

Kuvio 4. Aktiivisimmat suomalaiset poliitikot.

Yllä oleva kuvio 4 havainnollistaa sitä, ketkä suomalaiset poliitikot olivat aineistossani kaikkein aktiivisimpia. Suomalaiset poliitikot kattoivat kaikista aineistossani esiintyneistä toimijoista yhteensä 12 prosenttia. Suomalaisista poliitikoista useimmin toimijana oli Jyrki Katainen, joka oli vielä tuolloin Suomen pääministeri sekä ehdolla EU:n kärkivirkoihin. Tosiksi useimmin uutisissa oli toimijana silloinen Suomen eurooppaministeri ja eurovaaliehdokas Alexander Stubb, josta valitsemani ajankohdan lopulla tuli myös maamme pääministeri. Suomalaisista poliitikoista seuraavaksi useimmin toimijana esiintyi ulkoministeri Erkki Tuomioja, joka kattoi aineistossani aktiivisimmin esiintyneistä poliitikoista vain seitsemän prosenttia. Vaikka aineistossa suomalaiset poliitikot olivat toimijoita suhteellisen usein, monesti poliitikot mainittiin vain kerran tai kahdesti. Tämä selittyy luonnollisesti vaaleilla, sillä ehdokkaita oli varsin monta. Stubbin ja Kataisen runsasta esiintyvyyttä selittää toisaalta myös se, että he olivat kisan kärjessä. Lisäksi Kataista

kaavailtiin moneenkin eri EU-virkaan, minkä vuoksi hän nousi uutisissa esille monesti. Stubb pääsi esille varsinaisesti vasta tultuaan pääministeriksi.

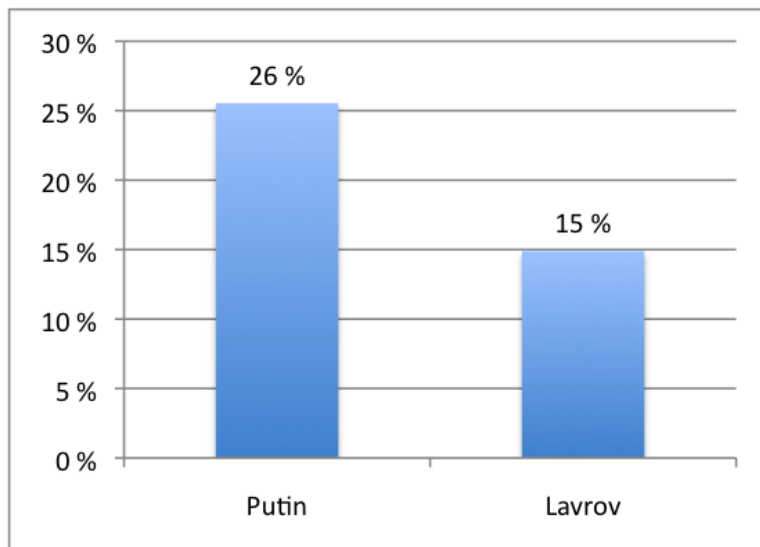

Kuvio 5. Aktiivisimmat muiden EU-maiden poliitikot.

Muiden EU-maiden poliitikot kattoivat aineistoni toimijoista 13 prosenttia. Kuten suomalaisten poliitikkojen kohdalla, myös muiden maiden poliitikkoja mainittiin usein vain ohimennen. Aktiivisia toimijoita oli oikeastaan vain kaksi, kuten yllä oleva kuvio 5 osoittaa. Saksan liittokansleri Angela Merkel kattoi 14 prosenttia kaikista muiden EU-maiden poliitikoista ja Britannian pääministeri David Cameron 11 prosenttia. Vaikka Merkelin esiintymistä ei juuri tarvitse selittää, hän esiintyi useimmiten Venäjään kohdistettavia pakotteita ja EU-komission puheenjohtajan nimitystä koskevissa uutisissa. Cameron taas esiintyi pääsääntöisesti Britannian eurovaaliuutisten sekä EU-komission puheenjohtajan nimitystä koskevissa uutisissa. EU-komission puheenjohtajaksi valittiin luxemburgilainen Jean-Claude Juncker, jonka valintaa Cameron vahvasti vastusti. Merkel taas tuki Junckerin valintaa varsin avoimesti, minkä vuoksi nämä kaksi päättäjää esiintyivät usein samoissa uutisissa.

EU:n ulkopuolisten maiden päättäjistä kaikkein eniten esille pääsivät Venäjän presidentti Vladimir Putin sekä Venäjän pääministeri Sergei Lavrov (kuvio 6). Suurin osa uutisista, jotka eivät koskeneet EU-vaaleja, koskivat Ukrainan kriisiä sekä EU:n ja Yhdysvaltojen Venäjälle asettamia talouspakotteita. Muiden maiden poliitikot kattoivat aineistossani esiintyneistä toimijoista neljä prosenttia. Putinin ja Lavrovin aktiivista roolia selittää myös se, että

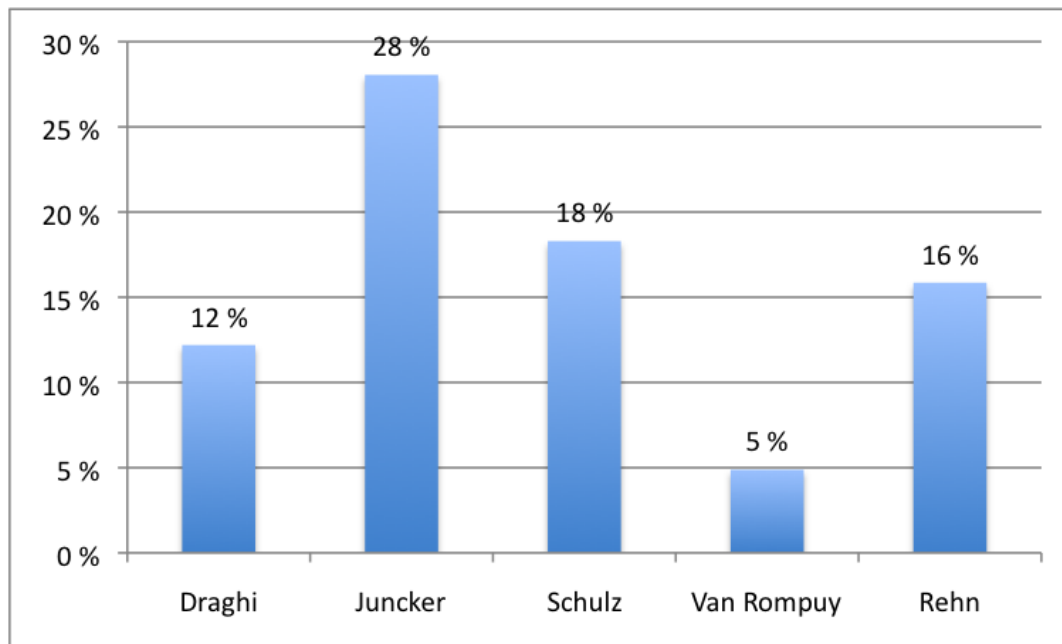
Suomessa suhtauduttiin Venäjä-pakotteisiin muita EU-maita varovaisemmin johtuen maamme sijainnista.

Kuvio 6. Aktiivisimmat muiden maiden poliitikot.

Kuvio 7 taas kuvastaa uutisissa aktiivisimmin esiintyneitä EU-poliitikkoja. EU-poliitikot eivät kuitenkaan juuri päässeet uutisissa ääneen, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. EU-poliitikot kattoivat aineistossani esiintyneistä toimijoista vain seitsemän prosenttia. Useimmin toimijana esiintyi luxemburgilainen Jean-Claude Juncker, joka on pitkän linjan EU-poliitikko ja EU:n komission uusi puheenjohtaja. Junckerin nimi nousi esille muutamastakin syystä: ensimmäinen on tietysti hänen ehdokkuutensa EU-vaaleissa, joissa hänelle povattiin menestystä alusta lähtien. Toinen syy on se, että häntä kaavailtiin jo alusta asti EU-komission uudeksi puheenjohtajaksi. Britannian pääministeri David Cameron oli voimakkaasti Junckerin valintaa vastaan, kun taas Saksan liittokansleri Angela Merkel oli julkisesti Junckerin puolella. Lopulta Juncker myös nimitettiin komission puheenjohtajaksi.

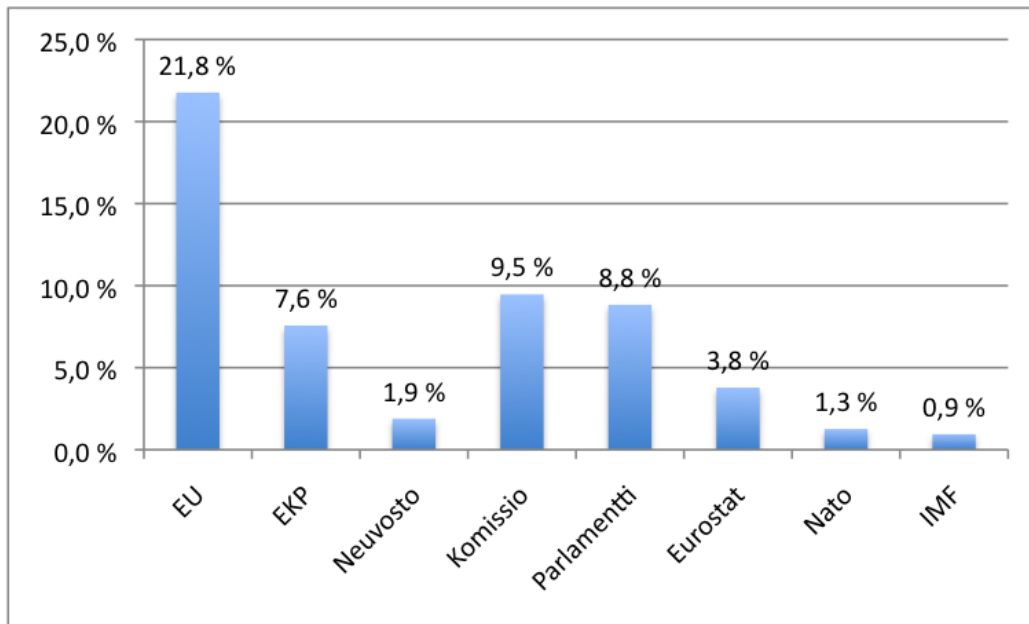
Toiseksi useimmin toimijana uutisissa oli EU-parlamentin presidentti Martin Schulz, jota pidettiin Junckerin päävastustajana komission johtajakisassa. Schulz valittiin kuitenkin uudelleen edelliseen tehtäväänsä, siis EU-parlamentin presidentiksi. Kolmanneksi useimmin uutisten toimijana oli tuolloinen EU:n talouskomissaari Olli Rehn. Yhtenä selityksenä tulokselle saattaa olla se, että vastoin monien odotuksia, Rehn ei saanut jatkaa tehtävässään. Rehnin joutumista sivuun selitettiin vaalien jälkeisissä uutisissa sillä, että eurovaalien ehdokaslistat olivat Suomessa poikkeuksellisen kovat. Rehn itse totesi jo ennen vaaleja, että hänen runsas näkyvyytensä eurokriisin aikaan saattaa koitua hänen kohtalokseen.

Kuvio 7. Aktiivisimmat EU-poliitikot.

Yllättävää oli kuitenkin se, että Euroopan keskuspankin pääjohtaja Mario Draghi päätyi sijalle neljä. Hänen osuutensa uutisissa toimijoina esiintyneistä EU-poliitikoista oli vain 12 prosenttia, vaikka EKP oli muuten esillä varsin aktiivisesti. Tulosta selittää kuitenkin juuri se, että useimmissa uutisissa viitattiin pelkkään keskuspankkiin, ei niinkään instituution johtajaan. Sijalle viisi sijoittuu Euroopan neuvoston presidentti Herman Van Rompuy. Tulosta on helppo selittää sillä, että Euroopan neuvosto ei muutenkaan esiintynyt uutisissa kovinkaan usein, sillä komissiota ja parlamenttia pidetään usein neuvostoa tärkeämpänä. Rompuyn ei myöskään uskottu joutuvan pois silloiselta paikaltaan, eikä niin myöskään käynyt.

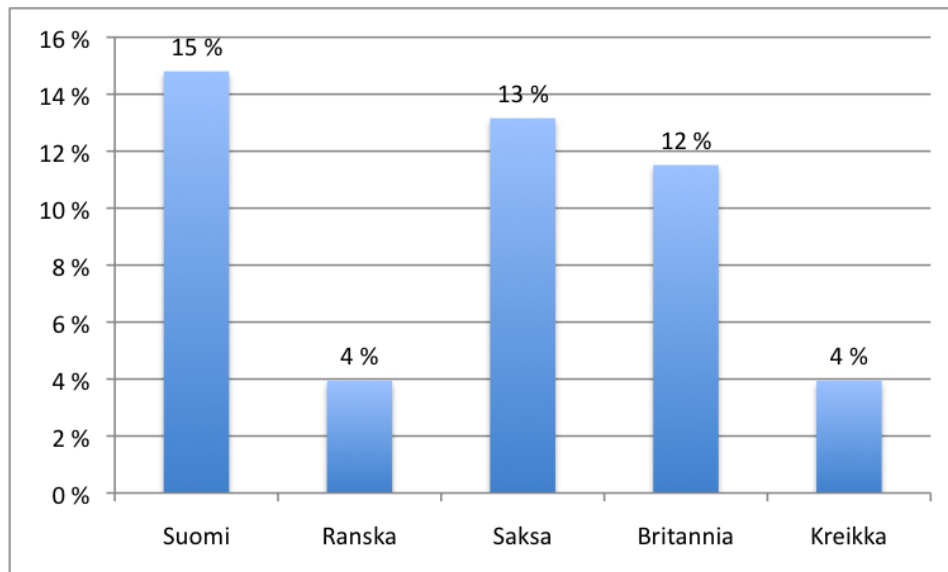
Aineistoni uutisissa toimijoina olivat varsin usein jonkinlaiset instituutiot, jotka kattoivat yhteensä 25 prosenttia kaikista aineistoni toimijoista. Instituutioista selkeästi useimmin esillä olivat eri EU-instituutiot: EU-maat, EU, EKP, komissio, parlamentti, neuvosto sekä komission alaisuudessa toimiva Eurostat-tutkimusyhtiö. 21,8 prosentissa kaikista tapauksista toimijana oli EU ja 9,5 prosentissa Euroopan komissio. EU:sta puhuttiin uutisissa usein sellaisenaan, ilman instituutioiden erittelyä. Komissio taas päättää EU:ssa varsin monesta asiasta, minkä vuoksi se esiintyi toimijana niin usein. 8,8 prosentin osuuden kaikista toimijoista vie Euroopan parlamentti. Esiintymistä selittää luonnollisesti parlamenttivaalit, jotka olivat tämän tutkimuksen ajankohtana. Lisäksi uutisissa puhuttiin varsin usein siitä, että parlamentin toimintaa pidetään monimutkaisena ja siitä, että parlamentin valta on kasvanut merkittävästi.

Kuvio 8. Useimmin toimijoina esiintyneet instituutiot.

Suhteellisen usein uutisissa toimi myös EKP, yhteensä 7,6 prosentissa kaikista instituutioista. Muihin instituutioihin verrattuna pientä lukua selittää se, että vaalit ja Ukrainan kriisi vähensivät talousuutisten määrää. Monessa uutisessa puhuttiin siitä, miten Ukrainan kriisi on vienyt huomiota eurokriisiltä, toisissa uutisissa sitä pidettiin varsin hyvänä asiana. Euroopan komission alaisuudessa toimivat tutkimuslaitos Eurostat kattoi yhteensä 3,8 prosenttia kaikista toimijoista. Monissa uutisissa pohjattiin tutkimuslaitoksen tekemiin tutkimuksiin, mikä selittää tulosta osittain. Lisäksi Eurostat on varsin aktiivinen tutkimusten tekijä, minkä vuoksi uutta tietoa oli lähes jatkuvasti saatavilla.

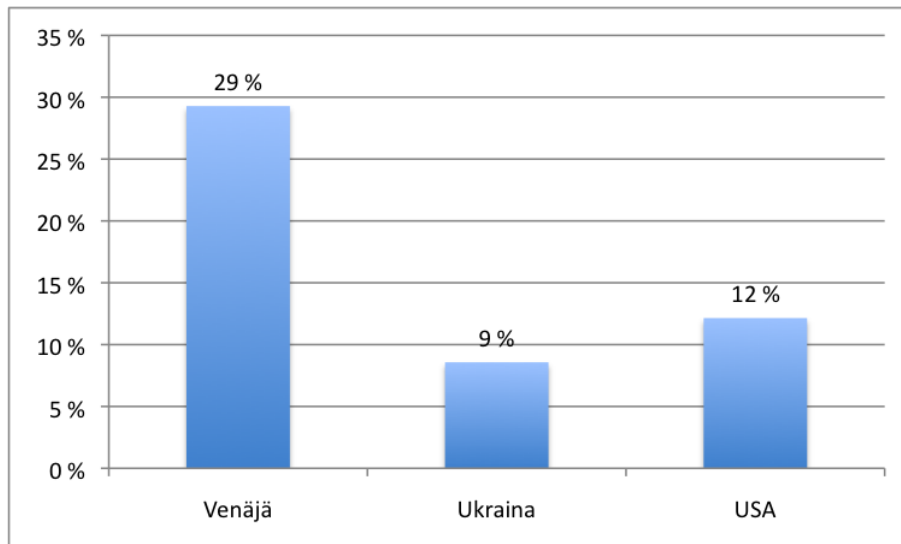
Muutamia kertoja ääneen pääsivät Euroopan neuvosto, Nato sekä kansainvälinen valuuttarahasto IMF. Euroopan neuvosto oli parlamenttivaalien ja komission tekemien päätösten vuoksi taka-alalla. Vaikka presidentti Herman Van Rompuy oli ehdokkaana eurovaaleissa, hänen asemansa ei uskottu muuttuvan. Nato tuli esiin Ukrainan kriisiä koskevista uutisista ja IMF usein EKP:n yhteydessä.

Kuvio 9. Useimmin toimijoina esiintyneet EU-maat.

Euroopan unionin jäsenmaista selkeästi useimmin toimijana toimi Suomi, joka kattoi 15 prosentissa uutisissa toimineista EU-maista. Tulosta selittää se, että monet uutiset kirjoitettiin kansallisesta näkökulmasta. Monissa uutisissa kerrottiin myös siitä, miten päätökset tai toimet vaikuttavat nimenomaan Suomeen. Yhtenä tekijänä on myös se, että pääministeri Jyrki Katainen oli näkyvästi ehdolla eurovaaleissa ja hänelle kaavailtiin varsin merkittäviä virkoja. Suomen jälkeen useimmin toimijana oli Saksa. Kuten Britanniassa, myös Saksassa puhuttiin paljon EU-kriittisten puolueiden mahdollisesta noususta, mikä lisäsi maan näkyvyyttä entisestään. Saksan jälkeen useimmin toimijana esiintyi Britannia, jonka osuus oli 12 prosenttia toimijoina esiintyneistä EU-maista. Britannian aktiivisuutta selittää Eurooppa- ja maahanmuuttovastaisesta Ukip-puolueesta syntynyt häly sekä se, että pääministeri David Cameron vastusti Jean-Claude Junckerin valintaa komission johtoon. Useasti puhuttiin myös siitä, pysyykö Britannia EU:ssa vai ei.

Kreikka ja Ranska kattoivat kumpikin neljä prosenttia toimijoina esiintyneistä EU-maista. Vaikka esimerkiksi Ranskassa äärivasemmisto kritisoi EU:ta vaalien alla varsin räikeästi, huomion vei kuitenkin Britannia, joka nousi esille useasti vastustaessaan Junckerin nimitystä komission johtoon. Kreikka taas oli toimijana enimmäkseen eurokriisiuutisten yhteydessä, joita ei vaalien ja Ukrainan kriisin vuoksi ollut kovinkaan montaa.

Kuvio 10. Useimmin toimijoina esiintyneet EU:n ulkopuoliset maat.

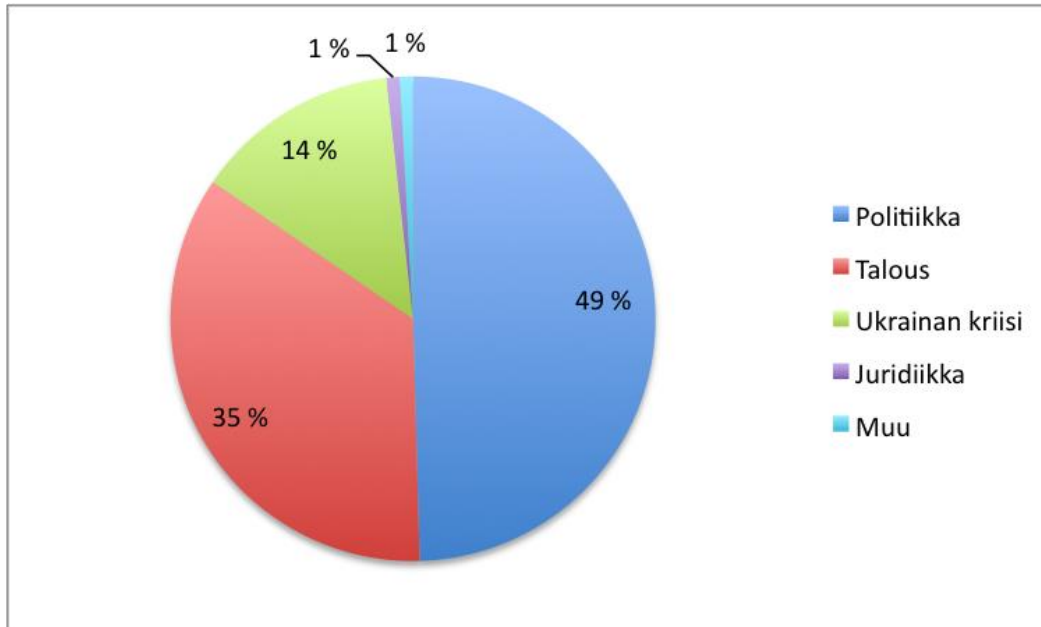
Ei liene yllättävää, että muista maista useimmin toimijana oli Venäjä, jonka osuus kaikista EU:n ulkopuolisista maista oli 29 prosenttia. Venäjä oli toimijana useimmiten Ukrainan kriisiä koskevissa uutisissa, sekä niissä uutisissa, joissa pohdittiin Suomen tilannetta kriisin hoitamisessa ja pakotteissa. Venäjään ja sen toimiin suhtauduttiin uutisissa myös varsin negatiivisesti, mistä kerron enemmän luvuissa 6.2.2. ja 6.2.3. EU:n ulkopuolisista maista seuraavaksi useimmin toimijana oli USA, joka esiintyi myös usein Ukraina-utisoinnin yhteydessä. USA:n osuus kaikista toimijoina esiintyneistä muista maista oli 12 prosenttia. EU ja USA tekivät pitkälti yhteistyötä Venäjä-pakotteiden kanssa, ja presidentti Barack Obama vieraili myös muutamissa EU-maissa asian tiimoilta. Lisäksi tuona keväänä oltiin solmimassa kiisteltyä EU:n ja USA:n vapaakauppasopimusta.

Myös Ukrainan suhteellisen tiheää esiintymistä selittää maassa meneillään oleva kriisi. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että vaikka nimenomaan Ukraina oli se maa, jossa kaikki tapahtui, Venäjä, USA ja EU olivat Ukraina-uutisissa toimijoina Ukrainaa useammin.

6.1.4. Teemat

Teemoilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa niitä aiheita, joita EU-uutisissa on käsitelty. Kuvio 11 esittää EU-uutisten teemat kategorioitain. Suurin osa eli 49 prosenttia kaikista aineistooni kuuluvista uutisista käsitteli politiikkaa. Toiseksi eniten, 35 prosenttia koko aineistosta, käsitelivät taloutta. Yllättävän monissa uutisissa käsiteltiin Ukrainan kriisiä, joka

kattoi aiheena jopa 14 prosenttia ajankohtani uutisista. Juridiikkaa käsiteltiin vain muutamassa uutisessa ja myös pieneksi jäänyt kategoria *muut* kattaa ne muutamit urheilu- ja kulttuuriuutiset, jotka aineistossani esiintyi.

Kuvio 11. EU-uutisissa käsitellyt teemat kategorioittain.

EU-uutisissa käsiteltiin siis kaikkein eniten politiikkaa, mikä ei valitsemaani ajankohtaan nähden ole yllättävää. Vaalien ohella poliittiset uutiset käsitelivät Ukrainan kriisiä sekä EU-parlamentin kasvanutta valtaa. Myös Euroopan yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka olivat Ukrainan kriisin ohella keskustelun keskiössä. Kuten luvussa 6.1.1. totesin, EU määriteltiin myös kaikkein useimmin poliittisesti, mikä pohjustaa poliittisten uutisten suurta määrää.

Taloutta käsiteltiin uutisissa toiseksi eniten. Talousuutiset käsitelivät Kreikan ja Portugalin tukipaketteja sekä Euroopan keskuspankin teettämiä Euroopan pankkien tarkastuksia. Myös osa Ukrainan kriisiä koskevista uutisista käsitelti taloutta, sillä monissa uutisissa keskusteltiin Euroopan kaasutoimituksista sekä Venäjä-pakotteiden vaikutuksista jäsenmaiden talouksiin. Etenkin Suomen kannalta puhuttiin paljon siitä, mitä maamme vientiteollisuudelle tapahtuu, jos kauppasiteet Venäjään täytyy katkaista.

Vaikka Ukrainan kriisiä käsiteltiin monissa poliittisissa uutisissa, se esiintyi varsin usein myös omana aiheenaan. Ukrainan kriisistä uutisoidessa puhuttiin politiikan ja talouden lisäksi muun muassa mahdollisesta EU-armeijasta sekä Etyj-joukoista. Monesti myös raportoitiin tapahtumien kulusta Ukrainassa sekä siitä, millaisia siirtoja EU tai Venäjä aikovat seuraavaksi

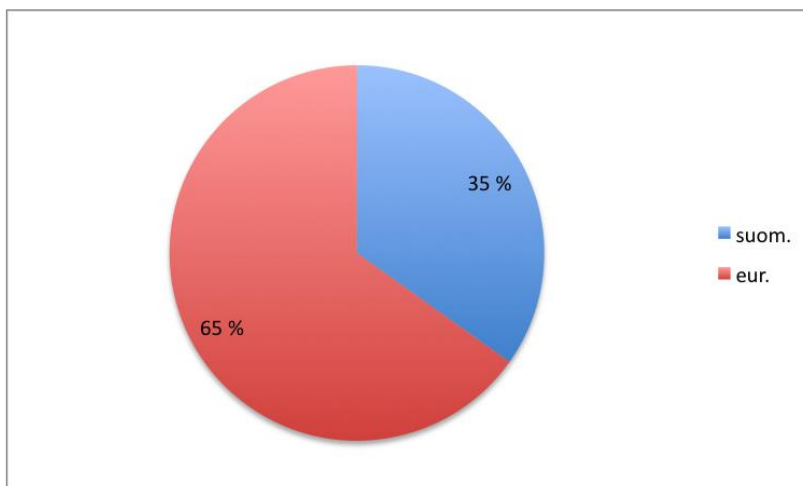
tehdä. Juridiikka oli aiheena vain muutamissa uutisissa. Yhdessä näistä puhuttiin muun muassa tietosuojan eurooppalaistamisesta tai EU-tasolla tehdyistä juridisista päätöksistä. Myös kategoriaan *muut* sijoittui vain muutama uutinen, jotka käsittelivät joko kulttuuria tai urheilua. Tällaiset uutiset olivat kuitenkin täysin yksittäisiä, eikä niiden taulukoiminen erikseen siksi ollut järkevää.

6.2. Eurooppalaisuus Helsingin Sanomissa

Luku 6.1. käsitteli niitä tuloksia, jotka liittyvät EU:n määritelmiin. Tämän luvun tarkoituksena on selittää ja avata niitä tuloksia, jotka liittyvät toiseen tutkimuskysymykseeni. Tämän kysymyksen kohdalla pääkategorioitani olivat *näkökulmat*, *identiteetit*, *suhtautuminen* sekä *arvot*, jotka jakautuivat myös useampiin alakategorioihin. Tarkemmat koodausohjeet löytyvät liitteestä 2. Käyn seuraavaksi läpi saamiani tuloksia kategoria kerrallaan. Selitän ja havainnollistan tuloksia sekä kuvioiden että tekstiesimerkkien avulla.

6.2.1. Näkökulmat

Näkökulmien kohdalla tarkoitukseni on ollut selvittää, onko uutiset kirjoitettu suomalaisesta vai eurooppalaisesta näkökulmasta. Näkökulmia löytyi enemmän kuin aineistossani oli uutisia, mikä johtuu siitä, että joissain uutisissa esiintyi kumpikin näkökulma. Tällöin uutinen on koodattu molempiin kategorioihin.

Kuvio 12. EU-uutisten näkökulmat kategorioittain.

Kuten yllä oleva kuvio 12 kertoo, suurin osa aineistoni uutisista oli kirjoitettu eurooppalaisesta näkökulmasta. Tulosta selittää se, että europarlamenttivaaleista kirjoitettaessa puhuttiin varsin usein kaikkien EU-maiden ehdokkaista tasavertaisesti. Tämä johtuu etenkin siitä, että esimerkiksi Jyrki Katainen oli ehdolla EU:n kärkivirkoihin, minkä vuoksi kärkivirkojen jaosta kirjoitettiin paljon. Lisäksi monet uutiset koettivat kannustaa kansalaisia äänestämään vaaleissa ja uutisissa kuvattiin myös usein parlamentin tai muiden EU-instituutioiden toimintaa. Eurooppalainen näkökulma korostui myös useissa Ukrainan kriisiä koskevissa uutisissa, sillä tällaisissa uutisissa puhuttiin siitä, miten EU:n ja EU-maiden on toimittava yhdessä ja seistävä samassa rintamassa Venäjää vastaan.

”Eurooppalaisten äänestysintoa on pyritty lisäämään puolueiden eurooppalaisilla kärkiehdokkailla.” (16.5., A5)

”Merkittävämpää parlamentin uskottavuuden kannalta on se, kuinka moni Euroopan unionin kansalainen vaivautuu vaaliuurnille.”

Edellä mainitut esimerkit kuvastavat sitä, millaisissa tapauksissa näkökulma on ollut eurooppalainen. Ensimmäisessä sitaatissa puhutaan sekä eurooppalaisten äänestysinnosta että eurooppalaisista kärkiehdokkaista. EU-maita, Suomea tai muita maita ei ole tässä lausumassa erotettu toisistaan, vaan puhutaan yleisesti eurooppalaisista. Toisessa sitaatissa puhutaan Euroopan unionin kansalaisista sen sijaan, että puhuttaisiin pelkästään suomalaisista, minkä vuoksi näkökulma on eurooppalainen.

Suomalainen näkökulma esiintyi myös eurovaaliuutisissa sekä Ukrainan kriisiä käsittelevissä uutisissa. Eurovaaliuutisissa käsiteltiin usein suomalaisia poliitikkoja ja heidän asenteitaan Euroopan unioniin. Suomalainen näkökulma korostui etenkin toukokuussa, jolloin vaalit pidettiin. Vaalien tuloksista kerrottiin ensin suomalaisesta näkökulmasta, jonka jälkeen kerrottiin muiden EU-maiden tuloksista. Ukrainan kriisissä taas Suomi pelkäsi EU:n asettamien pakotteiden seurauksia ja olisi itse suosinut varovaisempaa politiikkaa.

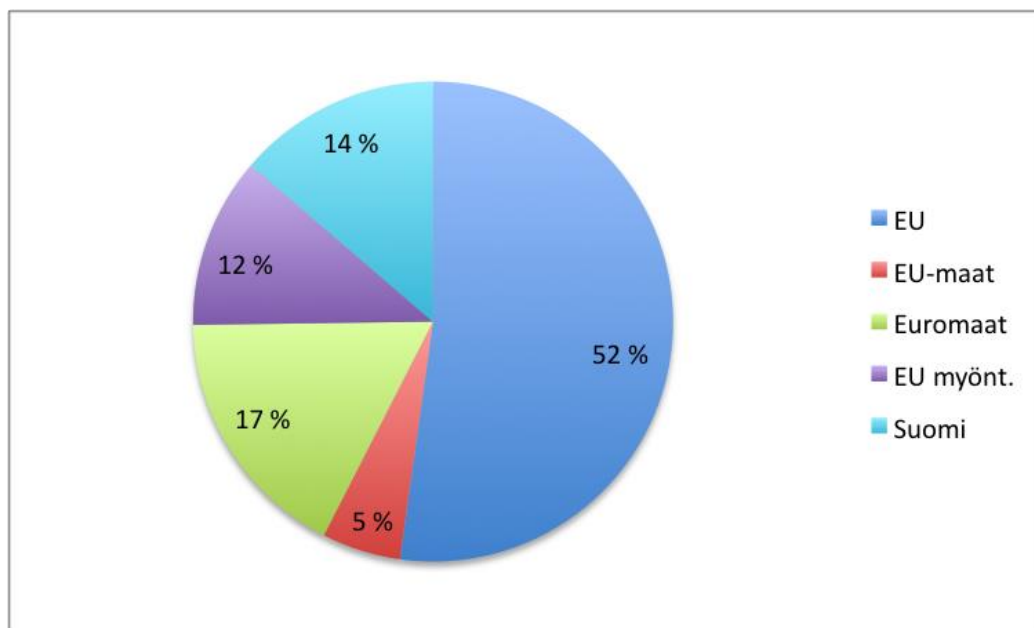
”Suomi haluaa edetä samassa rintamassa muiden EU-maiden kanssa, mutta karsastaa talouspakotteita. Henkilöihin ja Krimillä toimiviin yrityksiin kohdistuvissa pakotteissa Suomi ei näe ongelmaa. Suomi pelkää, että talouspakotteet ja niistä mahdollisesti seuraavat Venäjän vastatoimet vahingoittaisivat suomalaisyrityksiä.” (13.5., A20)

”Suomessa on haluttu, että yritykset ja työmarkkinajärjestöt saavat päättää palkkatasosta itse, eikä EU:lle anneta tässä valtaa.” (23.5., A20)

Yllä olevat sitaatit taas ovat malleina niistä tapauksista, joissa näkökulma on ollut suomalainen. Ensimmäisessä sitaatissa Suomi erotetaan selkeästi muista EU-maista ja samalla todetaan, ettei Suomi ole täysin samaa mieltä muiden EU-maiden kanssa pakotteista. Toisessa sitaatissa puhutaan siitä, ettei Suomessa haluta antaa EU:lle lisää valtaa. Suomi on jälleen erillisenä toimijana suhteessa Euroopan unioniin ja suhtautuminen EU:hun on kriittistä, mikä viittaa suomalaiseen näkökulmaan.

6.2.2. Identiteetit

Uutisissa esiintyneiden identiteettien koodaaminen oli ehkä tässä tutkimuksessa haastavin tehtävä. Identiteeteillä tarkoitetaan erotteluja ”meidän” ja ”muiden” välille, helpommin ilmaistuna uutisissa esiintyneitä vastakkainasetteluja. Identiteettien ohella olen myös tarkastellut ”meidän” ja ”muiden” suhtautumista toisiinsa. Suhtautumista avaan luvussa 6.2.3.

Kuvio 13. Uutisissa esiintyneet ”me”-identiteetit.

Kuvio 13 kuvastaa niitä tahoja, jotka aineistoni uutisissa nähtiin ”meinä”. Kaikkein useimmin ”meinä” pidettiin Euroopan unionia. EU:n näkeminen ”meinä” korostui muun muassa sellaisissa vaaliuutisissa, joissa toimittajat kehottivat kansalaisia äänestämään.

”Miksi tämä lehti katsoo asiakseen patistaa kansalaisia äänestyskoppeihin? Helsingin Sanomien periaatelinjassa sanotaan, että lehti pyrkii edistämään ja vahvistamaan

kansanvaltaisuutta. -- Perustuslain mukaan valtiovalta kuuluu Suomessa kansalle. Kansan on käytettävä valtaansa vaalipäivinä, myös tänään.” (25.5., A4)

Valtaosa uutisista sekä ennen että jälkeen vaalien kertoi myös EU:n toiminnasta ja siitä, mikä suomalaisten poliitikkojen rooli parlamentissa tulee olemaan. Uutisissa kerrottiin äänestämisen olevan tärkeää sekä EU:n kansalaisten että EU:n kannalta. Tähän kategoriaan koodattiin myös useimmat Ukrainan kriisiä koskevat uutiset, joissa EU toimi yhtenäisesti Venäjää vastaan tai joissa Venäjän toimia paheksuttiin EU:n näkökulmasta.

Toiseksi suurimman siivun kuviosta 13 vie kategoria *euromaat*, jolla tarkoitetaan siis niitä EU-maita, joilla on käytössä yhteisvaluutta euro. Tähän kategoriaan on koodattu kaikki sellaiset uutiset, joissa euromaat toimivat yhdessä jonkin asian puolesta tai olivat yhdessä jotain asiaa vastaan. Tällaisia olivat esimerkiksi ne EU-maat, joilla ei ole käytössään euroa sekä toisinaan Euroopan keskuspankki. Euroopan keskuspankkia syytettiin varsin usein toimettomuudesta, jonka vuoksi euroalueen tila ei ole parantunut. Melko usein puhuttiin myös siitä, että EU on jakautunut kahtia euromaihin ja muihin EU-maihin, ja että enemmistö EU-maista kuuluu nykyään euroon. Uutisissa käsiteltiin varsin usein myös taloutta, joka osaltaan selittää euromaiden korostunutta asemaa.

”Kun Liettua on päässyt jäseneksi, euron ulkopuolella on enää yhdeksän EU-maata. Näistä kahdella, Britannialla ja Tanskalla, ei ole aikomustakaan liittyä euroon. Muiden pitää ponnistella ainakin periaatteessa kohti yhteisvaluuttua. Useimmat haluavatkin. Euro ei siis ole suinkaan kuolemassa, vaan laajenee.” (8.6., A5)

Euroaluetta pidettiin monissa uutisissa vahvana liittona, joissain uutisissa puhuttiin jopa EU:n sisäpiiristä, jonka euromaat muodostavat. Yllä olevassa esimerkkitapahtumassa puhutaan nimenomaan siitä, miten euron ulkopuolella on *enää* yhdeksän maata, jotka tässä tapauksessa muodostavat vähemmistön. Samalla viimeisessä lauseessa todetaan, että euro on laajenemassa ja sitä kautta myös vahvistumassa, mikä taas korostaa euromaiden asemaa.

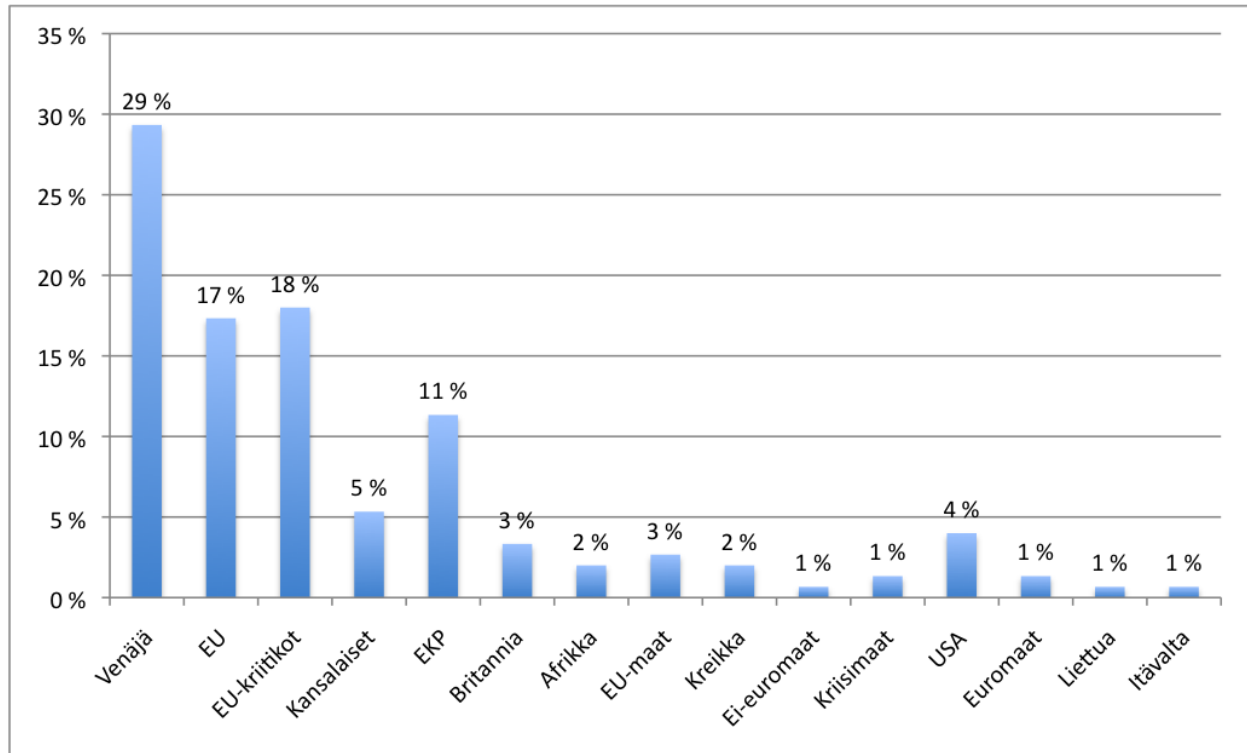
Koska tutkimani ajankohta sijoittui eurovaalien ajalle, identiteettejä, joissa ”me” olivat EU-myönteisiä, löytyi paljon. Tätä selittää se, että esimerkiksi Ranskassa ja Britanniassa EU-kriittiset puolueet odottivat menestystä vaaleissa. Jako EU-myönteisiin ja EU-kriittisiin oli uutisissa varsin selvä, ja useimmiten Suomi lukeutui EU-myönteisiin. Tällöin perussuomalaiset mainittiin myös usein, mutta samalla uutisissa tehtiin selväksi, että puolue sanoo itsensä irti muiden EU-maiden radikaalimmista puolueista.

14 prosenttia aineistoni uutisissa esiintyneistä ”me”-identiteeteistä oli sellaisia, joissa ”me” oli selkeästi Suomi. Tällaisia uutisia olivat muun muassa useimmat Ukrainan kriisistä kertovat uutiset. Ukraina-uutisoinnissa korostettiin Suomen eriarvoista asemaa muihin EU-maihin nähden maamme sijainnin vuoksi. Koska olemme Venäjän naapureita ja suurin osa viennistämme menee Venäjälle, Suomi suhtautui Venäjä-pakotteisiin muita EU-maita varovaisemmin.

Viimeinen alakategoria oli *EU-maat*, joka kattoi viisi prosenttia aineistossani esiintyneistä ”me”-identiteeteistä. Tähän kategoriaan on koodattu sellaiset uutiset, joissa EU-maat ovat toimineet yhdessä. EU-maat paheksuivat esimerkiksi varsin voimakkaasti Itävallan toimia Venäjä-pakotteiden aikaan. Itävalta toimi vastoin muiden EU-maiden linjaa sopimalla kaasutoimituksista Venäjän kanssa. Toisinaan esiintyi myös uutisia, joissa eroteltiin selkeästi EU-maat muista maista.

Uutisissa esiintyneet ”muut”-identiteetit olivat huomattavasti hajanaisempia.

Useimmin ”muiksi” leimattiin Venäjä, EU, EU-kriitikot sekä EKP.

Kuvio 14. Uutisissa esiintyneet ”muut”-identiteetit.

Koska valitsemani ajankohtana EU oli asettamassa uusia pakotteita Venäjälle, ei ole yllättävää, että Venäjä on kaikista useimmin leimattu ”muiksi”. Lisäksi EU ja EU-maat olivat vahvasti Venäjän toimia vastaan ja tavallaan Ukrainan puolella, jonka rauhaa ja turvallisuutta haluttiin monissa uutisissa edistää. Myös silloin kun ”me” näyttäytyi Suomena, Venäjä oli varsin usein ”muu”. Suomessa pelättiin pakotteiden vaikutusta enemmän kuin muissa EU-maissa, mikä heijastelee sitä, että Venäjää pelättiin. Monissa uutisissa myös sanottiin Suomen olevan paremmin turvassa EU:n jäsenenä kuin sen ulkopuolella.

Kuvio 14 paljastaa, että 18 prosentissa kaikista tapauksista ”muiksi” katsottiin EU-kriittiset tahot. EU-kriitikot asetettiin useimmiten vastakkain joko EU-myönteisten tahojen tai EU:n kanssa. Kuvio 13 osoittaa, että ”muiksi” katsottiin EU-myönteiset tahot 12 prosentissa aineistoni identiteeteistä. Useimmissa uutisissa, joissa puhuttiin EU-kriitikoista, korostettiin, ettei tällaisten toimijoiden vaalimenestys tule juurikaan vaikuttamaan esimerkiksi parlamentin työskentelyyn. Samalla todettiin, että EU-myönteisiä tahoja on kuitenkin edelleen enemmistö, ja se, että EU-kriittiset puolet ovat varsin hajanaisia, vähentää näiden kykyä vaikuttaa. Uutisissani esiintyneistä ”muut”-identiteeteistä 17 prosenttia oli sellaisia, joissa ”muiksi” leimattiin EU. Tällaisia uutisia olivat varsinkin ne, joissa puhuttiin Suomen suhtautumisesta Venäjä-pakotteisiin. Uutisissa korostettiin usein sitä, että EU-mailla on keskenään varsin erilaisia linjauksia siitä, miten Venäjän kanssa tulisi toimia.

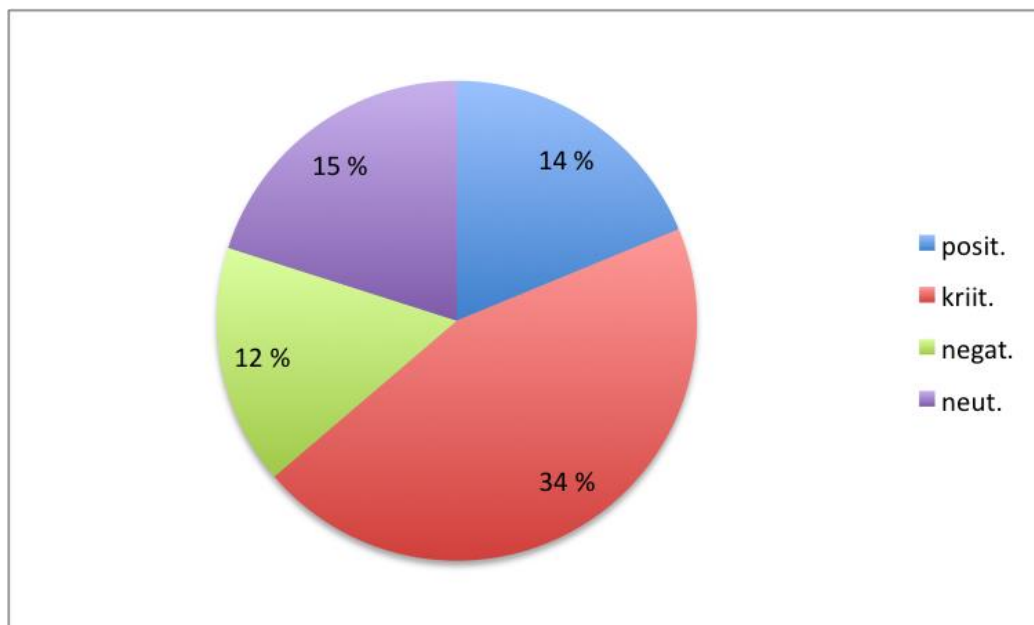
11 prosentissa aineistossani esiintyneistä identiteeteistä muiksi nimettiin Euroopan keskuspankki. Tämä vastakkainasettelu tuli esiin uutisissa, joissa vaadittiin keskuspankkia toimimaan aktiivisemmin. Usein Euroopan keskuspankkia pidettiin toimeettomana tai sen tekoja pidettiin riittämättöminä. EKP:n vastaparina näyttäytyivät yleensä euromaat, joihin EKP:n toiminta luonnollisesti eniten vaikuttaa.

Viidessä prosentissa tapauksista ”muiksi” leimattiin EU:n kansalaiset, joita monissa uutisissa yritettiin patistaa äänestämään. Uutisissa, etenkin toimittajien kolumneissa, korostettiin kansalaisten velvollisuutta äänestää, mutta samalla todettiin, että EU-vaalien äänestysprosentti on aina ollut varsin alhainen. Etenkin vaalien jälkeen puitiin sitä, miksei kansa taaskaan innostunut äänestämään, vaikka äänestysaktiivisuuden korottamisen eteen tehtiin paljon töitä. Neljässä prosentissa tapauksista ”muiksi” oli leimattu Yhdysvallat, joka toimi EU:n kanssa yhteistyössä Venäjä-pakotteissa. Kitkaa aiheutti kuitenkin kiistelty vapaakauppasopimus sekä se, että EU:n ja Yhdysvaltojen vetämät linjat olivat pakoteasiassa varsin erilaiset. Yhdeksi

ristiriidaksi nimettiin se, että Yhdysvallat oli salakuunnellut Merkelin puhelinta yhteistyöstä huolimatta.

6.2.3. ”Meidän” suhtautuminen ”muihin”

Edellisessä luvussa olen kuvannut sitä, ketkä on aineistoni uutisissa nähty ”meinä” ja ketkä ”muina”. Näiden lisäksi olen tarkastellut sitä, miten ”meiksi” katsotut tahot ovat uutisissa suhtautuneet ”muihin”. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että ”muiden” suhtautumista uutisten ”meihin” ei tuotu kovinkaan useasti esille.

Kuvio 15. Uutisten ”meidän” suhtautuminen uutisten ”muihin”.

Suurin osa suhtautumisesta oli kriittistä, mikä tuli esiin etenkin sellaisissa vastakkainasetteluissa, joissa ”meinä” nähtiin EU ja ”muina” Venäjä. EU ja EU-maat totesivat alusta lähtien olevansa Venäjän toimia vastaan. Kriittistä suhtautumista ilmeni myös euromaiden ja EKP:n välisessä suhteessa sekä silloin, kun euromaat asettuivat kriisimaita vastaan. Etenkin Kreikka ja Portugali saivat useissa uutisissa kritiikkiä siitä, etteivät ne vieläkaan ole saaneet talouttaan kuntoon. EKP:tä kritisoitiin sekä toimetttömyydestä että toimien riittämättömyydestä. Kriittistä suhtautumista esiintyi muun muassa seuraavanlaisissa tapauksissa:

”EU:n jäsenenä Suomi on tuominut Venäjän toimet Ukrainassa ja ollut mukana langettamassa Venäjälle pakotteita.” (10.6., A6)

”EU haluaa neuvotella EU:n 28 maan voimalla ja massalla, ja Venäjä haluaa aina bilateraaliset sopimukset.” (10.6., A6)

”Viime viikolla EKP kertoi uusista rahapoliittisista toimista, joilla on tarkoitus kamppailla deflaatiota eli yleisen hintatason laskua vastaan. Onnistuuko Draghi jälleen taikatempussaan? Tuskin, sillä päätöksissä on perustavanlaatuinen ongelma.” (13.6., A35)

Kriittisesti uutisissa suhtauduttiin myös EU-kriittisiin puolueisiin ja tahoihin. Suhteellisen paljon kritiikkiä sai osakseen myös Britannia, jossa EU- ja maahanmuuttokriittinen puolue Ukip havitteli vaalivoittoa. Kritiikkiä herätti runsaasti myös se, että Britannian pääministeri David Cameron vastusti Jean-Claude Junckerin valintaa EU-komission johtoon muun muassa Angela Merkelin puoltaessa sitä.

”Mitä tämä eurokriitikkojen voitonmarssi tarkoittaa tulevan parlamentin työn kannalta? Jotain – tai sitten ei mitään. – Hajanaisuus tekee EU-kriitikoista heikkoja. He voivat olla äänekkäitä, mutta eivät kykene estämään perinteisiä suuria puolueita jatkamasta parlamentin lainsäädäntötyötä.” (23.5., A7)

”Cameron aikoo painostaa EU-maiden johtajat ennenäkemättömään äänestykseen siitä, esittävätkö he Junckeria EU-komission johtoon. Ehdokkaasta ei ole aiemmin äänestetty. Suurin osa EU-maista – myös Saksa ja Saksan liittokansleri Angela Merkel – on Junckerin puolella ja samalla Britannian kantaa vastaan.” (24.6., A16)

Toiseksi useimmin suhtautuminen ”muihin” oli neutraalia. Tämä johtuu muun muassa siitä, että useimmat uutiset analysoivat tulevia vaaleja tai vaalien tuloksia. Monet uutiset olivat raporttimaisia. Vaikka uutisissa esiintyi lähes poikkeuksetta vastakkainasetteluja, tällaisissa tapauksissa oli kuitenkin tuotu esiin molemmat osapuolet, jolloin suhtautuminen oli neutraalia. Uutisissa vertailtiin esimerkiksi poliitikkojen näkemyksiä tietyistä asioista niin, että vastakkaiset näkemykset tuotiin aina esille, eivätkä uutiset itsessään ottaneet kantaa kyseessä olevan asian puolesta.

”Arhimmäksi puuttuisi Euroopan keskuspankin itsenäisyyteen ja laajentaisi keskuspankin mandaattia hintavakauden ylläpidosta työllisyydestä huolehtimiseen. ’EKP pitäisi avata ja demokratisoida.’ Katainen oli täysin eri mieltä. ’Eli poliitikotko rupeaisivat määrittelemään valuuttakurseja? Sitä vastustan henkeen ja vereen.’ (21.5., A8)

Positiivisesti uutisissa suhtauduttiin enimmäkseen Euroopan unioniin ja sen toimiin Ukrainan kriisin hoitamisessa. Samalla positiivista sävyä oli löydettävissä uutisissa, joissa puhuttiin

EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyöstä. Myös Suomessa suhtauduttiin positiivisesti Euroopan unioniin, sillä unionin jäsenyyden katsottiin olevan Suomen turva Venäjä-pakotteissa.

”Kaksi kolmesta oli samaa mieltä sellaisen väittämän kanssa, että ’epävakaan Venäjän naapurina Suomen on turvallisempaa olla EU:n jäsen kuin EU:n ulkopuolella’. Näin eivät ajatelleet pelkästään ne, jotka unioniin halusivat.” (3.4., A5)

Negatiivisesti suhtauduttiin lähes poikkeuksetta Venäjään. Vastalauseita herätti myös Itävalta, joka solmi kaasukaupoista Venäjän kanssa juuri silloin, kun EU oli asettamassa maalle uusia pakotteita. Vaalien jälkeen joissain uutisissa suhtauduttiin negatiivisesti myös EU:n kansalaisiin, jotka eivät kaikesta huolimatta jaksaneetkaan äänestää kovin aktiivisesti europarlamenttivaaleissa.

”EU-maat uhkasivat perjantaina Venäjää uusilla kohdennetuilla talouspakotteilla, jos se ei ryhdy pikaisiin toimiin Ukrainan tilanteen rauhoittamiseksi. Unioni antoi Venäjälle ja Ukrainan separatisteille maanantaihin asti aikaa täyttää neljä ehtoa.” (28.6., A10)

Yllä olevassa sitaatissa puhutaan nimenomaan siitä, että EU-maat *uhkaavat* Venäjää ja siitä, että EU on asettanut maalle aikarajan, jonka rikkomisesta seuraa rangaistus. Joissakin aiemmissa uutisissa puhuttiin pakotteiden koventamisen mahdollisuudesta, kun taas tässä kyseisessä tapauksessa on siirrytty jo suoraan uhkaan ja tekoihin. Näistä syistä suhtautuminen Venäjään on negatiivista.

6.2.4. Arvot

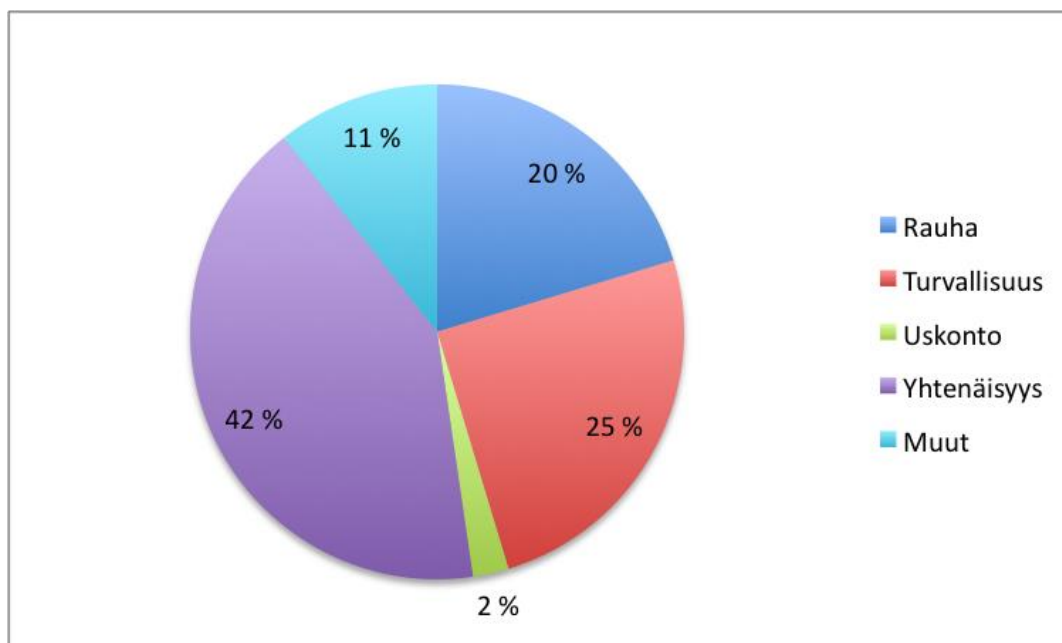
Tehdessäni koodausrunkoa tutkimustani varten halusin luoda arvojen kategoriat sekä aineiston että aiempien tutkimusten EU-määritelmien mukaan. Yksi yleisimmistä tavoista määritellä Eurooppaa on tehdä se arvojen pohjalta. Eurooppaa pidetään varsin kristillisenä maanosana, ja kristillisyyttä on haluttu korostaa myös unionin perustuslaissa (ks. luku 2.2.3.). Tämän perusteella on varsin mielenkiintoista, ettei kristillisiä arvoja kuitenkaan esiintynyt uutisissa juuri ollenkaan. Koko aineistosta löytyi yhteensä 300 arvojen indikaattoria. Näistä kuitenkin vain kaksi prosenttia kuvastivat uskontoa (ks. kuvio 16). Uskonto tuli parhaiten esille silloin, kun puhuttiin Turkin mahdollisesti EU-jäsenyydestä. Kristillisestä Euroopasta taas puhuttiin vain kerran.

”Turkin haluttiin lähentyvän unionia taloudellisten etujen ohella myös siksi, että EU halusi levittää arvomaailmaansa ja ideologiaansa laajemmalle. -- ’Ensimmäinen muslimikandidaatti Turkki on yrittänyt kaksi vuosisataa integroitua läntiseen sivilisaatioon, ja nyt maa on ottanut yrityksessään historiallisen askeleen’, Hürriyet-lehti kirjoitti.” (3.4., A35)

”Esimerkiksi loppiainen ja helatorstai ovat Euroopassa yleisesti vapaapäiviä. Pitkäperjantai sen sijaan on esimerkiksi katolisessa Ranskassa ja Italiassa työpäivä. Kirkko vastustaa arkipyhien siirtoa ennen kaikkea opillisista ja historiallisista syistä mutta on huolissaan myös ihmisten jaksamisesta työelämässä.” (19.4., A4)

Ensimmäinen sitaatti kuvaa hyvin uskonnollista erottelua Turkin ja Euroopan välillä. Vaikka uskontoa ei välttämättä nähty negatiivisena asiana, se piti kuitenkin mainita useissa Turkkiä käsittelevissä uutisissa. Toinen sitaatti oli ainoa, jossa puhuttiin kirkosta eurooppalaisessa kontekstissa ja jossa mainittiin katolilaisuus. Kyseisessä uutisessa keskusteltiin Euroopan tasolla siitä, tulisiko arkipyhät poistaa kokonaan tai siirtää viikonlopulle.

Kuvio 16 kuvastaa aineistoni uutisista koodattujen arvojen jakautumista valitsemieni kategorioiden välille. Kaikkein eniten Euroopassa ja EU:ssa arvostettiin yhtenäisyyttä, joka ilmeni usein toimissa Venäjää vastaan. Monissa uutisissa painotettiin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeyttä, yhteisessä pakotelinjassa pitäytymistä ja yhteistyötä muun muassa samoilla linjoilla olevan Yhdysvaltojen kanssa. Kaiken kaikkiaan yhtenäisyys kattoi uutisissani esiintyneistä arvoista 42 prosenttia.

Kuvio 16. EU-uutisissa esiintyneet arvot kategorioittain.

Toiseksi eniten korostettiin turvallisuutta, joka jälleen liittyi Ukrainan kriisiin. EU-maat ja EU pitivät tärkeänä Ukrainan rauhan takaamista, jota korostettiin puheilla EU-joukoista ja yhteisestä Euroopan unionin armeijasta. Turvallisuuden toive tuli esiin myös pakote-uutisissa, joissa etenkin Suomi ja entiset neuvostomaat ilmaisivat useasti huolensa omasta turvallisuudestaan, jos Venäjä ryhtyy vastapakotteisiin. Samalla pelättiin kansalaisten puolesta, sillä kaikki kyseiset maat sijaitsevat Venäjän välittömässä läheisyydessä. Rauha taas kattoi kolmanneksi suurimman osuuden eli 20 prosenttia aineistossani esiintyneistä arvoista. Ukraina-uutisissa ilmeni varsin usein toive rauhasta, joka linkittyi tiiviisti yhteen turvallisuuden kanssa. EU halusi pakote-toimillaan saada Venäjän perääntymään Ukrainasta, jonne taas haluttiin tuoda rauhaa.

Kategoria *muut* kattaa varsin hajanaisen joukon muutamia kertoja ilmentyneitä arvoja. Tähän kategoriaan on koodattu kaikki sellaiset uutisissa esiintyneet arvot, jotka eivät sopineet valmiiksi määriteltyihin kategorioihin. Kategorian *muut* arvoista useimmin ilmeni demokratia, ihmisoikeudet sekä tasa-arvo, joista puhuttiin monenlaisissa yhteyksissä. Demokratian vaade esiintyi useimmiten vaaliuutisten yhteydessä niin, että joko Helsingin Sanomien toimittajat tai ehdolla olevat poliitikot toivoivat kansalaisten äänestävän. Monet lehden uutiset olivat myös niin sanotusti opettavaisia, joissa kerrottiin EU:n toiminnasta ja siitä, mitä euroedustajat oikeastaan tekevät.

Ihmisoikeuksista puhuttiin myös monissa yhteyksissä, esimerkiksi keskusteltaessa Turkin mahdollisesta EU-jäsenyydestä. Monien aiheesta keskustelevien kanta oli se, ettei Turkin ihmisoikeustilanne ole tällä hetkellä sellainen, että maa voisi integroitua Eurooppaan. Myös tässä yhteydessä vedottiin demokratiaan, sillä monessa yhteydessä todettiin, ettei Eurooppaan voi päästää enää yksinvaltiaita – jolla viitattiin Turkin pääministeriin.

”Toisen syyn EU-sopimattomuudelle on Turkin pääministeri Recep Tayyip Erdogan osoittanut viime aikoina varsin selvästi esimerkiksi estämällä kansalaisilta pääsyn Twitteriin ja Youtubeen. Eurooppaan ei haluta enää yhtään yksinvaltiasta.” (3.4., A35)

Myös tasa-arvo, niin taloudellinen kuin sukupuoltenvälinenkin, tuli esille muutamissa uutisissa. Esimerkiksi eräs Helsingin Sanomien toimittaja oli kirjoittanut tekstin siitä, mitä naisten tulisi tietää eurokriisistä. Tekstissä pohdittiin muun muassa sitä, miksi kriisi tuntuu vaikuttavat enemmän miehiin kuin naisiin. Eräässä toisessa uutisessa kerrottiin kaikkien europarlamentaarikoiden nostavan työstään samaa palkkaa. Uutisen tarkoituksena oli korostaa

Euroopan unionin tasa-arvoisuutta ja osoittaa, että kaikissa jäsenmaissa tilanne ei ole edelleenkään yhtä hyvä.

Olen tässä luvussa kirjoittanut auki sisällön erittelyn avulla saamiani tuloksia tutkimuskysymys ja kategoria kerrallaan. Seuraavassa luvussa analysoin tulosten merkitystä ja yhdistelen tuloksia laajemmaksi kokonaisuudeksi. Näin pystyn vastaamaan lopulta laajempiin tutkimuskysymyksiini, joihin tässä tutkimuksessa on pyritty vastaamaan. Luvussa 8 pohdin tekemiäni valintoja, tutkimukseni reliabiliteettia sekä esitän mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

7 POHDINTA

Luvussa 6 olen selittänyt tässä tutkimuksessa käytetyn metodin avulla saatuja tuloksia mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Samalla olen pyrkinyt selittämään, miten tulokset on saatu ja mistä ne johtuvat. Vaikka tässä tutkimuksena metodina käytetty sisällön erittely ei itsessään vastaa kysymykseen miksi, perusteluni pohjautuvat aineistooni kuuluviin uutisiin, niissä käsiteltyihin aiheisiin ja ajankohtaan, jolta uutiset on poimittu. Uutisissa käsitellyt asiat ja aiheet laajemmassa kontekstissa selittävät parhaiten tässä tutkimuksessa esiteltyjä tuloksia.

Tässä luvussa vastaan kahteen tämän tutkimuksen päätutkimuskysymykseen: millainen on Helsingin Sanomien Euroopan unioni ja miten uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta, jos ne rakentavat sitä ollenkaan?

7.1. Millainen on Helsingin Sanomien EU?

Helsingin Sanomien uutisissa Euroopan unioni nähtiin kaikkein useimmin poliittisena kokonaisuutena. EU-uutiset olivat varsin analyttisiä ja haastateltavia oli vain vähän. Kaikkein useimmin uutisissa pääsivät ääneen kuitenkin suomalaiset poliitikot sekä suomalaiset asiantuntijat. Poliitikkojen korostunutta roolia selitettiin uutisissa esimerkiksi sillä, että vaaleissa keskityttiin tarkoituksella enemmän henkilöihin kuin aikaisemmin. Yleisesti ajateltiin, että jos vaalit henkilöityisivät enemmän, ne kiinnostaisivat enemmän myös kansalaisia. Samalla korostettiin, että esimerkiksi Suomessa EU-vaalien ehdokaslistat olivat ”kovemmat” kuin koskaan aikaisemmin, sillä tunnettuja poliitikkoja oli ehdolla niin paljon.

Se, että suomalaiset tahot pääsivät uutisissa ääneen niin usein, ei sinänsä ole yllätyksellistä ottaen huomioon, että eurooppalaisuuden tunteen heikkoa tasoa perustellaan usein eurooppalaisen median puutteella (ks. esim. Mörä 1999 ja Mörttinen 2000). Tässäkin tutkimuksessa tarkastelun kohteena on ollut suomalainen sanomalehti, joten EU-uutisten sitominen suomalaisiin on kiinnostavuuden kannalta luonnollista. Kansalaiset kokevat EU:n ja varsinkin unionin päätöksenteon usein monimutkaiseksi ja etäiseksi verrattuna esimerkiksi oman kotimaan politiikkaan ja päätöksentekoon (Alastalo 1996, 143). Poliittisen

kokonaisuuden lisäksi EU määriteltiin useimmiten joko talouden tai maantieteen kautta. Palaan näihin määritelmiin hieman myöhemmin tässä kappaleessa.

Vaikka uutisissa oli vain vähän haastatteluja, toimijoita oli sitäkin enemmän johtuen uutisten analyttisestä luonteesta. Kaikkein aktiivisimpia toimijoita olivat EU-maat, etenkin Suomi, Saksa ja Britannia. Saksan aktiivisuus ei yllätä, sillä maa on kuitenkin EU:n vaikutusvaltaisin kokonsa vuoksi. Lisäksi Saksan liittokansleri Angela Merkelillä on varsin paljon valtaa EU asioissa. Britannia taas oli uutisissa usein EU-kriittisten puolueidensa vuoksi sekä siksi, että maan pääministeri David Cameron vastusti luxemburgilaisen Jean-Claude Junckerin nimitystä komission johtoon. Suomen runsasta esiintymistä selittää se, että kyseessä oli suomalainen lehti sekä se, että Suomi pelkäsi Venäjä-pakotteiden vaikutuksia muita EU-maita enemmän. Toiseksi aktiivisimpia olivat EU-instituutiot eli komissio, neuvosto, parlamentti sekä Euroopan keskuspankki. Tämän jälkeen aktiivisimpia olivat EU-maiden poliitikot sekä suomalaiset poliitikot. Poliittisten toimijoiden aktiivisuus uutisissa tukee sitä, että EU määriteltiin useimmiten poliittiseksi kokonaisuudeksi.

Poliittista määritelmää tukee myös tutkimukseni kolmas tarkastelun kohde, uutisten teemat. EU-uutisissa puhuttiin kaikkein useimmin politiikasta, mikä ei tarkasteltavaan ajankohtaan nähden ole myöskään yllättävää. Samaan ajankohtaan mahtui kuitenkin vaalien ohella myös Ukrainan kriisi sekä EU:n Venäjälle asettamat pakotteet. EU:lla on ollut Ukrainan kriisissä varsin keskeinen rooli, mikä selittää myös poliittisten uutisten runsasta esiintymistä. Poliitiikan lisäksi eniten uutisoitiin taloudesta, mikä osittain selittyy myös Ukrainan kriisillä. Venäjä-pakotteiden pelättiin joissain EU-maissa vaikuttavan suurestikin maiden talouksiin, samalla myös itse pakotteet olivat taloudellisia. Toiseksi Euroopan keskuspankki oli keväällä 2014 tekemässä historiallista stressitestiä euromaiden pankeille, mikä lisäsi talousuutisten määrää. Monissa uutisissa puhuttiin myös eurokriisistä, vaikka kriisi olikin jäänyt Ukrainan kriisiin varjoon. Eurokriisistä on uutisoitu Suomessa varsin tasaisesti sen puhkeamisesta lähtien (ks. esim. Harjuniemi & Herkman 2012). Nyt kriisiuutisoinnin keskiössä olivat Portugali ja Kreikka, joiden taloudelliset ongelmat jatkuivat tuolloin edelleen.

Mitä nämä tulokset sitten tarkoittavat? Luvussa 2 olen määritellyt Euroopan unionin sekä Euroopan aiempien tutkimusten pohjalta maantieteelliseksi, poliittiseksi ja kulttuuriseksi kokonaisuudeksi (ks. esim. Williams, Piazza & Giuliani 2012 ja Marchi & Partington 2012). Yksi tutkimukseni merkittävimmistä tuloksista onkin se, että ainoastaan kolme prosenttia

kaikista löytämisistä määritelmistä oli kulttuurisia. Tämän tutkielman pohjalta voidaan sanoa, ettei Euroopan unionia juurikaan määritellä kulttuurin kautta. Kiinnostavaa kuitenkin oli myös se, että vaikka itse kulttuurisia määritelmiä oli vähän, uutisissa esiintyi paljon eurooppalaisia arvoja, kuten rauha, vakaus, turvallisuus, yhtenäisyys sekä demokratia ja ihmisoikeudet. Eurooppalaisuuden voisikin siis sanoa heijastuvan ennemminkin arvojen kautta (ks. esim. Biedenkopf 2006). Arvoja esiintyi eniten Ukrainan kriisistä uutisoidessa, jolloin korostettiin sitä, että EU:n ja sen jäsenmaiden tulee toimia yhdessä kriisin ratkaisemiseksi. Yhteisyyden lisäksi korostettiin rauhan ja turvallisuuden tärkeyttä sekä Ukrainassa että EU:n jäsenmaissa. Arvojen merkitystä käyn läpi tarkemmin luvussa 7.2.

Maantieteellisten määritelmien ongelmana taas on aiemman tutkimuksen perusteella pidetty sitä, ettei kukaan oikein osaa sanoa, missä maantieteellisen Euroopan rajat kulkevat. Ruonala (2011) esimerkiksi on ollut vahvasti sitä mieltä, ettei Eurooppaa ja Euroopan unionia tulisi rinnastaa keskenään, sillä Euroopan rajat ulottuvat EU:ta laajemmalle. Tutkimukseni pohjalta voin kuitenkin todeta, että Helsingin Sanomien uutisissa EU ja Eurooppa rinnastettiin keskenään lähes poikkeuksetta. Samassa uutisessa saatettiin puhua sekä Euroopan unionista, EU-maista että Euroopasta yleisesti.

Kulttuuristen määritelmien vähäisen määrän perusteella voisikin sanoa, että ehkä parempi määritelmä EU:lle voisi olla talous. Aineistoni uutisissa EU määriteltiin kolmanneksi useimmin taloudelliseksi kokonaisuudeksi. Joissain uutisissa jopa vihjattiin, että eurosta on tullut Euroopalle ja EU:lle niin tärkeä, että EU on jakautunut sisäisesti euromaihin ja muihin EU-maihin. Näistä euroalue muodostaa EU:n keskiön, kun muilla mailla on vähemmän painoarvoa. Myös Euroopan keskuspankki oli uutisissa varsin aktiivinen toimija ja euromaat nähtiin myös Helsingin Sanomien uutisissa usein ”meinä”, kun muut EU-maat luokiteltiin ”muiksi” (ks. luku 6.2.2.).

Pro gradu -tutkielmani ensimmäiseen pääkysymykseen voi siis vastata seuraavalla tavalla: Helsingin Sanomat tarjoaa meille Euroopan unionin, joka ennen kaikkea poliittinen, mutta myös maantieteellinen ja taloudellinen kokonaisuus. EU:n äänellä puhuvat pääsääntöisesti jäsenmaiden poliitikot, asiantuntijat sekä EU-instituutiot, mikä tukee poliittisen määritelmän ensisijaisuutta. Poliittisen EU:n keskiössä ovat komissio, parlamentti sekä Euroopan keskuspankki.

7.2. Miten uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta?

Media tarjoaa meille samaistuspohjia tuomalla esiin samankaltaisia arvoja kuin meillä itsellämmekin on (Mustonen 2000, 119-122). Jaetut identiteetit sekä kuvitteelliseksi ymmärrettävä kansallinen ovat mahdollisia vain symbolisena nähtävän yhteisyyden kautta. (Valtonen 2000, 73-75). Eurooppalaisen yhteisyyden tunteen tasoa on kuitenkin pidetty varsin heikkona, koska yhteinen eurooppalaista näkökulmaa korostava media puuttuu. Tämän vuoksi eurooppalainen näkökulma jää kansalaisille usein varsin vieraaksi, sillä kansallisten medioiden sanotaan korostavan kansallista näkökulmaa. (Mörä 2008, 91-96; Mörttinen 2000, 113.)

Olen tässä tutkimuksessa tarkastellut myös sitä, mistä näkökulmasta Helsingin Sanomien EU-uutiset on kirjoitettu. Helsingin Sanomat on pitkään ollut EU:n asialla, mikä selittää myös sitä, että suurin osa aineistoni uutisista oli kirjoitettu eurooppalaisesta näkökulmasta. Harjuniemen ja Herkmanin (2012) tekemä tutkimus eurokriisiuutisoinnista osoitti, että esimerkiksi eurokriisin käsitteleminen yhteisenä kriisinä suomalaisessa mediassa on vahvistanut eurooppalaista identiteettiä. Samaa voi sanoa omassa aineistossani esiintyneestä Ukrainan kriisistä: EU:n ja sen jäsenmaiden nähtiin seisovan yhteisessä rintamassa ja kriisin hoitamista pidettiin EU:n tärkeimpänä tehtävänä. Vaikka suomalainen näkökulma ilmeni myös suhteellisen usein, useimmissa uutisissa esiintyi kumpikin näkökulma. Uutisia, joissa oli pelkästään suomalainen näkökulma, esiintyi aineistossani varsin vähän.

Vaaleja edeltävä vuosi 2013 oli EU:n kansalaisuuden teemavuosi, jonka tarkoituksena oli herättää kansalaisten kiinnostusta äänestämiseen. Myös Helsingin Sanomissa korostettiin äänestämisen tärkeyttä, mikä heijastui eurooppalaisen näkökulman runsaaseen esiintymiseen. Uutisissa uskottiin, että tunnettujen poliitikkojen ehdokkuus vaaleissa lisäisi äänestysintoa, koska vaalien henkilöityminen toisi niitä lähemmäs kansalaisia. Toukokuussa käydyt europarlamenttivaalit nähtiinkin uutisissa ennen kaikkea eurooppalaisina vaaleina, joihin kaikilla EU:n kansalaisilla oli velvollisuus osallistua. Vaikka lehti uutisoi vaaleista varsin paljon ja kehotti kansalaisia suoraan äänestämään, vaalien äänestysprosentti ei Suomessa, eikä muissakaan EU-maissa, noussut kovinkaan korkeaksi. Vaalien jälkeistä uutisointia, etenkin toimittajien kirjoittamia kolumneja, leimasikin ihmetys siitä, miksei kansa innostunutkaan vaaleista.

Eurooppalaisen näkökulman korostuminen tuli esiin myös tarkastellessani uutisten identiteettejä, siis erotteluja ”meihin” ja ”muihin”. Kaikista useimmin ”meiksi” määriteltiin Euroopan unioni tai sen jäsenmaat. Schlesingerin (1997, 68) mukaan kansallista identiteettiä tuotetaan mediassa juuri sillä, että ”muiden” osoitetaan olevan muita, sekä korostamalla oman identiteetin keskeisimpiä piirteitä. Tällaisina keskeisinä piirteinä voidaan pitää tutkimukseni aineistossa esiintyneitä arvoja, joista tärkeimpänä pidettiin selvästi yhteisyyttä. Myös rauha ja turvallisuus olivat eurooppalaisen identiteetin keskiössä. Rauhan ja turvallisuuden arvojen tärkeyttä kuvastaa myös se, että kaikkein useimmin ”muiksi” leimattiin Venäjä, joka tuolloin järjestytti rauhaa Ukrainassa ja Euroopassa. EU-tasolla ja EU:n jäsenmaissa Venäjän toiminta tuomittiin, ja maata patistettiin lopettamaan kriisin lietsominen. Tässä taas korostettiin EU-maiden ja EU:n yhtenäisyyttä, sillä seisomalla yhteisessä rintamassa paine Venäjää kohtaan olisi tarpeeksi vahva.

Mainitsin luvussa 7.1., että kulttuurisia määritelmiä löytyi aineistostani varsin vähän, kun taas arvoja oli löydettävissä lähes jokaisesta uutisesta. Eurooppalaisuuden heikkoa tasoa on perusteltu yhteisen median puutteen lisäksi sillä, ettei Euroopalla ole varsinaista yhteistä kulttuuria tai historiaa (Saarikoski 2002, 32-38; Tiilikainen 2002, 73). Kulttuuri vaihtelee myös EU:n sisällä jäsenmaasta toiseen, eikä esimerkiksi voida sanoa, että suomalaiset ja italialaiset jakaisivat saman kulttuurin. (ks. esim. Ruonala 2011.) Eurooppalaisuuden voidaan jossain määrin katsoa muodostuvan ennemminkin yhteisten ja jaettujen arvojen kautta, jotka vaihtelevat paljon vähemmän Euroopan ja EU-maiden välillä (ks. esim. Biedenkopf 2006).

Suhtautuminen ”muihin” oli aineistoni uutisissa pääosin kriittistä tai negatiivista, mitä selittää Ukrainan kriisi sekä vastakkainasettelu EU:n ja Venäjän välillä. Toinen merkittävä vastakkainasettelu löytyi EU-myönteisten ja EU-kriittisten tahojen välillä, mikä korostui etenkin vaaliuutisoinnissa. Suomessa korostettiin muun muassa sitä, että maamme EU-myönteisin puolue kokoomus pärjäsikin vaaleissa EU-kriittisiä puolueita paremmin. Euroopan tasolla uutisissa puhuttiin siitä, ettei EU-kriittisten puolueiden pärjääminen vaaleissa tarkoita mitään parlamentin toiminnan kannalta; EU-kriittiset puolueet ovat hajanaisia, kun taas EU-myönteisten rintama on vahva ja yhtenäinen. Trendi on yleinen suomalaisessa mediassa, sillä myös aiemmat tutkimukset osoittavat, että suhtautuminen EU-kriitikoihin on aina ollut vähättelevää. Toimittajat ovat olleet Suomessa varsin EU-myönteisiä, mikä on ilmennyt muun

muassa siinä, että EU-kritiikkiä on ajoittain pidetty jopa naurettavana. (Hellsten 1997, 122; Vallaste 2013, 74-76, 92-96.)

Kaiken kaikkiaan Helsingin Sanomien uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta suosimalla eurooppalaista näkökulmaa. Tämä ilmenee myös lehden tekemisissä erotteluissa ”meihin” ja ”muihin”, joissa ”me”-identiteetin keskiössä on EU, jonka ulkopuolella olevat ovat muita. Meiksi luokiteltavat jakavat keskenään samanlaiset arvot, toimivat yhdessä ja huolehtivat toisistaan. EU-aiheita pidetään lehdessä myös varsin tärkeänä asiana, mikä tukee tutkimukseni tulosta siitä, että uutiset todella rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta. EU-uutisia oli varsin paljon ja lehti halusi kannustaa EU:n kansalaisia äänestämään ja osallistumaan EU:n toimintaan. Samalla lehti jakoi runsaasti tietoa sekä EU:n että sen instituutioiden toiminnasta.

8 LOPUKSI

Olen tässä tutkimuksessa selvittänyt erilaisten kysymysten avulla sitä, miten Euroopan unioni Helsingin Sanomissa määritellään ja miten lehden uutiset rakentavat eurooppalaista solidaarisuutta. Laajan aineistoni vuoksi päädyin valitsemaan tutkimukseni metodiksi määrällisen sisällönanalyysin. Kuten kaikilla metodeilla, sisällön erittelyllä on kuitenkin rajansa, eikä sen kautta pystytä esimerkiksi vastaamaan siihen, miksi jokin asia on niin kuin on. Useimmissa sisällön erittelyä käyttävissä tutkimuksissa käytetään apuna jotain laadullista analyysimetodia, jotta tuloksista saadaan kattavampia. Tässä tutkimuksessa olen kuitenkin tyytynyt käyttämään vain yhtä metodia, joka on parhaiten vastannut tutkimukseni tavoitteisiin.

Metodin rajallisuudesta huolimatta olen joissain tapauksissa vastannut kysymykseen miksi, sillä syy-yhteys on ollut valitsemaan ajankohtaani nähden selvä eikä niinkään tulkinnanvarainen. Jos olisin selittänyt pelkästään sitä, mitä olen aineistostani löytänyt, tulokset olisivat paljon yksipuolisempia ja jättäisivät monia avonaisia kysymyksiä. Laadullisen analyysin lisäarvosta tähän tutkimukseen voi siis olla montaa mieltä, mutten kuitenkaan nähnyt sellaisen tekemistä tarpeelliseksi. Jos olisin joutunut tulkitsemaan tekstejä laajemmin vastatakseni kysymykseen miksi, laadullisen analyysimenetelmän käyttäminen olisi ollut ehdottomasti tarpeen.

Toinen tämän tutkimuksen rajoitus liittyy luonnollisesti valitsemaani ajankohtaan. Halusin ottaa vaalikevään tarkasteluni kohteeksi juuri siitä syystä, että vaalit heijastelevat EU:n kansalaisuutta, sillä kansalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa äänestämällä. Samaan aikaan meneillään oli yksi Ukrainan kriisin kriittisimmistä vaiheista, sillä lisäpakotteista keskusteltiin runsaasti. Pakotteet aiheuttivat huolta sekä Suomessa että muissa Venäjän naapurimaissa. Nämä kaksi tapahtumaa vaikuttivat merkittävästi siihen, että poliittisia uutisia ja määritelmiä oli aineistossani niin paljon. Jos nyt lähtisin tekemään tutkimustani uudelleen, ottaisin todennäköisesti mukaan vertailun vuoksi myös jonkin toisen ajanjakson tai vaihtoehtoisesti olisin jakanut valitsemani kolme kuukautta eri vuodenaikoihin. Toisaalta vuonna 2014 kirjoitettiin jatkuvasti Ukrainan kriisistä, joten ajankohtien hajauttaminen ei välttämättä olisi muuttanut saamiani tuloksia kovinkaan merkittävästi.

Vaalien aikana Helsingin Sanomien uutiset olivat varsin analyttisiä, mikä liittyy osittain myös Ukrainan kriisiin. Monissa uutisissa raportoitiin kriisin tai vaalien vaiheista ilman

haastatteluja. Tämä heijastui suoraan tarkastelemiini puhujiin, joita oli aineistossani huomattavan vähän esimerkiksi toimijoihin verrattuna. Jos ajankohta olisi ollut toinen, puhujia olisi saattanut olla huomattavasti enemmän ja toimijoita taas vähemmän. Toisaalta, vaikka määrällinen tutkimus sallii laadullista tutkimusta laajemman aineiston, materiaalin läpikäyminen näin monen kategorian kanssa oli varsin työlästä ja hidasta. Jälkeenpäin ajateltuna kovinkaan paljon pidemmän ajanjakson käsittely ei välttämättä olisi edes ollut tämän tutkimuksen ja sille asetettujen aikarajojen puitteissa mahdollista.

Vaikka tällä tutkimuksella on omat rajoituksensa, se antaa kuitenkin pohjaa tuleville tutkimuksille. Luvussa 8.2. ehdotankin tämän tutkimuksen pohjalta mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Seuraavassa luvussa kerron vielä lisää pro gradu -tutkielmani reliabiliteetista. Solidaarisuutta ja sen ilmentymistä sanomalehdissä on tutkittu varsin vähän, etenkin eurooppalaisesta näkökulmasta. Toivonkin, että tekemäni tutkimus herättäisi kiinnostusta aiheen tarkasteluun myös laajemmassa perspektiivissä.

8.1. Tutkimuksen luotettavuudesta

Sisällön erittelyn tulee olla toistettavissa olevaa tutkimusta, minkä vuoksi tekemäni koodausohjeet ovat luotettavuuden arvioinnissa avain asemassa (Krippendorff 2009, 351-352). Koodausohjeiden tarkoituksena onkin ennen kaikkea toimia työkaluina muille tutkijoille, jotka haluavat tehdä kyseisen tutkimuksen joko uudelleen tai lisätä siihen jotain tietoa. Ne kertovat kaikkein yksinkertaisimmassa muodossa sen, mihin tutkimusta tehdessä tulee kiinnittää huomiota. Tämän vuoksi myös tässä tutkimuksessa käytetty koodausohje esimerkikikoodauksineen löytyy kokonaisuudessaan liitteistä 2 ja 3.

Toinen merkittävä seikka koskee tutkimuksen luotettavuutta. Berelson (emt.) määrittelee itsekin, että sisällön analyysin tulisi olla mahdollisimman objektiivista. Tutkijan oma subjektiivisuus tulisi siis minimoida, jotta sisällöstä voidaan saada mahdollisimman objektiivinen kuvaus. Seppäsen (2005, 45) mukaan tutkimuksen luotettavuus taas riippuu aineiston koodaamisen johdonmukaisuudesta, yksiselitteisyydestä sekä toistettavuudesta. Luotettavuus voidaan tarkistaa esimerkiksi antamalla osa aineistoa jonkun toisen koodattavaksi. Tämän jälkeen katsotaan, ovatko tulokset prosentuaalisesti yhtäpitäviä. Tämä saattaa kuulostaa yksinkertaiselta, mutta tämän tutkimuksen kannalta ilmenee kaksi

ongelmaa: koodaajan kouluttaminen ja vapaaehtoisen koodaajan löytäminen. Koodaajan kouluttaminen on tärkeää tulosten kannalta siksi, että tekstistä pitää etsiä täysin samanlaisia asioita. Tämän vuoksi koodaajien kouluttaminen etsimään tutkijan kanssa samoja asioita tekstistä on usein työlästä ja aikaa vievää. Koska kyseessä on pro gradu -tutkielma, aikaa ja resursseja on varsin rajallisesti, minkä vuoksi koodaajan kouluttaminen ei tullut tämän tutkimuksen puitteissa kysymykseen. Toinen ongelma liittyy siihen, etten uskonut löytäväni ketään, joka vapaaehtoisesti ryhtyisi koulutettavakseni ja sen jälkeen koodaamaan aineistoa uudelleen.

Koska uudelleen koodaaminen on kuitenkin luotettavuuden vuoksi tarpeen, päädyin seuraavaan ratkaisuun: varmistaakseni havaintojeni toistettavuuden, palasin aineistooni kahden viikon tauon jälkeen. Menetelmää, jossa sama koodaaja käy aineiston läpi useampaan otteeseen, kutsutaan intra-individuaaliseksi reliabiliteetin testaamiseksi. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että ensimmäisen analyysikierroksen jälkeen jätin aineistoni muutamaksi viikoksi rauhaan, jonka jälkeen palasin tekemään saman koodauksen uudelleen. Tällä tavalla näin, tuleeko uudelleenkoodauksesta samankaltaisia tuloksia kuin ensimmäisellä kerralla. Lisäksi pystyin varmistamaan, että tutkimukseni valmistui aikataulussa. Näin on toimittu myös pro gradu -tutkielmissa, joissa on käytetty samaa metodologiaa.

Koodasin aineistoni ensimmäistä kertaa helmikuun 2015 alkupuolella. Ensimmäisen tarkistuskierron tein kaksi viikkoa tämän jälkeen, siis helmikuun lopulla. Koska reliabiliteetti on sisällön erittelyä käyttävissä tutkimuksissa tärkeä asia, päätin suorittaa testauksen vielä toisen kerran kaksi viikkoa toisen tarkistuksen jälkeen maaliskuun puolivälissä. Tässä tutkimuksessa käytetty aineisto koostui yhteensä 245 uutisesta, joista koodasin uudelleen kymmenen prosenttia eli 25 uutista. Uutiset valitsin sattumanvaraisesti niin, että jokaiselta tarkastelemaltani kuukaudelta tuli kuitenkin uutisia mukaan. Pietilän (1976, 239) mukaan luotettavana voidaan pitää sellaista tutkimusta, jonka reliabiliteettiprosentti on 90 prosentin tienoilla. Myös sellaisia tutkimuksia, joissa luotettavuusprosentti ylittää 80 prosenttia, voidaan pitää melko luotettavina. Toisen tarkistuskierron jälkeen sain pro gradu -tutkielmani reliabiliteettiprosentiksi 91,2, mitä voidaan pitää korkeana. Luotettavuutta olisi toki lisännyt se, että olisin käyttänyt apunani ulkopuolisia koodaajia. Kuten jo aiemmin totesin, se ei kuitenkaan ollut tämän tutkimuksen puitteissa mahdollista. Siitä huolimatta tutkimukseni reliabiliteettia voidaan pitää varsin hyvänä.

8.2. Jatkotutkimus

Solidaarisuutta, etenkin eurooppalaisella tasolla, on tutkittu yllättävän vähän, minkä vuoksi tietoa eurooppalaisen identiteetin esiintymisestä mediassa oli varsin vaikea löytää. Olen tässä tutkimuksessa selvittänyt eurooppalaisen solidaarisuuden rakentumista eurovaalien aikaan, mutta olisi mielenkiintoista selvittää samaa myös muilta aikakausilta. Mielenkiintoista olisi esimerkiksi verrata, onko eurooppalaisen solidaarisuuden tasolla ilmennyt muutoksia EU-jäsenyysäänestyksen jälkeen tai vaikka euron käyttöönoton aikaan. Euron käyttöönotto yhdisti Suomen kuitenkin vahvemmin Eurooppaan, minkä vuoksi olisi kiinnostavaa selvittää, miten vahvana eurooppalaisuutta tuolloin pidettiin.

Toinen mielenkiintoinen vertailututkimus oli se, miten EU:n määritelmät ovat muuttuneet vuosien saatossa. Onko EU määritelty eri tavalla ennen jäsenyyttä tai euroon liittymisen myötä? Myös uutisissa ääneen pääsevien tahojen kannalta olisi kiinnostavaa selvittää, miten EU:n vaikutusvaltaisimpana päättäjänä pidetyn Angela Merkelin rooli on jäsenyyden aikana muuttunut. Samalla voisi toki tarkastella myös sitä, millaisessa roolissa Saksan liittokansleri yleensäkin esiintyy ja millaisilla keinoilla hänen asemaansa korostetaan. Kevään 2014 vaaleja pidettiin erikoisina siitä syystä, että mediassa pyrittiin tarkoituksella henkilövaaleihin. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa todettiin, että yleisesti ajateltiin kansalaisten kiinnostuksen heräävän, jos vaalit henkilöityisivät enemmän. Myös tähän nojaten eri poliitikkojen asemaa EU-uutisissa olisi varsin hedelmällistä tutkia lähemmin.

Myös eri EU-instituutioiden roolit ovat varmasti muuttuneet unionin olemassaolon aikana. Esimerkiksi oman ajankohtani uutisissa korostettiin parlamentin kasvanutta valtaa komissioon nähden, vaikka komissio pääsi uutisissa edelleen useasti esille. Tätä asetelmaa voisi tutkia enemmänkin esimerkiksi siltä kantilta, mitä instituutiota on milloinkin pidetty tärkeimpänä.

Koska oman tutkimukseni ajankohta sijoittui vaaleihin, myös aiempia EU-vaaleja olisi hyvä tarkastella. Vuoden 2014 vaalit olivat siitä mielenkiintoiset, että vuosi 2013 oli ollut EU-kansalaisuuden teemavuosi. Teemavuoden avulla pyrittiin herättelemään kansalaisten kiinnostusta sekä EU:ta että tulevia vaaleja kohtaan. Myös Helsingin Sanomissa todettiin, että lehti haluaa herättää EU:n kansalaisia äänestämään. Lopulta kikka ei kuitenkaan toiminut, sillä äänestysprosentti ei Suomessa juurikaan noussut aikaisemmista. Olisi kiinnostavaa tarkastella sitä, miten Suomen ja muiden EU-maiden äänestysaktiivisuus on vuosien saatossa

muuttunut, ja miten vaaleista on yleensä uutisoitu. Voisikin vertailla keskenään sitä, miten vaalikirjoittelu on esimerkiksi Suomen EU-jäsenyyden aikana muuttunut; onko aiemmin uutisoitu enemmän tai vähemmän ja millaisia äänestysprosentteja muina vuosina on ollut?

Olen tässä tutkimuksessa raottanut myös ovea suomalaisen median EU-määritelmiin. Kyseessä on kuitenkin pro gradu -tutkielma, eivätkä tulokseni ole yleistettäviä. Aineistooni vaikutti oleellisesti myös valitsemani ajankohta, joka sijoittui kahteen poliittisesti EU:n kannalta merkittävään tapahtumaan. EU:n määritelmiä voisikin tutkia ja vertailla eri ajankohdilta, jotta saataisiin yleistettävämpiä tuloksia.

Mielestäni kaikki tutkimus, joka liittyy niinkin tärkeään asiaan kuin Euroopan unioniin, on hedelmällistä ja kannattavaa. Suomi on ollut EU:n jäsen jo pitkään, me olemme EU:n kansalaisia ja EU:n päätöksenteko vaikuttaa elämiimme ja oman maamme päätöksentekoon. Siksi näin tärkeää asiaa ei mielestäni voi tutkia liikaa. Myös tämän tekemäni tutkimuksen siirtäminen toiseen ajankohtaan olisi järkevää ja kannattavaa. Kuten Eurooppalainen Suomi ry:n puheenjohtaja Riitta Myller on aikoinaan todennut, me kaikki yhdessä muodostamme yhteisen Euroopan (Eurooppalainen 1/2013, 2).

KIRJALLISUUS

- AIM Research Consortium. 2006. Understanding the Logic of EU Reporting in Mass Media. Analysis of EU Media Coverage and Interviews in Editorial Offices in Europe. Working Papers 3/2007. Bochum/Freiburg: Projekt Verlag.
- Andersson, B. 2007. Kuvitellut yhteisöt. Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, S. 2013a. EU-kansalaisuuden pitkä historia. Eurooppalainen 2/2013, 11.
- Anttila, S. 2013b. EU-kansalaisuus, media ja julkinen keskustelu. Eurooppalainen 2/2013, 13.
- Alastalo, M. 1996. ”Ei tuoda totuutta julki”. Rahvaan mediakritiikki EU-uutisoinnissa. Teoksessa Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia. Toim. Heikki Luostarinen, Ullamaija Kivikuru ja Merja Ukkola. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Barnard, C. 2010. Solidarity and the Commission's 'Renewed Social Agenda'. Teoksessa Promoting Solidarity in the European Union. Toim. Malcolm Ross ja Yuri Borgmann-Prebil. Oxford University.
- Berelson, B. 1952. Content Analysis in Communication Research. Glencoe: The Free Press.
- Biedenkopf, K. 2006. United in Diversity. What Holds Europe Together? Teoksessa What Holds Europe Together? Toim. Krzysztof Michalski. Budapest: Central European University Press.
- Croucher, S. & Cronn-Mills, D. 2015. Understanding Communication Research Methods. A Theoretical and Practical Approach. New York: Routledge.
- Dugalès, N. & Tucker, G. 2012. Representations of representations. European institutions in the French and British press. Teoksessa European Identity. What the Media Say. Toim. Paul Bayley ja Geoffrey Williams. Oxford University Press.
- Eurobarometer 2012. Two years to go to the 2014 European elections. GESIS, Eurobarometer Data Service.
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00191b53ff/Eurobaromtre.html?tab=2012_4 (viitattu 27.1.2015)
- Eurobarometer 2012. Flash Eurobarometer 365. European Union Citizenship. TNS Opinion & Social. http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_365_en.pdf (viitattu 1.12.2014)
- Euroopan yhteisöjen komissio. 2006. Valkoinen kirja eurooppalaisesta viestintäpolitiikasta.

- Bryssel: Euroopan komissio.
http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_fi.pdf (viitattu 3.12.2014)
- Fiske, J. 1992. Merkkien kieli. Johdatus viestinnän tutkimukseen. Suomeksi toim. Veikko Pietilä, Risto Suikkanen & Timo Uusitupa. Tampere: Vastapaino.
- Harjuniemi, T. & Herkman, J. 2013. Eurokriisi suomalaisissa sanomalehdissä 2010-2012. Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Sosiaaliteiden laitos. Helsingin yliopisto. Helsinki: Unigrafia.
- Hellsten, I. 1997. Metaforien Eurooppa. Näkökulmia suomalaiseen EU-journalismiin. Tampere: Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos.
- Holmberg, J. 2004. Etusivun politiikkaa. Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehtiutisissa 1987-2003. Journalistiikan väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos.
- Huuska, N. 2013. Mistä Euroopan kansalaisten teemavuodesta on kysymys? Eurooppalainen 1/2013, 5.
- Ikäheimo, H-P. 2013a. Me olemme Eurooppa. Eurooppalainen 1/2013, 2.
- Ikäheimo, H-P. 2013b. EU:n kansalainen, tiedätkö oikeutesi? Eurooppalainen 1/2013, 8-9.
- Ikäheimo, H-P. 2013c. Huoli EU-journalismista. Eurooppalainen 2/2013, 12.
- Kiljunen, K. 2005. Euroopan unionin perustuslaki. Helsinki: Edita.
- Kivikuru, U. 2000. Kansalaisten yhteisyys ja ”he”. Teoksessa Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan. Toim. Helena Tapper. Helsinki: Yliopistopaino.
- Krippendorff, K. 2004. Content Analysis. An Introduction to Its Methodology (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage.
- Kunelius, R., Noppari, E. & Reunanen, E. (toim.) 2009. Media vallan verkoissa. Journalismin tutkimusyksikkö. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja/ Sarja A 112/2009.
- Marchi, A. & Partington, A. 2012. Does “Europe” have a common historical identity? Teoksessa European identity. What the media say. Toim. Bayley, Paul & Williams, Geoffrey. Oxford University Press.
- Mattila, M. 2002. Päätöksenteko tulevaisuuden EU:ssa. Teoksessa Euroopan rajat. Laajentuva Euroopan unioni. Toim. Tapio Raunio ja Teija Tiilikainen. Helsinki: Gaudeamus.
- Moisio, S. 2002. Rajat, identiteetti ja valta. Laajentumisen poliittinen maantiede. Teoksessa Euroopan rajat. Laajentuva Euroopan unioni. Toim. Tapio Raunio ja Teija Tiilikainen. Helsinki: Gaudeamus.

- Moring, T. 2000. Euroopan vähemmistökielet ja uusi viestintä: uhka ja mahdollisuus. Teoksessa *Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan.* Toim. Helena Tapper. Helsinki: Yliopistopaino.
- Mustonen, A. 2000. *Mediapsykologia.* Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Mörttinen, M. 2000. Media. Tiedonvälittäjänä, opettajana, pelinappulana. Teoksessa *EU ja Suomi. Unionijäsenyyden vaikutukset suomalaiseen yhteiskuntaan.* Toim. Tapio Raunio ja Matti Wiberg. Helsinki: Edita.
- Mörä, T. 1999. *EU-journalismin anatomia. Mediasisältöjä muokanneet tekijät ennen kansanäänestystä 1994.* Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Viestinnän laitoksen julkaisuja.
- Mörä, T. 2008. *Julkisuuden ihanteet ja journalismin arki: Brysselin-kirjeenvaihtajat EU-koneiston ja kansalaisten välissä.* Teoksessa *Onko Eurooppa olemassa? Näkökulmia eurooppalaiseen julkisuuteen ja demokratiaan.* Toim. Hannu Nieminen, Kari Karppinen ja Tuomo Mörä. Gaudeamus: Helsinki University Press.
- Neuendorf, K. 2002. *The Content Analysis Guidebook.* Thousand Oaks: Sage.
- Neuman, W. 2011. *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches.* Boston: Pearson. 7th edition.
- Niznik, J. 2012. *Democracy versus Solidarity in the EU discourse.* Frankfurt: Peter Lang GmbH. International Verlag der Wissenschaften.
- Pew Research 2013. *The New Sick Man of Europe: the European Union.*
<http://www.pewglobal.org/files/2013/05/Pew-Research-Center-Global-Attitudes-Project-European-Union-Report-FINAL-FOR-PRINT-May-13-2013.pdf> (viitattu 27.1.2015)
- Pietilä, P. 2008. *Identiteetti. Savolainen, suomalainen vai eurooppalainen? Eurooppalainen* 1/2008, 5.
- Pietilä, V. 1976. *Sisällön erittely.* Toinen painos. Gaudeamus: Helsinki.
- Puhakka, S. & Ridell, S. 1996. *Politiikkaa ja politiikkaa uutisessa. Hallitus, oppositio ja Helsingin Sanomat.* Teoksessa *Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia.* Toim. Heikki Luostarinen, Ullamaija Kivikuru ja Merja Ukkola. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Raitio, J. 2011. *Euroopan integraatio ja Euroopan unionin rakenteet.* Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
- Raunio, T. & Tiilikainen, T. 2002. *Lopuksi: Laajentuva EU, eheytyvä Eurooppa?* Teoksessa

- Euroopan rajat. Laajentuva Euroopan unioni. Toim. Tapio Raunio ja Teija Tiilikainen. Helsinki: Gaudeamus.
- Ross, M. & Borgmann-Prebil, Y. 2010. Promoting Solidarity in the European Union. New York: Oxford University Press.
- Ruonala, M. 2011. EU-perusteos. 2. uusittu laitos. Helsinki: Ulkoasiainministeriö. Eurooppatiedotus.
- Saarikoski, V. 2002. Euroopan jakautumisen historia itälaajentumisen haasteena. Teoksessa Euroopan rajat. Laajentuva Euroopan unioni. Toim. Tapio Raunio & Teija Tiilikainen. Helsinki: Gaudeamus.
- Sassi, S. 2008. Julkisuus kansalaisten silmin. Teoksessa Onko Eurooppa olemassa? Näkökulmia eurooppalaiseen julkisuuteen ja demokratiaan. Toim. Hannu Nieminen, Kari Karppinen ja Tuomo Mörä. Gaudeamus: Helsinki University Press.
- Schlesinger, P. 1997. Wishful thinking. Cultural Politics, Media, and Collective Identities in Europe. Teoksessa Media in Global Context. A reader. Toim. Sreberny-Mohammadi et al. London/New York/Sydney/Auckland: Arnold.
- Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, J. & Väliverronen, E. 2012. Mediatyhteiskunta. Tampere: Vastapaino.
- Smith, A.D. 1995. Nations and Nationalism in a Global Era. Cambridge: Polity Press.
- Stjernø, S. 2005. Solidarity in Europe. The History of an Idea. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tapper, H. 2000. Johdanto. Teoksessa Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan. Toim. Helena Tapper. Helsinki: Yliopistopaino.
- Thornborrow, J., Haarman, L. & Duguid, A. 2012. Discourse of European Identity in British, Italian, and French TV News. Teoksessa European Identity. What the Media Say. Toim. Bayley, Paul & Williams, Geoffrey. Oxford: Oxford University Press.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Uskali, T. 2007. Ulkomaanuutisten uusi maailma. Tampere: Vastapaino.
- Vallaste, K. 2013. Euroscepticism: Problem or Solution? Framing Euroscepticism in Mainstream Media and Writings by Eurosceptics in Sweden, Finland and Estonia 2000-2006. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Valtonen, S. 2000. Mikä suomalaisissa on vikana? Tapaustutkimus työttömyys-aiheisten

kirjoitusten kansallisesta ulottuvuudesta. Teoksessa *Me median maisemissa*.

Reflektioita identiteettiin ja mediaan. Toim. Helena Tapper. Helsinki: Yliopistopaino.

Williams, G., Piazza, R. & Giuliani, D. 2012. *Nation and supnation. A tale of three Europes*. Teoksessa *European Identity. What the media say*. Toim. Paul Bayley ja Geoffrey Williams. Oxford University Press.

LIITE 1: Tutkimuksessa käytetyt kategoriat

Taustamuuttujat

1. Päivämäärä (Neljällä numerolla, esim. 0101)
2. Otsikko
3. Kirjoittaja
4. Indikaattorien määrä kategoriassa = kuinka monta yhteen kategoriaan liittyvää indikaattoria koko aineisto sisältää

Sisältömuuttujat

5. Määritelmät

- 5.1. Maantieteelliset
- 5.2. Poliittiset
- 5.3. Taloudelliset
- 5.4. Kulttuuriset
- 5.5. Muut

7. Toimijat

- 7.1. Suomalaiset poliitikot
- 7.2. Muiden EU-maiden poliitikot
- 7.3. EU-poliitikot
- 7.4. Muiden maiden poliitikot
- 7.5. Suomalaiset instituutiot
- 7.6. Muiden EU-maiden instituutiot
- 7.7. EU-instituutiot
- 7.8. Muut instituutiot
- 7.9. EU-maat
- 7.10. Muut maat
- 7.11. Muut

9. Näkökulma

- 9.1. Suomalainen
- 9.2. Eurooppalainen

11. Suhtautuminen

- 11.1. Positiivinen
- 11.2. Neutraali
- 11.3. Kriittinen
- 11.4. Negatiivinen

6. Puhujat

- 6.1. Suomalaiset poliitikot
- 6.2. Muiden EU-maiden poliitikot
- 6.3. EU-poliitikot
- 6.4. Muiden maiden poliitikot
- 6.5. Suomalaiset asiantuntijat
- 6.6. Muiden EU-maiden asiantuntijat
- 6.7. EU-asiantuntijat
- 6.8. Muiden maiden asiantuntijat
- 6.9. Muut

8. Teemat

- 8.1. Poliitiikka
- 8.2. Talous
- 8.3. Muut

10. Identiteetit

- 10.1. Me
- 10.2. Ne

12. Arvot

- 12.1. Yhteisyys
- 12.2. Rauha
- 12.3. Turvallisuus
- 12.4. Uskonto
- 12.5. Muut

LIITE 2: Aineiston luokitusrunko eli koodausohje

Yleistä määrällisestä sisällön erittelystä tässä tutkimuksessa:

- Tutkimuksen aineistona on käytetty Helsingin Sanomien EU-aiheisia uutisia (uutisia, joissa Euroopan unioni on merkittävässä roolissa) aikavälillä 1.4.-30.6.2014. Aineisto on kerätty lehden paperiversiosta.
- Tutkimuksen tavoitteena on kuvata miten Euroopan unioni on uutisissa määritelty ja rakentavatko uutiset eurooppalaista solidaarisuutta.
- Luokitusyksikkönä on yksittäisiä sanoja, lausumia eli yhden virkkeen mittaisia ajatuskokonaisuuksia sekä kokonaisia juttuja.

Taustamuuttujat

1. Päivämäärä (neljällä numerolla, esim. 0101)
2. Otsikko
3. Kirjoittaja
4. Indikaattorien määrä kategoriassa = kuinka monta yhteen kategoriaan liittyvää indikaattoria koko aineisto sisältää

Sisältömuuttujat

5. Määritelmät

- 5.1. Maantieteelliset (indikaattoreita esimerkiksi sellaiset ilmaisut, joissa puhutaan Euroopasta ilman erityistä kontekstia)
- 5.2. Poliittiset (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset ilmaisut, joissa puhutaan Euroopan unionin päätöksenteosta)
- 5.3. Taloudelliset (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset ilmaisut, joissa puhutaan euroalueesta)
- 5.4. Kulttuuriset (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset ilmaisut, joissa puhutaan eurooppalaisista arvoista)
- 5.5. Muut

6. Puhujat

Huom! Puhujilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa uutisissa haastateltuja tahoja.

- 6.1. Suomalaiset poliitikot
- 6.2. Muiden EU-maiden poliitikot
- 6.3. EU-poliitikot
- 6.4. Muiden maiden poliitikot
- 6.5. Suomalaiset asiantuntijat
- 6.6. Muiden EU-maiden asiantuntijat
- 6.7. EU-asiantuntijat
- 6.8. Muiden maiden asiantuntijat
- 6.9. Muut

7. Toimijat

Huom! Toimijoilla tarkoitetaan tässä uutisissa sellaisia tahoja, joiden kerrotaan uutisissa tekevän jotakin tai osallistuvan johonkin toimintaan tai prosessiin.

- 7.1. Suomalaiset poliitikot (indikaattorina suomalaiset poliitikot ilmaisuissa kuten ”Jyrki Katainen ilmoitti”)
- 7.2. Muiden EU-maiden poliitikot (indikaattoreina muiden EU-maiden poliitikot ilmaisuissa kuten ”Saksan liittokansleri Angela Merkel sai tarpeekseen”)
- 7.3. EU-poliitikot (indikaattoreina EU-poliitikot ilmaisuissa kuten ”talouskomissaari Olli Rehn vieraili”)
- 7.4. Muiden maiden poliitikot (indikaattoreina muiden maiden poliitikot ilmaisuissa kuten ”Venäjän presidentti Vladimir Putin päätti”)
- 7.5. Suomalaiset instituutiot (indikaattoreina suomalaiset instituutiot ilmaisuissa kuten ”Tilastokeskus julkaisi”)
- 7.6. Muiden EU-maiden instituutiot (indikaattoreina muiden EU-maiden instituutiot ilmaisuissa kuten ”Saksalainen Commerzbank ilmoitti”)
- 7.7. EU-instituutiot (indikaattoreina EU-instituutiot ilmaisuissa kuten ”Euroopan komissio päättää”)
- 7.8. Muut instituutiot (indikaattoreina muiden maiden instituutiot ilmaisuissa kuten ”Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ennusti”)
- 7.9. EU-maat (indikaattoreina Euroopan unionin jäsenmaat ilmaisuissa kuten ”Suomi haluaisi toimia”)
- 7.10. Muut maat (indikaattoreina EU:n ulkopuoliset maat ilmaisuissa kuten ”Venäjä uhkaa”)
- 7.11. Muut (indikaattoreina sellaiset toimijat, jotka eivät sovellu yllä mainittuihin kategorioihin)

8. Teemat

- 8.1. Poliitiikka
- 8.2. Talous
- 8.3. Muut

9. Näkökulma

- 9.1. Suomalainen (indikaattoreina esimerkiksi tekstikokonaisuudet, joissa ”Suomi haluaisi toimia muiden EU-maiden tavoin, mutta pelkää pakotteiden vaikutuksia”. Samassa uutisessa voi esiintyä sekä suomalainen että eurooppalainen näkökulma)
- 9.2. Eurooppalainen (indikaattoreina esimerkiksi tekstikokonaisuudet, joissa ”EU-maat toimivat yhdessä rintamassa Venäjä-pakotteissa”. Samassa uutisessa voi esiintyä sekä eurooppalainen että suomalainen näkökulma)

10. Identiteetit

- 10.1. Me (indikaattoreina sellaiset lausumat, joissa EU esimerkiksi tuomitsee Venäjän toimet Ukrainassa)
- 10.2. Ne (indikaattoreina sellaiset lausumat, joissa esimerkiksi Euroopan keskuspankkia pidetään toimeettomana euromaiden näkökulmasta)

11. Suhtautuminen

- 11.1. Positiivinen
- 11.2. Neutraali
- 11.3. Kriittinen
- 11.4. Negatiivinen

12. Arvot

- 12.1. Yhteisyys (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset tekstikokonaisuudet, joissa EU:n kerrotaan toimivat yhdessä Ukrainan kriisin ratkaisemiseksi)
- 12.2. Rauha (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset tekstikokonaisuudet, joissa tuomitaan Venäjän toimet Ukrainassa)
- 12.3. Turvallisuus (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset tekstikokonaisuudet, joissa puhutaan EU:n puolustusyhteistyön tiivistämisestä)
- 12.4. Uskonto (indikaattoreina esimerkiksi sellaiset tekstikokonaisuudet, joissa puhutaan Turkista muslimimaana)
- 12.5. Muut (indikaattoreina sellaiset tekstikokonaisuudet, joissa esiintyneet arvot eivät sovellu yllä mainittuihin kategorioihin)

LIITE 3: Sisällön erittelyn esimerkkejä

Ensin jokaisesta artikkelista kirjataan ylös taustamuuttujat eli päivämäärä, kirjoittaja, sivunumero sekä lehden osasto, jolle uutinen sijoittuu. Tämän jälkeen siirrytään sisältömuuttujiin eli uutinen luetaan läpi kategorioita silmällä pitäen. Toisella lukukerralla jokainen uutinen luetaan luokitusrunkoon kirjattujen luokitteluohjeiden avulla läpi ja sisältö koodataan niihin kategorioihin, joihin viittaavia indikaattoreita uutinen sisältää.

Esimerkkejä EU:n määritelmien koodaamisesta

Helsingin Sanomat 1106, Elina Kervinen, A30, Ulkomaat
Otsikko: Merkel tukee Junckeria yhä komission johtoon

Lausuma 1 (Jatkossa lausuma lyhennetään kirjaimella L)

Parlamentin valtaa valinnassa kasvatettiin Lissabonin sopimuksella. Sopimus viittaa siihen, että eurovaalien tulos on ”huomioitava”.

L1:n koodauksesta:

Puhutaan parlamentin kasvaneesta vallasta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 5.2. poliittiset.

Helsingin Sanomat 0406, Virve Kähkönen, A29, Ulkomaat
Otsikko: Eurooppa kaipaa supersankaria

L2

Vanha mantere huolestui, kun Obama käänsi katsettaan Euroopan sijasta Aasiaan.

L2:n koodauksesta:

Puhutaan Euroopasta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 5.1. maantieteelliset. Puhutaan presidentti Barack Obamasta toimijana, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 6.4. muiden maiden poliitikot.

Helsingin Sanomat 0204, Sixten Korkman, A29, Talous
Otsikko: EKP:n olisi aika toimia pontevammin

L3

Vastausta haettaessa voi lähteä EKP:n omasta tavoitteesta. Sen mukaan euroalueen inflaatiovauhdin tulisi olla keskipitkällä aikavälillä vähän alle kaksi prosenttia.

L3:n koodauksesta:

Puhutaan euroalueesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 5.3. taloudelliset. Puhutaan Euroopan keskuspankista toimijana, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 6.7. EU-instituutiot.

Esimerkkejä puhujien koodaamisesta

Helsingin Sanomat 0805, Martta Nieminen, A19, Kotimaa Poliitikka
Otsikko: Katainen: Eurosta erossa ei olisi mitään järkeä

L1

”En näe kyllä mitään hyötyä siinä, että palattaisiin omaan valuuttaan”, Katainen sanoi keskiviikkona politiikan toimittajien yhdistyksen tilaisuudessa.

L1:n koodaamisesta:

Uutisessa on haastateltu Suomen pääministeri Jyrki Kataista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 6.1. suomalaiset poliitikot.

Esimerkkejä toimijoiden koodaamisesta

Helsingin Sanomat 2806, Virve Kähkönen, B2, Ulkomaat

Otsikko: Frau Merkel sai tarpeekseen

L1

Perjantai oli päivä, jolloin Saksan liittokansleri Angela Merkel sai tarpeekseen. Hän tarttui kokouslähteiden mukaan EU-maiden huippukokouksessa kynään ja rustasi uusiksi Ukrainaa käsittelevän päätöslauselman. Pois lensivät ympäripyöreät paheksunnat, tilalle tuli tiukkasanaaninen vaatimuslista, jonka Merkel saneli muille kokoustajille.

L1:n koodaamisesta

Uutisessa todetaan Angela Merkelin saaneen tarpeekseen, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 7.2. muiden EU-maiden poliitikot. Puhutaan EU-maiden huippukokouksesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 5.2. poliittiset määritelmät. Puhutaan tiukkasanaanisesta vaatimuslistasta (Venäjää kohtaan), mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.2. Ne sekä kohtaan 11.4. negatiivinen suhtautuminen.

Esimerkkejä näkökulmien koodaamisesta

Helsingin Sanomat 1605, A5, Mielipide

Otsikko: EU-vaalien kampanjat etenevät matalalla profiililla

L1

Eurooppalaisten äänestysintoa on pyritty lisäämään puolueiden eurooppalaisilla kärkiehdokkailla.

L1:n koodaamisesta

Puhutaan eurooppalaisten äänestysinnosta sekä eurooppalaisista kärkiehdokkaista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 9.2. eurooppalainen. Puhutaan eurooppalaisista ja eurooppalaisista kärkiehdokkaista, mikä viittaa koodausrunгон kohtiin 5.1. maantieteellinen sekä 5.2. poliittinen. Puhutaan äänestämisestä ja vaaleista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 8.1. politiikka.

Helsingin Sanomat 1305, Virve Kähkönen, A20, Ulkomaat

Otsikko: Suomi pelkää pakotteiden seurauksia

L2

Suomi haluaa edetä samassa rintamassa muiden EU-maiden kanssa, mutta karsastaa talouspakotteita. Henkilöihin ja Krimillä toimiviin yrityksiin kohdistuvissa pakotteissa

Suomi ei näe ongelmaa. Suomi pelkää, että talouspakotteet ja niistä mahdollisesti seuraavat Venäjän vastatoimet vahingoittaisivat suomalaisyrityksiä.

L2:n koodaamisesta

Puhutaan Suomesta erillisenä maana, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 91. suomalainen. Suomi haluaa viittaa koodausrunгон kohtaan 7.9. EU-maat. Suomi pelkää viittaa koodausrunгон kohtaan 10.1. me. Puhutaan Venäjän vastatoimista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.2. ne.

Esimerkkejä identiteettien ja suhtautumisen koodaamisesta

Helsingin Sanomat 1006, Heikki Aittokoski ja Olli Pohjanpalo, A6, Uutiset
Otsikko: Lavrov antaa EU:lle kyytiä

L1

EU:n jäsenenä Suomi on tuominnut Venäjän toimet Ukrainassa ja ollut mukana langettamassa Venäjälle pakotteita.

L1:n koodaamisesta

Puhutaan Suomesta EU:n jäsenenä, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.1. me. Puhutaan Venäjän toimien tuomitsemisesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 11.4. negatiivinen. Suomi on tuominnut viittaa koodausrunгон kohtaan 7.9. EU-maat. Puhutaan Venäjän tuomitsemisesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.2. ne.

Helsingin Sanomat 1006, Annaliisa Kauhanen, A7, Uutiset
Otsikko: Venäjä haluaa haastaa

L2

Venäjä haluaa entistä enemmän haastaa, varsinkin EU:n.

L2:N koodaamisesta

Puhutaan Venäjästä toimijana, joka haastaa EU:n, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.2. ne. Puhutaan haastamisen kohteena olevasta EU:sta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.1. me. Puhutaan haastamisesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 11.3. kriittinen.

Esimerkkejä arvojen koodaamisesta

Helsingin Sanomat 0304, Petteri Tuohinen, A35, Ulkomaat
Otsikko: Turkista ei tule koskaan EU:n jäsentä

L1

”Ensimmäinen muslimikandidaatti Turkki on yrittänyt kaksi vuosisataa integroitua läntiseen sivilisaatioon, ja nyt maa on ottanut yrityksessään historiallisen askeleen”, Hürriyet-lehti kirjoitti.

L1:n koodaamisesta

Puhutaan ensimmäisestä muslimikandidaatista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 12.4. uskonto. Turkki on yrittänyt viittaa koodausrunгон kohtaan 7.10. muut maat. Puhutaan

läntisestä sivilisaatiosta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.1. me. Puhutaan Turkista, joka ei kuulu läntiseen sivilisaatioon, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.2. ne. Puhutaan integraation lähentymisestä, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 11.1. positiivinen.

Helsingin Sanomat 1604, Heikki Aittokoski, A29, Ulkomaat
Otsikko: Reunavaltio vuosimallia 2014

L2

”Viro ja Suomi EU:n jäsenenä – ja Viro myös Naton jäsenenä – tuntevat itsensä paljon turvallisemmiksi kuin monet muut kansat. -- Me emme enää ikinä halua jäädä yksin”, Rõivas totesi.

L2:n koodaamisesta

Puhutaan turvallisuuden tunteesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 12.3. turvallisuus. Puhutaan Virosta ja Suomesta me-muodossa sekä EU:n jäsenyydestä, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 10.1. me. Puhutaan EU:n tuomasta turvallisuudesta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 11.1. positiivinen. Uutisessa on haastateltu Viron pääministeriä Taavi Rõivasta, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 6.2. muiden maiden EU-poliitikot.

Helsingin Sanomat 1005, Janne Toivonen, A18, Kotimaa Poliitikka
Otsikko: Eurotaivas ei itkenykään

L3

Stubb kaivaa taskustaan energiapatukan. ”Vähän energiaa. Mutta tämä on hieno päivä ja muistuttaa Euroopan perusajatuksista. Rauha, vakaus, vauraus, turvallisuus.”

L3:n koodaamisesta

Puhutaan rauhasta Euroopan perusajatuksena, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 12.2. rauha. Haastatellaan eurooppaministeri Alexander Stubbia, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 6.1. suomalaiset poliitikot. Puhutaan Euroopan perusajatuksista, mikä viittaa koodausrunгон kohtaan 5.4. kulttuuriset.

Koodaamista jatketaan uutinen kerrallaan, kunnes koko aineisto on koodattu kategorioihin. Jos samassa uutisessa esiintyy esimerkiksi useita erilaisia EU:n poliittisia määritelmiä (Bryssel, parlamentti, EU jne.), poliittisten määritelmien summa koko artikkelissa kirjataan havaintomatriisiin. Kun koodaus on valmis, lasketaan jokaisen pääkategorian indikaattoreiden summa. Jos pääkategoriana on siis EU:n määritelmät, maantieteelliset, poliittisten, kulttuuristen sekä muiden määritelmien yhteissumma lasketaan. EU:n määritelmiin viittaavia indikaattoreita löytyi tässä tutkimuksessa yhteensä 808 kappaletta. Näistä 280 oli maantieteellisiä, 302 poliittisia, 155 taloudellisia, 26 kulttuurisia ja 45 muita. Tulokset suhteutetaan siis jokaisen pääkategorian indikaattorien määrään. Tämän perusteella tehdään myös taulukot.

LIITE 4: Tutkimuksessa käytetty aineisto

Helsingin Sanomat

(Tunnus, julkaisupäivämäärä ja otsikko)

- A13 1.4. Vapaaehtoiset yrittävät kumota EU-uskomuksia
- A29 1.4. Vaarallisen hidas inflaatio lisää EKP:n paineita
- A24 2.4. Afrikka pyristelee irti autettavan asemasta
- A24 2.4. EU:n joukot lähtevät Keski-Afrikkaan heti
- A25 2.4. Ei lurjuksia punaiselle matolle
- A25 2.4. EU:n operaatiot Afrikassa
- A29 2.4. EKP:n olisi korkea aika toimia
- A29 2.4. Euroalueella yhä 19 miljoonaa työtöntä
- A4 3.4. Natolla on sivurooli Ukrainan kriisissä
- A5 3.4. Routa porsaans kotiin ajaa, Venäjä Suomea länteen
- A11 3.4. Katainen: EU:ssa vähän tahtoa auttaa Afrikassa
- A13 3.4. Donner taivuteltiin eurovaaliehdokkaaksi
- A25 3.4. Turkista ei tule koskaan EU:n jäsentä
- A4 4.4. Tehottomuus lisää köyhyyttä EU:ssa
- A33 4.4. EKP vihjasi poikkeustoimista
- A34 6.4. Kokoomus EU-vaaleihin puolen miljoonan budjetilla
- B8 6.4. Komissaari lähtee parturin kautta vaaleihin
- C17 6.4. Eurooppalainen tanssi pääosassa Lappeenrannassa
- A8 7.4. Katainen olisi EU:ssa tuore kasvo
- A8 7.4. Viisi EU-virkaa Kataisen ulottuvilla
- A4 8.4. Katainen kiillaa EU-virkojen jakoon
- A12 9.4. EU:ssa on edessä mustien hevosten kisa
- A33 9.4. IMF heikensi ennustettaan maailman talouskasvusta
- A4 10.4. Kevyt rahapolitiikka on Suomenkin etu
- A5 10.4. EU:n tietosuoja eurooppalaistuu
- A5 10.4. EU-vaaleissa on poikkeuksellista jännitettä
- A28 10.4. Johtajien palkkioista päättämisestä tuli riita
- A29 11.4. Georgia solmii EU-sopimuksen kesällä
- A30 11.4. Putin uhkasi EU:ta kaasuhanojen sulkemisella
- A39 11.4. Kreikka sai markkinoilta kolme miljardia lainaa
- B6 12.4. Baltia huolestui venäläisen median propagandasta
- B4 13.4. Ukrainan kriisi työntyy EU-vaaleihin
- B7 13.4. Torstaina tuntui väärältä
- C9 13.4. Ennen kuin Euroopan valot sammuiivat
- A15 14.4. EU:n huippuvirkoihin on tunkua
- A15 14.4. Kansanedustajat eivät tunne kaikkia EU-vaalien kärkiehdokkaita
- A31 14.4. EKP:n Draghi vihjasi löysemmästä rahapolitiikasta
- A4 15.4. Suomettumisesta tuli eurottumista
- A21 15.4. Euroopan unionilta uusia nimiä pakotelistaan
- A22 15.4. EU myllää suhdettaan Krimiin
- A26 15.4. Euroalueen teollisuustuotanto kasvoi
- A26 15.4. Sopeutus syö talouskasvua
- A5 16.4. EU-vaaleissa kovat ehdokaslistat
- A8 16.4. Poliitiikan ammattilaiset valtasivat eurovaalit
- A8 16.4. Mitä vaaditaan hyvältä mepiltä?
- A29 16.4. Reunavaltiot vuosimallia 2014

- A33 16.4. Pankkiunioni eteni europarlamentissa
- A33 16.4. Raskaille rekoille lupa ajaa Keski-Euroopassa
- A14 17.4. Mepit vaihtavat vaalikentille
- A15 17.4. Juncker lupaili Kataiselle merkittävää EU-virkaa
- B4 17.4. Teosto ajaa EU:lle luovan alan toimintaohjelmaa
- A32 17.4. Euron vahvistumisessa piilee valuuttasodan vaara
- A12 18.4. EU-vaalien voittajaa ei voi vielä ennustaa
- A13 18.4. Ukraina koettelee ulkopolitiikan päätöksiä
- A33 18.4. Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa
- A20 19.4. Ahvenanmaa keskittää äänet eurovaaleissa
- A20 19.4. Kokoomus on ennakkosuosikki, vasemmisto tehnee paluun
- A21 19.4. Eduskunnassa epäluuloja EU:n Ukraina-apua kohtaan
- A5 22.4. EU-vaaleissa on vakavasti otettavia ehdokkaita
- A27 22.4. Lapsilisät kuumentavat tunteita Tanskassa
- A37 24.4. Euroalueen elpyminen vauhdittui maaliskuussa
- A38 24.4. Kreikalle on luvassa uusia velkahelpotuksia
- A16 25.4. Euroehdokkaat eivät tahdo Natoon
- A4 26.4. Venäjä häätää EU:sta Venäjä-riippuvuutta
- B4 26.4. Kapinalliset sieppasivat Etyj-tarkkailijoita
- B19 26.4. EKP voi kysyä kokemuksia negatiivisesta korosta Tanskasta
- A19 27.4. Euroehdokkaat tahtovat irti Venäjän energiasta
- A4 28.4. EU-vaalikampanjat pääsivät käyntiin
- A26 28.4. Ukrainan kriisi nosti energian keskiöön
- A4 29.4. Lännen yhtenäisyys on tehokkain pakote
- A26 29.4. Pakote on joukkotuhoase
- A28 29.4. EU-kriittiset myötätuulessa
- A22 30.4. Van Rompuy: EU toimi oikein Ukrainassa
- A23 30.4. EU julkaisi 15 uutta nimeä pakotelistalle
- A31 30.4. EKP:n väki valtasi pankkien päämajat
- A4 1.5. Laajentuminen itään vahvisti länttä
- A5 1.5. Kenelle euroedustaja menee töihin?
- A30 1.5. Unioni maksaa Narvan remontin
- A31 1.5. EU on vahva laajetessaan
- A39 1.5. Euroalueen inflaatio kiihtyi hieman
- A5 3.5. Merkel oli vaikealla matkalla
- A8 3.5. Puolueet käyvät eurovaaleihin säästöliekillä
- B7 4.5. Ukip vie, muut syyttäkööt itseään
- A4 5.5. Ei sittenkään talousvaaleja
- A15 5.5. EU-armeija ei innosta eurovaaliehdokkaita
- A25 5.5. Itävalta sopi yllättäen kaasun ostosta Venäjältä
- A12 6.5. EU:ssa on jo liittovaltion merkkejä
- A24 6.5. Vaikka euroalue elpyy, Suomi kituu prosenttien kasvulla
- A26 6.5. Portugali ei ota enää hätärahoitusta
- A25 7.5. Ukrainan kriisiä puitiin Euroopan neuvoston kokouksessa
- A5 8.5. Mitä jokaisen naisen pitäisi tietää taluskriisistä
- A8 8.5. Stubb nousee ääniharavaksi, Rehn yllättää
- A19 8.5. Katainen: Eurosta erossa ei olisi mitään järkeä
- A21 8.5. Keskustan Hirvaskoski äänestäisi EU-jäsenyydestä
- A37 8.5. Euroopan keskuspankkia patistetaan toimimaan
- A37 8.5. Tutkimuslaitos moittii EU:ta vääristelystä
- A4 9.5. Rahaliittoa pohtivien aika katsoa eteenpäin

- A27 9.5. Merkel ja Hollande tapaavat rannalla
- A33 9.5. Tutkijat tarjoavat Suomelle pankkiunionia
- A33 9.5. Pystyisikö Suomi hyppäämään junasta?
- A5 10.5. EU:n ja Yhdysvaltojen pakotelinjojen ero ei kapene
- A5 10.5. Euro on ollut kaikesta huolimatta menestystarina
- A18 10.5. Eurotaivas ei itkenykään
- A5 11.5. Tie liittovaltioon on kivetty pienillä päätöksillä
- A22 11.5. Kaikki mepit saavat samaa palkkaa
- B2 11.5. Ranska ja Saksa harkitsevat lisäpakotteita Venäjälle
- B3 11.5. Europarlamentin valta ei kansaa kiihota
- C10 11.5. EU-mietintö kertoo... Ööö
- A5 12.5. Hitaat ovat Euroopan keskuspankin kiireet
- A16 12.5. EU-sääntelyn purku kantaa vaaliteemana huonosti
- A17 12.5. Vika ei ole vain EU:ssa
- A14 13.5. Kolmannes suhtautuu EU:hun myönteisesti
- A20 13.5. Suomi pelkää pakotteiden seurauksia
- A23 13.5. Viron eurovaaleissa puhutaan sodan uhasta
- A25 13.5. Usko talouskuriin vähenee
- A4 14.5. Gazprom on EU:lle liukas kumppani
- A8 14.5. Suomen politiikan kärkinimet juoksevat kilpaa Brysseliin
- A9 14.5. Unionia odottaa haastava tehtävälisteri
- A13 14.5. Tietosuojavaltuutettu kiittää Google-päätöksestä
- A30 14.5. Etyj välittää huteraa rauhaa Ukrainaan
- A20 15.5. Turkin jäsenyys unionissa ei saa ehdokkailta kannatusta
- A38 15.5. Euroalueen jättien velkapommi kasvaa
- A4 16.5. Suomi hukkasi taas paikkansa
- A5 16.5. EU-vaalien kampanjat etenevät matalalla profiililla
- A24 16.5. Eurooppaan luvatta pyrkineiden määrä kasvoi viime vuonna lähes 50 prosenttia
- A26 16.5. Äärioikeiston pelko on ylimitoitettu
- A26 16.5. EU kiirehtii lähentymään Moldovan kanssa
- A5 18.5. EU-vaalit jäävät puoluetaitojen varjoon
- A6 18.5. Eurovaalihuimua etsimässä
- A12 18.5. Lähes yhtä mieltä muuton rajoittamisesta EU-alueella
- A17 18.5. EU-vaaleissa vilkkaampi äänestyspäivä
- A13 20.5. Yhä useampi tyytymätön EU:n puolustusyhteistyöhön
- A14 20.5. Äänestysinto ei näytä juuri kasvavan
- A4 21.5. Valta pakenee populistia
- A6 21.5. Suomalaiset saapuivat Banguihin
- A8 21.5. Arhinmäki iski oppositiosta
- A14 21.5. Tovereilla Ukrainasta eri johtopäätökset
- A25 21.5. Sarkasmi jyllää EU-vaaleissa
- A4 22.5. Ukrainan vaalit ovat pakollinen ensiaskele
- A5 22.5. Eurooppa-keskustelu rönsyilee vaalien alla – ja hyvä niin
- A17 22.5. Pienpuolueita yhdistää eurokriittisyys
- A17 22.5. Euro jakaa vasemmiston eurovaaliehtokkaita
- A32 22.5. Syrjäseudun vanhukset pettyivät EU:hun
- A4 23.5. Voisipa antaa miinusääniä
- A6 23.5. Populistipuolueet odottavat eurojytkyä
- A7 23.5. Hajanaisuus heikentää eurokriitikoita
- A8 23.5. Västeros käänsi selkänsä
- A19 23.5. Moni mepin avustaja kaksoisroolissa

- A20 23.5. Kansa antaisi EU:n puuttua palkkoihin
- A29 23.5. Ukraina kuhisee Etyjin tarkkailijoita
- A34 23.5. Sata huolta kauppasopimuksesta
- A35 23.5. Tulisiko EKP:n mandaattia muuttaa?
- A6 24.5. Euroopassa kaivataan rajoja romaneille
- A7 24.5. ”Vapaa liikkuvuus” on ylevä sanapari
- A8 24.5. Suurimman ryhmän paikasta taistellaan viimeiseen asti
- A10 24.5. Jatkuuko äänestysprosentin lasku?
- A17 24.5. Kreikan tukilainat jakavat Kristillisdemokraatteja
- A17 24.5. Kuuma eurochat meppiseurassa
- B2 24.5. Putin: Kunnioitamme Ukrainan kansan valintaa
- A4 25.5. Tänään on hyvä päivä äänestää
- A5 25.5. Euroopan turvallisuutta on vaikea koota uudelleen
- A6 25.5. Hei Eurooppa, meillä olisi idea...
- A4 26.5. Suomi saa EU:hun hyviä edustajia
- A6 26.5. Vaalitulokset mykisti SDP:n, Kokoomus juhli villisti
- A11 26.5. Miksei kansa innostunutkaan?
- A14 26.5. Eurokriitikot riemuitsivat Saksassa
- A14 26.5. Äärioikeisto jyräsi Ranskassa vaalivoittoon
- A16 26.5. Edustajat aloittivat nimityspelin
- A4 27.5. Britannia ja Ranska myllertävät EU:ta
- A5 27.5. Venäjä voisi nyt lopettaa Euroopan kriisin lietsomisen
- A9 27.5. Äänet tulevat läheltä EU-vaaleissakin
- A10 27.5. Kolme kaupunkia, yksi herra
- A11 27.5. Maaotteluhenkki houkutteli kauniaislaisia äänestämään
- A12 27.5. Kreikka äänesti talouskuria vastaan
- A13 27.5. Ääriliikkeiden nousulle useita selityksiä
- A14 27.5. EU:n on kuultava vaalien viesti
- A16 27.5. Tytär-Le Pen järjestyttää Ranskaa
- A17 27.5. Ukip tähtää nyt brittiparlamenttiin
- A17 27.5. Ruotsissa puhaltavat punavihreät tuulet
- A17 27.5. Baltiassa voitti turvallisuuden tarve
- A36 27.5. EKP:n pääjohtaja vihjasi deflaatiosta
- A4 28.5. Tiivis liitto rahan valtaa vastaan
- A25 28.5. Kilpailu Euroopan huippupaikoista alkoi
- A25 28.5. Perussuomalaiset etsivät Brysselissä itselleen sopivaa poliittista ryhmää
- A30 28.5. Tulot Suomessa yhä EU:n pienimpiä
- A4 29.5. EU-paikat ovat nyt Merkelin näpeissä
- A38 29.5. Euroopan laitoikeisto järjestäytyy parlamenttiin
- A5 31.5. Hajanainen EU on heikko yhteisessä ulkopoliitikassa
- B4 31.5. Saksalaisen satiirimiehen absurdi Euroopan unioni
- A5 1.6. Suomessa pitää uskaltaa pohtia myös EU:n pimeää puolta
- A12 1.6. Etykin juhlinta törmää Ukrainaan
- A12 1.6. Etyjin merkitys näkyy mullistusten aikana
- A24 2.6. EU:n tuki kaasusyhteistyölle kasvaa
- A26 3.6. Suomi sai armoa velkarajan rikkomisesta
- A4 4.6. EKP tarjoaa lainojen ja korkojen cocktailia
- A29 4.6. Eurooppa kaipaa sankaria
- A35 4.6. Suomi nousi Euroopan kärkeen riskisijoituksissa
- A4 5.6. Bryssel katsoo savolaista urakkaa sormien läpi
- A5 5.6. Makrotalouden tantereelta kuuluu tappelun mukse

- A14 5.6. Eduskunta haparoi perusoikeuksissa
- A4 6.6. Euroopan uusin jako
- A34 6.6. EKP elvyttää euroaluetta uusin poikkeustoimin
- A35 6.6. Pankkivalvoja kehuu valvonnan edistymistä
- B10 7.6. Fed etsii elämää elvytyksen jälkeen
- A5 8.6. Euro kelpaa Liettualle
- A5 8.6. Kokoomuksen pojat eivät auta Kataista Brysselissä
- A6 8.6. Keskustelu sallittu
- A4 9.6. Kipeiden leikkausten aika on vasta edessä
- A12 9.6. Perussuomalaiset heikensivät eurojytkyä
- A20 9.6. Cameron kampeaa Junckeria EU:n johdosta nyt Ruotsissa
- A6 10.6. Lavrov antaa EU:lle kyytiä
- A24 10.6. Ruotsista EU:n valtakamppailun tanner
- A30 11.6. Merkel tukee yhä Junckeria komission johtoon
- A31 11.6. Venäjä pelaa kovaa kaasupeliä
- A34 13.6. Piketty varoittaa eriarvoistumisesta
- A35 13.6. Draghin taikatempulta turha odottaa liikojä
- B10 14.6. Liettua seuraa Viroa ja Latviaa euroon
- B4 15.6. EU:ssa kiukuttelevalla Cameronilla on pointti
- C7 15.6. Viisas valtiomies vai epärehellinen EU-jäärä?
- A5 17.6. Ukrainan ja Venäjän kriisi ei jätä Eurooppaa rauhaan
- A24 17.6. EU:n kaasu riittää useiksi kuukausiksi
- A4 18.6. Näköpiirissä on vain hidasta kasvua
- A12 18.6. Yli 11 000 ihmistä vaatii EU:lta apua Suomen susille
- B13 18.6. EU torjui ehdotukset kaasuterminaleista
- A39 23.6. Väistyvä Olli Rehn puolusti EU:n talouskuria
- A18 24.6. Cameron pelaa Britannian tulevaisuudella
- A19 24.6. Itä-Ukrainan separatistijohtajat myöntivät tulitaukoon.
- A4 25.6. Kärkiehdokkaat tylsistyttävät EU:ta
- A13 25.6. EU ratkoo petoriitoja paikallisesti
- A5 26.6. Moskova ottaa EU:n vakavasti
- A10 26.6. Stubb liittyy huippukokouksessa EU:n johtoremmiin
- A5 27.6. EU:ssa valtaa saa sopivin, ei pätevin tai mukavin
- A10 27.6. Stubb myy EU-johtajille Suomen mallia
- A10 27.6. Schulz havittelee jatkoa EU-parlamentin johdossa
- A23 27.6. Sota painaa EU-sopimuksen taustalle
- A23 27.6. EU allekirjoittaa Venäjää ärsyttävät sopimukset
- A4 28.6. EU:n on opittava tapaus Junckerista
- A10 28.6. Juncker vei, Cameron häivisi
- B2 28.6. EU antoi Venäjälle tiukan aikarajan pakotteista
- B2 28.6. Frau Merkel sai tarpeekseen
- A4 29.6. Putin sai Itävallan nauramaan kanssaan